

Брюксел, 3 септември 2025 г.
(OR. en)

Междуинституционално досие:
2025/0270 (NLE)

12415/25
ADD 2

POLCOM 202
SERVICES 39
FDI 34
COLAC 119

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 3 септември 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 811 annex

Относно: ПРИЛОЖЕНИЕ
към
Предложение за Решение на Съвета за подписването, от името на Европейския съюз, на Временното споразумение за търговия между Европейския съюз и Мексиканските съединени щати

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 811 annex.

Приложение: COM(2025) 811 annex



Брюксел, 3.9.2025 г.
COM(2025) 811 final

ANNEX 1 – PART 2/2

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

Предложение за Решение на Съвета

**за подписването, от името на Европейския съюз, на Временното споразумение за
търговия между Европейския съюз и Мексиканските съединени щати**

ГЛАВА 16

ДАЛЕКОСЪОБЩИТЕЛНИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 16.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „свързани съоръжения“ означава услуги, физическа инфраструктура и други съоръжения, свързани с далекосъобщителна мрежа или услуга, които позволяват или поддържат предоставянето на услуги чрез тази мрежа или услуга или имат съответния потенциал за целта;
- б) „краен ползвател“ означава краен потребител или абонат на обществена далекосъобщителна услуга, включително доставчик на услуга, различен от доставчик на обществени далекосъобщителни услуги;
- в) „основни съоръжения“ означава съоръжения на обществена далекосъобщителна мрежа или услуга, които:
 - i) се предоставят изключително или основно от един или от ограничен брой доставчици; както и
 - ii) не може в икономически или технически аспект да бъдат заменени по приемлив начин за предоставянето на услуга;

- г) „взаимно свързване“ означава свързването на обществените далекосъобщителни мрежи на доставчици, предоставящи обществени далекосъобщителни услуги, за да се даде възможност на ползвателите на даден доставчик да осъществяват комуникация с ползвателите на друг доставчик и да имат достъп до услугите, предоставяни от всеки доставчик, който е свързан с мрежата или има достъп до нея;
- д) „вътрешнофирмени комуникации“ означава далекосъобщенията, чрез които дадено предприятие осъществява общуването в рамките на предприятието или със или между своите дъщерни дружества, клонове и — съгласно законодателството на съответната страна — свързани дружества, но не включва търговските или нетърговските услуги, които се предоставят на предприятия, които не са свързани дъщерни дружества, клонове или свързани дружества, или които се предлагат на клиенти или на потенциални клиенти⁵³;
- е) „линии под наем“ означава далекосъобщителни услуги или съоръжения, включително такива от виртуален или нефизически характер, между две или повече определени точки, които са определени за специална употреба или за да бъдат на разположение на някой ползвател;
- ж) „лиценз“ означава всяко разрешение, което някоя от страните може да изисква от физическо лице или предприятие в съответствие с законодателството си, за да предлага далекосъобщителна услуга, включително, но не само, концесии, разрешителни, регистрации или уведомления;

⁵³ За целите на настоящото определение понятията „дъщерни дружества“, „клонове“ и където е приложимо, „свързани дружества“ имат значението за съответната страна съгласно нейното законодателство.

- з) „основен доставчик“ означава доставчик на далекосъобщителни мрежи или услуги, който има способността съществено да повлияе на условията за участие по отношение на цената и предлагането на съответния пазар на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги поради контрола върху основни съоръжения или като използва позицията си на този пазар;
- и) „мрежов елемент“ означава съоръжение или оборудване, използвано за предоставяне на далекосъобщителна услуга, включително характеристики, функции и възможности, предоставяни чрез това съоръжение или оборудване;
- й) „недискриминационно“ означава спазване на условията за третиране като най-облагодетелствана нация, както е определено в член 10.8 („Третиране като най-облагодетелствана нация“) и член 11.7 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), и за национално третиране, както е определено в член 10.7 („Национално третиране“) и член 11.6 („Национално третиране“), както и за третиране, което е не по-малко благоприятно от това, предоставяно на всеки друг ползвател на подобни обществени далекосъобщителни услуги в сходни ситуации, включително по отношение на навременността;
- к) „преносимост на номерата“ означава възможността крайните ползватели на обществени далекосъобщителни услуги, които поискат това, да запазят на същото географско местоположение, в случай на фиксирана линия, същите телефонни номера при преминаването си от един доставчик на обществени далекосъобщителни услуги към друг такъв от същата категория;
- л) „обществена далекосъобщителна мрежа“ означава далекосъобщителна мрежа, използвана за предоставяне на обществени далекосъобщителни услуги между крайни точки на мрежата;

- м) „обществена далекосъобщителна услуга“ означава далекосъобщителна услуга, която се предлага на обществеността на общо основание;
- н) „референтно предложение за взаимно свързване“ означава предложение за взаимно свързване от основен доставчик, което е общодостъпно, така че всеки доставчик на обществени далекосъобщителни услуги, който иска да приеме предложението, да може да получи на тази основа взаимно свързване с основния доставчик;
- о) „далекосъобщения“ означава предаването и получаването на сигнали чрез проводник, радиовълни, оптична или друга електромагнитна среда;
- п) „далекосъобщителна мрежа“ означава преносните системи, а когато е приложимо — комутационното или маршрутизиращото оборудване и други ресурси, включително неактивните мрежови елементи, които позволяват преноса на далекосъобщения;
- р) „регулаторен орган в областта на далекосъобщенията“ означава органът или органите, отговорни за регулиране на далекосъобщителните мрежи и услуги, обхванати от настоящата глава;
- с) „далекосъобщителна услуга“ означава услуга, която се състои изцяло или главно в предаването и получаването на сигнали по далекосъобщителни мрежи, включително по мрежи, използвани за разпръскване, но не включва услуги, с които се осигурява или упражнява редакторски контрол върху съдържанието, предавано чрез далекосъобщителни мрежи и услуги;
- т) „универсална услуга“ означава минималният набор от услуги, които трябва да бъдат предоставяни на всички ползватели на територията на една от страните, чийто обхват е определен от тази страна; както и

- у) „ползвател“ означава потребител или доставчик на услуги, използващ обществена далекосъобщителна мрежа или услуга.

ЧЛЕН 16.2

Обхват и принципи на регулаторната рамка

1. С настоящата глава се определят принципите на регулаторната рамка за предоставяне на далекосъобщителни мрежи и услуги, либерализирани съгласно глава 10 („Либерализация на инвестициите“) и глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“), като тя се прилага за мерките, които са приети или оставени в сила от една от страните и които засягат търговията с обществени далекосъобщителни услуги.
2. От съображения за правна сигурност се уточнява, че настоящата глава не се прилага за мерките, приети или оставени в сила от една от страните и засягащи услуги, с които се осигурява или упражнява редакторски контрол върху съдържанието, предавано чрез далекосъобщителни мрежи или услуги.

ЧЛЕН 16.3

Регулаторен орган в областта на далекосъобщенията

1. Всяка страна гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на далекосъобщенията е юридически самостоятелен и функционално независим от който и да е доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги или далекосъобщително оборудване. С оглед на независимостта и безпристрастността на регулаторните органи в областта на далекосъобщенията всяка страна гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на далекосъобщенията няма финансов интерес, нито има оперативна или управленска роля в който и да е доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги или далекосъобщително оборудване. Всяка от страните, която запазва собствеността или контрола върху доставчици на далекосъобщителни мрежи или услуги, гарантира ефективното структурно отделяне на регулаторната функция от дейностите, свързани със собствеността или контрола.
2. Всяка страна гарантира, че свързаните с настоящата глава регулаторни решения и процедури на нейния регулаторен орган в областта на далекосъобщенията са безпристрастни по отношение на всички участници на пазара.
3. Всяка страна гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на далекосъобщенията действа независимо и не иска, нито приема указания от друг орган във връзка с изпълнението на задачите, възложени му съгласно законодателството на една от страните, за изпълнение на задълженията, посочени в членове 16.5, 16.6, 16.7, 16.9 и 16.10.

4. Всяка страна гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на далекосъобщенията разполага с регулаторните правомощия, както и с адекватни финансови и човешки ресурси, за да осъществява възложените му задачи с цел изпълнение на задълженията, предвидени в настоящата глава. Тези правомощия се упражняват по прозрачен и своевременно начин. Функциите на регулаторния орган в областта на далекосъобщенията се оповестяват публично в леснодостъпна и ясна форма, по-специално в случаите, когато тези функции са възложени на повече от един орган.

5. Всяка страна предоставя на своя регулаторен орган в областта на далекосъобщенията правомощието да гарантира, че доставчиците на далекосъобщителни мрежи или услуги му предоставят в най-кратки срокове и при поискване цялата информация, включително финансова информация, която е необходима, за да може регулаторният орган в областта на далекосъобщенията да изпълнява задачите си в съответствие с настоящата глава. Получената информация се третира в съответствие с приложимите изисквания за поверителност на страните.

6. Всяка страна гарантира, че ползвател или доставчик на далекосъобщителни мрежи или услуги, засегнат от решение на регулаторния орган в областта на далекосъобщенията, има право да оспори това решение пред орган, който е независим от регулаторния орган в далекосъобщенията и от засегнатите от решението страни⁵⁴. В очакване на резултата от посочената процедура решението на регулаторния орган в областта на далекосъобщенията остава валидно, освен ако бъдат наложени временни мерки в съответствие със законодателството на съответната страна.

⁵⁴ За Мексико общите правила, действията или бездействията на Комисията за регулиране на далекосъобщенията (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones — CRT) може да бъдат оспорвани само чрез непряк *amparo* процес пред федерални съдилища, специализирани в областта на конкуренцията, телевизионното и радиоразпръскването и далекосъобщенията, като не подлежат на заповед за преустановяване.

ЧЛЕН 16.4

Процедури по лицензиране

1. Ако една от страните изисква доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги да притежава лиценз, тя гарантира общодостъпността на следната информация:

- а) видовете далекосъобщителни услуги, за които се изискват лицензи;
- б) всички критерии и процедури по лицензиране, които тя прилага;
- в) срокът, който обикновено се изисква за приемане на решение по отношение на заявление за лиценз, ако се налага вземането на такова решение; както и
- г) реда и условията, които са общоприложими по отношение на лиценза.

2. Всяка от страните, която изисква доставчикът на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги да притежава лиценз, взема решение за предоставянето на лиценза в разумен срок, така че да осигури на доставчика възможността да започне да предоставя своите далекосъобщителни мрежи или услуги без неоправдано забавяне.

3. Всички критерии за лицензиране, приложимите процедури и ако има наложени задължения или условия, са свързани с предоставяните далекосъобщителни услуги по обективен, пропорционален, прозрачен и недискриминационен начин.

4. Всяка страна гарантира, че като процедурно изискване или при поискване заявителят или лицензополучателят получава в писмен вид мотивите за:

- а) отказа за предоставяне на лиценз;
- б) налагането на специфични за доставчика условия или задължения по отношение на лиценза;
- в) отнемането на лиценза; или
- г) отказа за подновяване на лиценз.

5. Всички административни такси, налагани на доставчиците, са обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални на административните разходи в разумен размер, понесени при управлението, контрола и изпълнението на задълженията, съдържащи се в настоящата глава⁵⁵.

ЧЛЕН 16.5

Взаимно свързване

Страните гарантират, че всеки доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги има правото, а ако поиска друг доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, и задължението да договаря взаимно свързване за целите на предоставянето на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги.

⁵⁵ Административните такси не включват плащания за права за използване на ограничени ресурси и задължителни вноски за предоставяне на универсални услуги.

ЧЛЕН 16.6

Достъп до обществените далекосъобщителни мрежи и услуги и използването им

1. Всяка страна гарантира, че на доставчиците на услуги от другата страна се предоставя достъп и възможност за използване на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, включително линии под наем, предлагани на нейна територия или отвъд нейните граници при разумни и недискриминационни ред и условия, за доставката на услуга, либерализирана съгласно глава 10 („Либерализация на инвестициите“) и глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“). Посоченото задължение се изпълнява, наред с другото, като се спазват параграфи 2—6.
2. Всяка страна гарантира, че на доставчиците на услуги от другата страна е разрешено да:
 - а) закупуват или наемат, както и да свързват крайно или друго оборудване, което е свързано с обществена далекосъобщителна мрежа;
 - б) предоставят услуги на отделни или множество крайни ползватели чрез линии под наем или чрез собствени линии;
 - в) свързват частни линии под наем или собствени линии с обществените далекосъобщителни мрежи и услуги или с линиите под наем или които са собственост на друг доставчик на услуги; както и
 - г) използват комуникационните протоколи, избрани от доставчика на услуги при предлагането на всяка услуга, различна от необходимите за осигуряване на достъпа до далекосъобщителните услуги за обществото като цяло.

3. Всяка страна гарантира, че доставчиците на услуги от другата страна могат да използват обществените далекосъобщителни мрежи и услуги за пренос на информация на нейна територия или отвъд нейните граници, включително за вътрешнофирмени комуникации на такива доставчици на услуги и за достъп до информацията, съдържаща се в бази данни или съхранена под друга форма за разчитане чрез машина, на територията на всяка от страните.

4. Независимо от параграф 3, всяка от страните може да приема или оставя в сила мерки, които са необходими, за да гарантира сигурността и поверителността на съобщенията, при спазване на изискването тези мерки да не бъдат прилагани по начин, който би представлявал средство за произволна или необоснована дискриминация или прикрито ограничение за търговията с услуги.

5. Всяка страна гарантира, че не се налагат други условия относно достъпа до обществените далекосъобщителни преносни мрежи и услуги и използването им, освен необходимите за:

- а) обезпечаване на отговорностите на доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги и в частност тяхната способност да направят обществените си далекосъобщителни достъпни до населението като цяло; или
- б) защита на техническата цялост на обществените далекосъобщителни мрежи и услуги.

- б. При условие че отговарят на критериите по параграф 5, условията за достъп до обществените далекосъобщителни мрежи и услуги и за използването им може да включват:
- а) ограничения за препродажбата или споделеното използване на тези услуги;
 - б) изискване за използване на определени технически интерфейси, включително интерфейсни протоколи, за взаимно свързване с такива мрежи и услуги;
 - в) изисквания, когато това е необходимо, за оперативната съвместимост на тези услуги и за насърчаване на постигането на целите, посочени в член 16.18;
 - г) одобряване на типа за крайното или другото оборудване, което е свързано с мрежата, и технически изисквания относно свързването на това оборудване към тези мрежи;
 - д) ограничения върху взаимното свързване на частни линии под наем или собствени линии с такива мрежи или услуги или наети или собствени линии на друг доставчик на услуги; или
 - е) изисквания за уведомяване, регистриране и лицензиране.

ЧЛЕН 16.7

Разрешаване на спорове в областта на далекосъобщенията

1. Всяка страна гарантира, че при възникнал спор между доставчици на далекосъобщителни мрежи или услуги във връзка с правата и задълженията, посочени в настоящата глава, нейният регулаторен орган в областта на далекосъобщенията издава, по искане на някоя от страните, участващи в спора, обвързващо решение за разрешаване на спора в сроковете, предвидени в законодателството на тази страна.
2. Всяка страна гарантира, че решението, издадено от регулаторния орган в областта на далекосъобщенията, е общодостъпно при спазване на изискванията за търговската тайна. Всяка страна прави необходимото, за да могат страните, участващи в спора, да получат пълно изложение на мотивите, на които се основава решението, и да имат правото да оспорят това решение в съответствие с член 16.3, параграф 6.
3. Параграфи 1 и 2 не възпрепятстват някоя от страните, участващи в спора, да предяви иск пред съдебните органи⁵⁶.

⁵⁶ За Мексико общите правила, действията или бездействията на Комисията за регулиране на далекосъобщенията (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones — CRT) може да бъдат оспорвани само чрез непряк *amparo* процес пред федерални съдилища, специализирани в областта на конкуренцията, телевизионното и радиоразпръскването и далекосъобщенията, като не подлежат на заповед за преустановяване.

ЧЛЕН 16.8

Защитни мерки във връзка с основните доставчици

1. Всяка страна приема или оставя в сила подходящи мерки с цел да не се позволява на доставчиците на далекосъобщителни мрежи или услуги, които самостоятелно или заедно с други са основни доставчици, да създават или да продължават антиконкурентни практики.
2. Антиконкурентните практики, посочени в параграф 1, включват по-специално:
 - а) участие в антиконкурентно кръстосано субсидиране;
 - б) използване на получена от конкурентите информация с последици, които водят до нарушаване на конкуренцията; както и
 - в) несвоевременно предоставяне на други доставчици на услуги на основна техническа информация за основни съоръжения и на информация с търговски характер, която им е необходима, за да предоставят услуги.

ЧЛЕН 16.9

Взаимно свързване с основните доставчици

1. Всяка страна гарантира, че всеки основен доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи и услуги на нейна територия осигурява взаимно свързване с доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги на другата страна:
 - а) във всяка технически пригодна точка в мрежата на този основен доставчик;
 - б) при недискриминационни ред и условия, включително по отношение на тарифите, техническите стандарти, спецификациите, качеството и техническото обслужване;
 - в) при качество, което е не по-лошо от осигуряваното за собствените му подобни услуги, за подобни услуги на собствените му дъщерни дружества или на други свързани дружества;
 - г) своевременно и по реда и условията, включително тарифи⁵⁷, технически стандарти и спецификации, които са прозрачни, разумни, вземат предвид икономическата осъществимост, и са необвързани в достатъчна степен, така че доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги да не трябва да заплащат за мрежови компоненти или съоръжения, които не са им необходими за предоставяната услуга; както и

⁵⁷ Някоя от разпоредбите в настоящия параграф не възпрепятства някоя от страните да изисква от основен доставчик да осигурява взаимно свързване при разходоориентирани тарифи. „Разходоориентирани тарифи“ означава тарифи, които се основават на разходите и които може да включват разумна печалба и различни методологии за изчисляване на разходите за отделните съоръжения или услуги.

д) при поискване в допълнителни точки освен крайните точки на мрежата, предлагани на мнозинството ползватели, като се заплащат такси, които отразяват разходите за изграждане на необходимите допълнителни съоръжения.

2. Всяка страна гарантира, че основните доставчици на нейната територия правят общодостъпни, в зависимост от случая, или:

а) типово предложение за взаимно свързване или друго стандартно предложение за взаимно свързване, съдържащо реда и условията, както и тарифите, които основният доставчик обичайно предлага на доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги; или

б) реда и условията по действащо споразумение за взаимно свързване.

3. Всяка страна прави общодостъпни приложимите процедури, свързани с преговори за взаимно свързване с основен доставчик на нейна територия.

ЧЛЕН 16.10

Достъп до основни съоръжения

1. Всяка страна гарантира, че основният доставчик на нейна територия предоставя достъп до своите основни съоръжения на доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги при разумни, прозрачни и недискриминационни условия, основани на общодостъпна оферта, за целите на предоставянето на обществени далекосъобщителни услуги, освен когато това не е необходимо за постигане на ефективна конкуренция, като се изхожда от събраните факти и оценката на условията на пазара, извършена от регулаторния орган в областта на далекосъобщенията. Основните съоръжения на основния доставчик може да включват мрежови елементи, услуги от линии под наем и свързани съоръжения.
2. Всяка страна предоставя на своя регулаторен орган в областта на далекосъобщенията правомощието да определя основните съоръжения, които се изисква да бъдат предоставяни на разположение на нейна територия от основен доставчик, както и степента на необвързаност на тези основни съоръжения. При това определяне се вземат предвид, наред с другото, целта за постигане на ефективна конкуренция и ползата по отношение на дългосрочните интереси на крайните ползватели.
3. Ако една от страните изисква от основен доставчик да предлага своите обществени далекосъобщителни услуги за препродажба, тя гарантира, че основният доставчик не налага неразумни или дискриминационни условия за препродажбата на своите обществени далекосъобщителни услуги.

ЧЛЕН 16.11

Ограничени ресурси

1. Всяка страна гарантира, че разпределението и предоставянето на права за използването на ограничени ресурси, включително радиочестотния спектър, номерата и правата на ползване, се извършват по открит, обективен, навременен, прозрачен, недискриминационен и пропорционален начин и с оглед на цели от общ интерес, включително насърчаване на конкуренцията. Процедурите, условията и задълженията, свързани с правата на ползване, се основават на обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални критерии.
2. Всяка страна гарантира, че текущото използване на разпределените радиочестотни ленти е общодостъпно, но не се изисква подробно идентифициране на радиочестотния спектър, разпределен за конкретни цели на държавното управление.
3. За предоставянето на радиочестотен спектър за търговско ползване всяка от страните може да разчита на пазарно ориентирани подходи, като например тръжни процедури.

4. Мерките на някоя от страните за разпределяне и определяне на радиочестотен спектър и управление на честотата сами по себе си не са *per se* несъвместими с член 10.6 („Достъп до пазара“) и член 11.4 („Достъп до пазара“). Всяка страна си запазва правото да приема и оставя в сила мерки за управлението на радиочестотния спектър и честотите, при които може да се ограничава броят на доставчиците на далекосъобщителни услуги, при условие че тези мерки са в съответствие с другите разпоредби на настоящото споразумение. Посоченото право включва възможността за разпределение на честотните ленти, като се вземат предвид актуалните и бъдещите нужди и наличният радиочестотен спектър.

ЧЛЕН 16.12

Преносимост на номерата

Всяка страна гарантира на своя територия, че доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги осигуряват преносимост на номерата своевременно и без влошаване на качеството, надеждността или удобството, както и при разумни и недискриминационни условия.

ЧЛЕН 16.13

Универсална услуга

1. Всяка страна има правото да определя вида на задълженията за универсална услуга, които иска да поддържа.

2. Всяка страна администрира всяко задължение за предоставяне на универсална услуга по прозрачен, недискриминационен и неутрален по отношение на конкуренцията начин. Всяка страна гарантира, че всяко задължение за универсална услуга, което тя налага, не е по-утежняващо от необходимото за вида универсална услуга, дефинирана от нея. Задълженията за предоставяне на универсална услуга, определени в съответствие с тези принципи, не се считат *per se* за антиконкурентни.
3. Всяка страна гарантира, че процедурите за определяне на доставчици на универсални услуги са достъпни за всички доставчици на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги. Тяхното определяне се прави по ефикасен, прозрачен и недискриминационен начин.
4. Ако една от страните реши да обезщети доставчиците на универсални услуги, тя гарантира, че тази компенсация не надхвърля нуждите, пряко отнасящи се до задължението за предоставяне на универсална услуга, както е определено чрез конкурентен процес или чрез установяване на нетните разходи.

ЧЛЕН 16.14

Поверителност на информацията

1. Всяка страна гарантира, че доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, придобили информация от друг такъв доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, по време на процеса на договаряне съгласно членове 16.5, 16.9 или 16.10 използват тази информация единствено за целта, за която тя е предоставена, и съблюдают във всеки един момент поверителността на тази информация.

2. Всяка страна гарантира поверителността на далекосъобщенията и свързаните с тях данни за трафика, предавани при използването на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, при условие че мерките, прилагани за тази цел, не представляват средство за произволна или необоснована дискриминация или прикрито ограничаване на търговия с услуги.

ЧЛЕН 16.15

Технологична неутралност

Страните отчитат ползите от технологичната неутралност, по-специално по отношение на това, че се предоставя възможност на доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги да избират технологиите, които искат да използват за предоставяне на своите услуги. Всяка от страните може да ограничава този избор, като приема или оставя в сила изисквания, необходими за постигане на легитимните цели на обществената политика, при условие че тези изисквания не създават ненужни пречки пред търговията.

ЧЛЕН 16.16

Третиране от основни доставчици

Всяка страна оправомощава своя регулаторен орган в областта на далекосъобщенията при необходимост да изисква от основните доставчици на своя територия да предоставят на доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги от другата страна третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което основният доставчик предоставя при сходни обстоятелства на своите дъщерни или свързани предприятия, относно:

- а) наличието, предоставянето, цените или качеството на сходни далекосъобщителни услуги; както и
- б) наличието на технически интерфейси, необходими за взаимно свързване.

ЧЛЕН 16.17

Международен мобилен роуминг

1. Страните се стремят да сътрудничат за насърчаване на прозрачни и разумни цени на услугите за международен мобилен роуминг с цел насърчаване на растежа на търговията между страните и повишаване на благосъстоянието на потребителите.

2. Всяка от страните може да повишава прозрачността и конкуренцията по отношение на цените на международния мобилен роуминг и технологичните алтернативни възможности на услугите за роуминг, по-специално чрез:

- а) гарантиране на улеснен достъп на потребителите до информация за цените на дребно; както и
- б) свеждане до минимум на пречките пред използването на технологичните алтернативни възможности на роуминга, като така потребителите, посещаващи нейната територия, могат да получат достъп до далекосъобщителни услуги, използвайки избраното от тях устройство.

ЧЛЕН 16.18

Международни стандарти и организации

Страните отчитат значението на международните стандарти за глобална и оперативна съвместимост на далекосъобщителните мрежи или услуги и насърчават въвеждането на тези стандарти чрез работата на съответните международни органи, включително Международния съюз по далекосъобщения и Международната организация по стандартизация.

ГЛАВА 17

УСЛУГИ ПО МЕЖДУНАРОДЕН МОРСКИ ТРАНСПОРТ

ЧЛЕН 17.1

Определения

1. За целите на настоящата глава, глава 10 („Либерализация на инвестициите“), глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“), глава 12 („Временно присъствие на физически лица със стопанска цел“) и глава 18 („Финансови услуги“):
 - а) „услуги по съхранение и складиране на контейнери“ означава дейности, изразяващи се в съхраняване на контейнери, независимо дали в пристанищните райони или на сушата, с цел тяхното пълнене или разтоварване, поправка и предоставянето им за превоз на товари;
 - б) „услуги по митническо оформяне“ означава дейности, изразяващи се в извършване на митническите формалности във връзка с вноса, износа или транзитния превоз на товари от името на друга страна, независимо от това дали тази услуга представлява основна дейност на доставчика на услугата или е обичайна част на основната му дейност;

- в) „превози от „врата до врата“ или мултимодални транспортни операции“ означава превозване на товари с единен транспортен документ, като се използва повече от един вид транспорт, включващо международна отсечка по море;
- г) „спедиторски услуги“ означава дейност, изразяваща се в организирането и контрола на дейностите по превоз на товари от името на изпращачите посредством уреждането на транспортни и свързани услуги, изготвянето на документи и предоставянето на търговска информация;
- д) „международни товари“ означава товари, транспортирани между пристанище на една от страните и пристанище на другата страна или на трета държава или между пристанище на държава — членка на Европейския съюз, и пристанище на друга държава — членка на Европейския съюз;
- е) „услуги по международен морски транспорт“ означава превоз на пътници или товари чрез морски плавателни съдове между пристанище на една от страните и пристанище на другата страна или на трета държава или между пристанище на държава — членка на Европейския съюз, и пристанище на друга държава — членка на Европейския съюз, включително пряко договаряне с доставчиците на други транспортни услуги с цел да бъдат обхванати превозите от „врата до врата“ или мултимодалните транспортни операции с единен транспортен документ, но не и правото да бъдат предоставяни други такива транспортни услуги;
- ж) „спомагателни морски услуги“ означава услуги по обработка на товари за морски превоз, услуги по митническо оформяне, услуги по съхранение и складиране на контейнери, услуги по корабно агентиране и морски спедиторски услуги;

- з) „услуги по корабно агентиране“ означава дейности, които се състоят в представляване в рамките на дадена географска зона и в качеството на агент на търговските интереси на една или няколко морски линии или корабоплавателни дружества за целите на:
- i) маркетинг и продажба на услуги за морски транспорт и на свързани услуги, от оформяне на офертата до фактурирането, както и издаване на коносаменти от името на тези дружества, покупка и препродажба на необходимите свързани услуги, подготовка на документите и предоставяне на необходимата търговска информация; или
 - ii) организиране от името на тези дружества на временния престой на кораба или поемането на товари при необходимост; както и
- и) „услуги по обработка на товари за морски превоз“ означава дейности, упражнявани от пристанищни дружества, в това число от оператори на терминали, но невключващи преките дейности на докерите, когато тези работници са организирани независимо от пристанищното дружество или дружеството оператор на терминал; включително организацията и надзора на:
- i) товаренето или разтоварването на корабни товари;
 - ii) закрепването или освобождаването на товари; или
 - iii) приемането или предаването и съхраняването на товари преди изпращането им или след разтоварването им.

ЧЛЕН 17.2

Цел

В настоящата глава са уредени принципите относно либерализацията на услугите по международен морски транспорт в съответствие с глава 10 („Либерализация на инвестициите“), глава 11 („Трансгранична търговия с услуги), глава 12 („Временно присъствие на физически лица със стопанска цел“) и глава 18 („Финансови услуги“).

ЧЛЕН 17.3

Принципи

1. При спазване на всички мерки, които една от страните приема или оставя в сила по отношение на сектори, подсектори или дейности, в съответствие с приложение I („Съществуващи мерки“), приложение II („Бъдещи мерки“), приложение III („Ангажименти за достъп до пазара“) и приложение VI („Финансови услуги“) всяка страна:
 - а) прилага ефективно принципа за неограничен достъп до международните пазари на морски транспорт и до международната търговия по море въз основа на пазарни и недискриминационни принципи; както и

б) предоставя на корабите, плаващи под знамето на другата страна или експлоатирани от доставчици на услуги от другата страна, третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което предоставя на собствените си кораби по отношение, наред с другото, на достъпа до пристанищата, използването на инфраструктурата и пристанищните услуги и използването на спомагателните морски услуги, както и налозите и таксите, свързани с тях, митническите съоръжения, предоставянето на корабните стоянки и на съоръженията за товарене и разтоварване.

2. Когато прилагат принципите, изложени в параграф 1, букви а) и б), страните:

а) не въвеждат клаузи за разпределяне на превоза на товари в бъдещи споразумения с трети държави относно услугите по морски транспорт, включително отнасящи се до търговията със сухи и течни насипни товари и редовните търговски линии, и прекратяват в разумен срок действието на подобни клаузи за разпределяне на превоза на товари, в случай че такива са включени в предходни споразумения; както и

б) след влизане в сила на настоящото споразумение премахват и се въздържат от въвеждането на едностранни мерки или на административни, технически или други пречки, които може да представляват прикрито ограничение или да имат дискриминационен ефект за свободното предлагане на услуги по международен морски транспорт.

3. Всяка страна разрешава на доставчиците на международни морски услуги от другата страна да имат предприятие, установено и функциониращо на нейна територия в съответствие с приложение I („Съществуващи мерки“), приложение II („Бъдещи мерки“), приложение III („Ангажменти за достъп до пазара“) и приложение VI („Финансови услуги“).

4. При разумни и недискриминационни условия всяка страна предоставя на доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна възможността за използване на следните услуги на пристанището: пилотиране, теглене на буксир и помощ от влекач, зареждане с провизии, зареждане с гориво и вода, събиране на отпадъци и унищожаване на баласта, услуги на пристанищната управа, навигационно осигуряване, съоръжения за ремонт при извънредни обстоятелства, услуги по поставяне на котва и акостиране, както и оперативни наземни услуги, необходими за експлоатацията на корабите, включително комуникации и снабдяване с вода и електричество.

ГЛАВА 18

ФИНАНСОВИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 18.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „трансграничен доставчик на финансови услуги от една от страните“ означава лице от една от страните, което предоставя финансови услуги на територията на страната и има за цел да предоставя или съответно предоставя финансова услуга в условията на трансгранично предоставяне на тези услуги;
- б) „трансгранична търговия с финансови услуги“ или „трансгранично предоставяне на финансови услуги“ означава предоставянето на финансова услуга:
 - i) от територията на една от страните на територията на другата страна; или
 - ii) на територията на една от страните към потребител на услугата от другата страна; такова предоставяне на финансова услуга не включва предоставянето на финансова услуга на територията на една от страните от инвестиция на тази територия;

- в) „финансова институция“ означава всеки доставчик на финансови услуги, който извършва финансова услуга, ако този доставчик има право да извършва стопанска дейност, дейността му е уредена или контролирана, както тази на финансова институция съгласно правото на страната, на чиято територия се намира доставчикът, включително клон на територията на страната на доставчика на финансови услуги, чието главно управление се намира на територията на другата страна;
- г) „финансова институция от другата страна“ означава финансова институция, която се намира на територията на една от страните и е контролирана от лице на другата страна;
- д) „финансови услуги“ означава всяка услуга с финансов характер, включително всички застрахователни и свързаните със застраховането услуги и всички банкови и други финансови услуги (с изключение на застрахователните); като се включват следните дейности:
- и) застрахователни и свързани със застраховането услуги:
 - А) пряко застраховане, включително съзастраховане:
 - 1) животозастраховане;
 - 2) общо застраховане;
 - Б) презастраховане и ретроцесия;

- В) застрахователно посредничество, като например брокерство и агентство;
както и
 - Г) спомагателни застрахователни услуги, например консултантство, актюерски услуги, оценка на риска и услуги по уреждане на претенции; както и
- ii) банкови и други финансови услуги (с изключение на застрахователните):
- А) приемане на депозити и други възстановими средства на граждани;
 - Б) предоставяне на заеми от всякакъв вид, включително потребителски кредити, ипотечни кредити, факторинг и финансиране на търговски сделки;
 - В) финансов лизинг;
 - Г) всички услуги по плащания и парични преводи, включително кредитни, разплащателни и дебитни карти, пътнически чекове и банкови трати;
 - Д) гаранции и задължения;

Е) търговия за собствена сметка или за сметка на клиенти, независимо дали на борсовия или извънборсовия пазар или по друг начин със следното:

- 1) инструменти на паричния пазар, включително чекове, полици, депозитни сертификати;
- 2) чуждестранна валута;
- 3) деривати, включително фючърси и опции;
- 4) валутни и лихвени инструменти, включително продукти, като суапове и форуърдни договори;
- 5) прехвърляеми ценни книжа; както и
- 6) други прехвърлими финансови инструменти и финансови активи, включително благородни метали;

Ж) участие в емитирането на всички видове ценни книжа, включително гарантиране и действие като посредник (независимо дали държавно или частно) и предоставяне на услуги, свързани с такива емисии;

З) парично брокерство;

- И) управление на активи, като управление на пари в брой или управление на портфейли, управление на всички форми на колективно инвестиране, управление на пенсионни фондове, попечителски, депозитни и доверителни услуги;
 - Й) услуги по сетълмент и клирингови услуги за финансови активи, включително ценни книжа, дериватни продукти и други прехвърлими инструменти;
 - К) предоставяне и предаване на финансова информация, а също обработка на финансови данни и предоставяне на свързан с тях софтуер от доставчици на други финансови услуги; както и
 - Л) консултантски, посреднически и други спомагателни финансови услуги по всички дейности, включени в букви А)—К), включително кредитни референции и анализи, проучвания на инвестиции и портфолио и консултации относно тях, както и консултации във връзка с придобивания и с корпоративно реструктуриране и стратегия;
- е) „доставчик на финансови услуги“ означава лице от една от страните, искащо да предоставя или предоставящо финансови услуги на територията на тази страна, без в това понятие да се включват публичноправните субекти;

- ж) „инвеститор от една от страните“ означава инвеститор от една от страните съгласно определението в член 10.1 („Определения“).
- з) „нова финансова услуга“ означава услуга от финансов характер, включително услугите, свързани със съществуващи и нови продукти или с начина, по който се доставя продуктът, която не се предоставя от доставчик на финансови услуги на територията на една от страните, но се предоставя на територията на другата страна;
- и) „публичноправен субект“ означава:
- i) орган на държавното управление, централна банка или парична институция на една от страните или субект, собственост на една от страните или контролиран от нея, който участва главно в упражняването на функции на държавното управление или дейности за целите на държавното управление, с изключение на субектите, чиято дейност обхваща главно предоставянето на финансови услуги при търговски условия; или
 - ii) частноправен субект с функции, обичайно изпълнявани от централна банка или парична институция, когато са му възложени такива функции; както и
- й) „саморегулираща се организация“ означава всеки неправителствен орган, включително всяка борса или пазар на ценни книжа или на фючърси, клирингова агенция, или друга организация или сдружение, който упражнява регулаторни правомощия или правомощия за надзор над доставчиците на финансови услуги по закон или делегирани от някоя от страните.

ЧЛЕН 18.2

Обхват

1. Настоящата глава се прилага за мерките, приети или оставени в сила от една от страните във връзка с:

- а) финансовите институции от другата страна;
- б) инвеститорите от другата страна и финансовите институции на тези инвеститори на територията на страната; както и
- в) трансграничната търговия с финансови услуги.

2. От съображения за правна сигурност се уточнява, че глава 10 („Либерализация на инвестициите“) се прилага за мерките, приети или оставени в сила от някоя от страните:

- а) във връзка с инвеститори от една от страните и обхванати предприятия на тези инвеститори в областта на финансовите услуги, които не са финансови институции; както и
- б) различни от мерките във връзка с предоставянето на финансови услуги, свързани с инвеститори от една от страните или с финансови институции на тези инвеститори.

3. Настоящата глава не се прилага за мерките, приети или оставени в сила от една от страните във връзка с:

- а) дейности или услуги, представляващи част от публична пенсионна схема или от законоустановена система за социална сигурност; или
- б) дейности или услуги, осъществявани за сметка на страната, с гаранцията или при използване на нейните финансови ресурси, включително нейните публичноправни субекти,

с изключение на това, че доколкото една от страните допуска всяка от дейностите или услугите, посочени в букви а) или б), да бъдат осъществявани от нейните финансови институции в конкуренция с публичноправен субект или с финансова институция.

4. Настоящата глава не се прилага по отношение на държавните поръчки за финансови услуги.

5. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се прилага по отношение на дейности, извършвани от централна банка или парична институция, или от друг публичноправен субект с цел осъществяване на парична или валутнокурсва политика.

6. Разпоредбите на глава 10 („Либерализация на инвестициите“) и глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“) се прилагат за мерките в обхвата на настоящата глава само доколкото тези разпоредби са включени и са част от настоящата глава.

7. Член 10.11 („Формални изисквания“), член 10.13 („Отказ за предоставяне на предимства“) и член 11.9 („Отказ за предоставяне на предимства“) се включват и съставляват част от настоящата глава, като се прилагат *mutatis mutandis* спрямо мерките, приети или оставени в сила от някоя от страните, отнасящи се до финансовите институции на другата страна, инвеститорите от другата страна и финансовите институции на тези инвеститори на територията на страната.

8. Ако възникне несъответствие между настоящата глава и която и да е друга разпоредба на Споразумението, настоящата глава има предимство за аспектите, за които се отнася несъответствието.

ЧЛЕН 18.3

Национално третиране

1. Член 10.7 („Национално третиране“) се включва в настоящата глава и става част от нея и се прилага за инвеститорите и финансовите институции от другата страна и техните предприятия, които са финансови институции.

2. Третирането, предоставяно от една от страните на нейните собствени инвеститори и на предприятията на нейните собствени инвеститори съгласно член 10.7 („Национално третиране“), е третирането, предоставяно на нейните собствени финансови институции и на предприятията на нейните собствени инвеститори, които са финансови институции.

ЧЛЕН 18.4

Третиране като най-облагодетелствана нация

1. Член 10.8 („Третиране като най-облагодетелствана нация“) се включва в настоящата глава и става част от нея и се прилага за мерките, които са приети или оставени в сила за инвеститорите и финансовите институции от другата страна и на техните предприятия, които са финансови институции.
2. Третирането, предоставяно от една от страните на инвеститорите от трета държава и на инвестициите на инвеститори от трета държава съгласно член 10.8 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), е третирането, предоставяно на финансовите институции от трета държава и на инвеститорите от трета държава, както и на техните предприятия, които са финансови институции.

ЧЛЕН 18.5

Достъп до пазара

1. Що се отнася до финансова институция от другата страна или по отношение на достъпа до пазара чрез установяването на финансова институция от инвеститор от другата страна, никоя от страните не приема, нито оставя в сила — независимо дали се касае за цялата територия на страната или за част от нея — мярка, с която:

а) се налагат ограничения по отношение на:

- i) броя на финансовите институции, независимо дали под формата на числени квоти, монополи, доставчици на услуги с изключителни права или изискване за проверка на икономическата необходимост;
- ii) общата стойност на сделките по финансовите услуги или активи под формата на числени квоти или изискване за проверка на икономическата необходимост;
- iii) общия брой на операциите в областта на финансовите услуги или общото количество на предоставените услуги, изразени като определени числени единици, под формата на квоти или изискване за проверка на икономическата необходимост; или
- iv) общия брой физически лица, които може да бъдат наети в рамките на определен сектор на финансовите услуги или които дадена финансова институция може да наеме и които са необходими за предоставянето на определена финансова услуга и са пряко свързани с нейното предоставяне, под формата на числени квоти или изискване за проверка на икономическата необходимост; или

б) се ограничават видовете правни субекти или се изискват специфични видове правни субекти или съвместни предприятия посредством които финансова институция може да упражнява стопанска дейност.

2. От съображения за правна сигурност се уточнява, че настоящият член не възпрепятства никоя от страните да изисква от финансова институция да предоставя определени финансови услуги посредством отделни правни субекти ако, съгласно правото на тази страна, наборът от финансови услуги, предоставян от финансовата институция, не може да бъде предоставен посредством един субект.

ЧЛЕН 18.6

Висше ръководство и съвет на директорите

Член 10.10 („Висше ръководство и съвет на директорите“) се включва в настоящата глава и става част от настоящата глава, като се прилага за мерките, които са приети или оставени в сила от една от страните по отношение на финансовите институции.

ЧЛЕН 18.7

Трансграничната търговия с финансови услуги

1. Член 11.4 („Достъп до пазара“) и член 11.6 („Национално третиране“) се включват в настоящата глава и стават част от настоящата глава, като се прилагат за мерките, които са приети или оставени в сила от една от страните по отношение на трансграничните доставчици на финансови услуги от другата страна, предоставящи финансовите услуги, посочени в приложение 18-А („Трансгранична търговия с финансови услуги“).
2. Третирането, предоставяно от една от страните на нейните собствени услуги и доставчици на услуги съгласно член 11.6 („Национално третиране“), е третирането, предоставяно на нейните собствени финансови услуги и доставчици на финансови услуги.
3. Мерките, които никоя от страните не може да приема, нито да оставя в сила по отношение на услугите и доставчиците на услуги от другата страна съгласно член 11.4 („Достъп до пазара“), са мерките по отношение на трансграничните доставчици на финансови услуги от другата страна, които предоставят финансови услуги.
4. Член 11.7 („Третиране като най-облагодетелствана нация“) се включва в настоящата глава и става част от нея, като се прилага за мерките, приети или оставени в сила от една от страните по отношение на трансграничните доставчици на финансови услуги от другата страна.
5. Третирането, предоставяно от една от страните на услугите и доставчиците на услуги от трета държава съгласно член 11.7 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), е третирането, предоставяно на финансовите услуги от трета държава и на доставчиците на финансови услуги от трета държава.

6. Член 11.5 („Местно присъствие“) се включва в настоящата глава и става част от нея, като се прилага за трансграничните доставчици на финансови услуги от другата страна, предоставящи финансовите услуги, посочени в приложение 18-А („Трансгранична търговия с финансови услуги“).

7. Всяка страна разрешава на лицата, намиращи се на нейната територия, и на своите граждани, независимо от това къде се намират, да закупуват финансови услуги от трансгранични доставчици на финансови услуги от другата страна, намиращи се на нейната територия. С това задължение не се изисква от никоя от страните да разрешава на такива доставчици да упражняват стопанска дейност или да рекламират на нейната територия. Всяка от страните може да определя значението на изразите „упражняване на стопанска дейност“ и „рекламиране“ за целите на това задължение, при условие че тези определения не са несъвместими с параграф 1.

8. Настоящият член не се тълкува като възпрепятстващ някоя от страните да приема или оставя в сила мярка, с която се въвеждат формални изисквания във връзка с предоставянето на трансгранична финансова услуга, като например регистрацията или лицензирането на трансгранични доставчици на финансови услуги и на финансови инструменти, при условие че тези изисквания не се прилагат по дискриминационен начин.

ЧЛЕН 18.8

Изисквания за постигане на конкретни резултати

1. Страните определят съвместно правила относно изискванията за постигане на конкретни резултати, каквито са например посочените в член 10.9 („Изисквания за постигане на конкретни резултати“), които да се прилагат към предприятията, които са финансови институции.

2. В срок до 180 дни след съвместното определяне на правилата относно изискванията за постигане на конкретни резултати съгласно параграф 1 Съветът по търговията изменя с решение параграф 1, за да включи тези правила в настоящия член, като може да измени, в зависимост от случая, резервите и несъответстващите на изискванията мерки на всяка страна в приложение VI („Финансови услуги“).

3. Член 18.12 се прилага за мерките, изброени по отношение на правилата относно изискванията за постигане на конкретни резултати, посочени в параграф 1.

ЧЛЕН 18.9

Нови финансови услуги за територията на една от страните

1. Всяка от страните разрешава на финансова институция от другата страна да предоставя всякакви нови финансови услуги, каквито първата страна би позволила да бъдат предоставяни от нейните собствени финансови институции в съответствие с нейното вътрешно законодателство в сходни ситуации, без да приема правни разпоредби или да изменя съществуващи правни разпоредби.

2. Независимо от член 18.8, параграф 1, във връзка с член 11.4 („Достъп до пазара“) всяка от страните може да определя институционалната и правната форма, в която може да бъде предлагана новата финансова услуга, и може да изисква издаване на разрешение за предоставянето на такава услуга. Ако се изисква подобно разрешение, се взема решение в разумен срок, като разрешението може да бъде отказано само по съображения от пруденциален характер.

ЧЛЕН 18.10

Клауза за преразглеждане относно потоците от данни

Страните подлагат на повторна оценка в срок до три години от датата на влизане в сила на настоящото споразумение необходимостта от включването в него на разпоредби относно свободното движение на данни за извършване на дейностите, които са в обхвата на настоящата глава.

ЧЛЕН 18.11

Третиране на информацията

Никоя от разпоредбите на Споразумението не може да се тълкува като изискване към една от страните да разкрива информация, свързана с делата и сметките на отделни клиенти или всякаква поверителна или защитена информация, която е на разположение на публичноправни субекти.

ЧЛЕН 18.12

Резерви и несъответстващи на изискванията мерки

1. Членове 18.3—18.7 не се прилагат по отношение на:
 - а) съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, оставена в сила от една от страните на равнището на:
 - i) Европейския съюз, както е посочено в допълнение VI-A („Списък на ЕС“) към приложение VI („Финансови услуги“);
 - ii) централно държавно управление, както е посочено от тази страна в раздел А от списъка в допълнението към приложение VI („Финансови услуги“);
 - iii) регионално държавно управление, както е посочено от тази страна в раздел А от списъка в допълнението към приложение VI („Финансови услуги“); или
 - iv) местно държавно управление;
 - б) продължаването или незабавното подновяване на която и да е несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а); или

в) изменение на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а), доколкото изменението не намалява съответствието на мярката, съществувало:

i) непосредствено преди изменението с членове 18.3, 18.4, 18.5 или 18.6; или

ii) към датата на влизане в сила на Споразумението, с член 18.7.

2. Членове 18.3—18.7 не се прилагат за мерките, които една от страните приема или оставя в сила по отношение на сектори, подсектори или дейности, както е посочено от тази страна в раздел Б от списъка на допълнението ѝ към приложение VI („Финансови услуги“).

3. Резерва на една от страните по член 10.6 („Достъп до пазара“), член 10.7 („Национално третиране“), член 10.8 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), член 10.10 („Висше ръководство и съвет на директорите“), член 11.4 („Достъп до пазара“), член 11.5 („Местно присъствие“), член 11.6 („Национално третиране“) или член 11.7 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), изброени в допълнението ѝ към приложения I или II, също представлява резерва към членове 18.3, 18.4, 18.5, 18.6 или 18.7, в зависимост от случая, доколкото мярката, секторът, подсекторът или дейността, посочени в резервата, попадат в обхвата на настоящата глава.

4. Никоя от страните не приема никакви мерки, обхванати от някоя от резервите, посочени в съответното ѝ допълнение към приложение II („Бъдещи мерки“), които да изискват пряко или непряко от инвеститор от другата страна, поради неговата националност, да продаде или да се разпорежи по друг начин с обхванатото предприятие, съществуващо към момента на влизане в сила на мярката.

ЧЛЕН 18.13

Пруденциални изключения

1. Никая от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува по начин, който възпрепятства страните да приемат или оставят в сила мерки по пруденциални причини,⁵⁸ включително:

- а) закрила на инвеститорите, вложителите, титулярите на полици или лицата, към които доставчикът на финансови услуги има фидуциарно задължение; или
- б) гарантиране на целостта и стабилността на финансовата система на тази страна.

2. Когато тези мерки не са съобразени с другите разпоредби на настоящото споразумение, те не се използват за неизпълнение на задълженията на страната по настоящото споразумение.

⁵⁸ Страните отчитат, че понятието „пруденциални причини“ включва поддържането на сигурността, стабилността, целостта или финансовата отговорност на отделните доставчици на финансови услуги.

ЧЛЕН 18.14

Признаване

1. Всяка от страните може да признава пруденциални мерки на другата страна или на трета държава, като определя как се прилагат свързаните ѝ с финансовите услуги мерки. Такова признаване може да бъде постигнато или самостоятелно, чрез хармонизиране, или въз основа на споразумение или друга договореност.
2. Ако една от страните признае пруденциална мярка на трета държава в съответствие с параграф 1, тази страна предоставя адекватна възможност на другата страна да докаже, че обстоятелствата, при които страната е признала пруденциалната мярка на третата държава, съществуват в другата страна и че при тези обстоятелства съществува или би съществувало равностойно регулиране, надзор и прилагане в другата страна, както и ако е уместно, съществуват или биха съществували процедури за обмен на информация между страните.
3. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като задължаваща някоя от страните да признае пруденциална мярка на другата страна.

ЧЛЕН 18.15

Международни стандарти

Всяка страна се стреми да гарантира, че на нейна територия са въведени и се прилагат договорените на международно равнище стандарти за регулиране и надзор в сектора на финансовите услуги и за борба с избягването на данъци и отклонението от данъчно облагане. Посочените международно договорени стандарти включват, наред с другото, стандартите, приети от Г-20, Съвета за финансова стабилност (СФС), Базелския комитет по банков надзор (БКБН), Международната асоциация на органите за застрахователен надзор (IAIS), Международната организация на комисиите по ценни книжа (IOSCO), Специалната група за финансови действия (FATF) и Световния форум относно прозрачността и обмена на информация за данъчни цели на ОИСР.

ЧЛЕН 18.16

Саморегулиращи се организации

Ако една от страните изисква от финансова институция или от трансграничен доставчик на финансови услуги от другата страна да членува, участва или да има достъп до саморегулираща се организация, за да предоставя финансова услуга във или към нейната територия, първата страна гарантира, че саморегулиращата се организация спазва задълженията, посочени в членове 18.3, 18.4 и 18.7.

ЧЛЕН 18.17

Системи за плащане и клиринг

По реда и условията за предоставяне на национално третиране всяка страна предоставя на установените на нейна територия финансови институции от другата страна достъп до системите за плащане и клиринг, обслужвани от публичноправни субекти, както и до официалните инструменти за финансиране и рефинансиране, които са на разположение в хода на обичайната стопанска дейност. С настоящия член не се предоставя достъп до инструментите на кредитор от последна инстанция на съответната страна.

ЧЛЕН 18.18

Вътрешна нормативна уредба и прозрачност

1. Глава 13 („Вътрешна нормативна уредба“) и глава 28 („Добри регулаторни практики“) не се прилагат за мерките, приети или оставени в сила от една от страните във връзка с обхвата на настоящата глава.
2. Всяка страна гарантира, че всички мерки с общо приложение, за които се прилага настоящата глава, се управляват административно по обоснован, обективен и безпристрастен начин.
3. За целите на параграф 2 всяка страна, доколкото е възможно и по начин, съответстващ на своето право:
 - а) публикува предварително предложените от нея законови и подзаконови актове, свързани с въпроси от обхвата на настоящата глава, или публикува предварително документи, които предоставят достатъчно подробности за такива потенциални нови законови и подзаконови актове, за да се даде възможност на заинтересованите лица и на другата страна да преценят дали и по какъв начин техните интереси биха могли да бъдат значително засегнати;
 - б) предоставя на заинтересованите лица и на другата страна разумна възможност да направят коментари по така предложените мерки или документи, посочени в буква а); както и
 - в) взема предвид коментарите, получени в съответствие с буква б).

4. Ако една от страните изисква разрешение за предоставяне на финансова услуга, компетентните органи на тази страна:

- а) разрешават на заявителя, доколкото е възможно, да подаде заявление по всяко време;
- б) предоставят разумен срок за подаване на заявление, ако съществуват конкретни срокове за целта;
- в) предоставят на доставчиците на услуги и на лицата, които искат да предоставят услуга, необходимата информация, за да се съобразят с изискванията и процедурите за получаване, запазване, изменение и подновяване на такова разрешение;
- г) посочват, доколкото е осъществимо, примерен срок за обработка на заявлението;
- д) се стремят да приемат заявления в електронен формат;
- е) приемат копия на документи, които са заверени в съответствие със правото на страната, вместо оригинални документи, освен ако представянето на оригинални документи се изисква за защита на целостта на процеса на разрешаване;
- ж) предоставят по искане на заявителя и без неоправдано забавяне информация относно статуса на заявлението;

- з) ако заявлението се счита за пълно за целите на обработката съгласно правото на страната, гарантират, че обработването на заявлението е приключено и че заявителят е уведомен за решението в разумен срок след подаване на заявлението, доколкото е възможно в писмена форма⁵⁹;
- и) ако някое заявление е счетено за непълно за целите на обработката съгласно правото на страната, в разумен срок и доколкото е осъществимо:
- i) уведомяват заявителя, че заявлението е непълно;
 - ii) предоставят по искане на заявителя основанията за това защо заявлението се счита за непълно;
 - iii) осигуряват възможност⁶⁰ на заявителя да предостави допълнителната информация, необходима за допълване на заявлението; както и

⁵⁹ Компетентните органи могат да изпълнят това изискване, като уведомят предварително заявителя в писмена форма, включително чрез публикувана мярка, че липсата на отговор след определен срок от датата на подаване на заявлението означава или приемане, или отхвърляне на заявлението. От съображения за правна сигурност се уточнява, че уведомяването в писмена форма може да включва информация в електронен вид.

⁶⁰ От съображения за правна сигурност се уточнява, че тази възможност не изисква от компетентния орган да удължава сроковете.

- iv) гарантират, че ако нищо от изброеното не е осъществимо и заявлението бъде отхвърлено поради непълнота, заявителят е уведомен в разумен срок;
- й) ако заявлението бъде отхвърлено, доколкото е възможно, по тяхна собствена инициатива или по искане на заявителя уведомяват заявителя за причините за отхвърлянето и ако е приложимо, за процедурите за повторно подаване на заявление;
- к) гарантират, че таксите за издаване на разрешения⁶¹, събирани от компетентните органи, са разумни, прозрачни и сами по себе си не ограничават предоставянето на съответната услуга или упражняването на друга стопанска дейност; както и
- л) гарантират, че разрешението, след като бъде издадено, влиза в сила без ненужно забавяне при спазване на приложимите ред и условия.

⁶¹ Таксите за издаване на разрешение включват лицензионните такси и таксите, свързани с квалификационните процедури; Те не включват таксите за използване на природни ресурси, за търгове, тръжни процедури или други недискриминационни начини за възлагане на концесии или задължителни вноски по предоставяне на универсални услуги.

ЧЛЕН 18.19

Подкомитет по финансовите услуги

1. Подкомитетът по финансовите услуги, създаден съгласно член 33.4.1, буква и) („Подкомитети и други органи“), заседава ежегодно, освен ако е договорено друго, за да:
 - а) следи за прилагането и изпълнението на настоящата глава;
 - б) разглежда въпроси, свързани с финансовите услуги, които са отнесени до него от една от страните;
 - в) осигурява форум за диалог между страните по отношение на регулирането на сектора на финансовите услуги с цел да се подобри взаимното познаване на техните регулаторни системи и да се осъществява сътрудничество при разработването на международни стандарти;
- както и
- г) оценява действието на настоящото споразумение, в частност прилагането му към финансовите услуги.

2. В допълнение към член 33.4, параграф 1 („Подкомитети и други органи“) съставът на Подкомитета по финансовите услуги включва експерти в областта на финансовите услуги и представители на органите, отговарящи за политиката в областта на финансовите услуги. За Мексико органът, който отговаря за политиката в областта на финансовите услуги, е Министерството на финансите и общественото кредитиране (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) или неговият правопреемник.

3. По искане на всяка една от страните Подкомитетът по финансовите услуги обсъжда разработването на подходящи насоки за тълкуването на настоящата глава. Съветът по търговията може да приеме тези насоки посредством препоръка.

ЧЛЕН 18.20

Консултации

1. Всяка от страните може да поиска в писмен вид консултации с другата страна по всякакви произтичащи от настоящото или свързани споразумения въпроси, които засягат финансовите услуги. Другата страна приема добронамерено така отправеното искане. Страните по консултациите докладват резултатите от тях на Подкомитета по финансовите услуги.

2. Всяка страна гарантира, че нейната делегация в консултациите включва длъжностни лица със съответните експертни знания в областта на финансовите услуги или обхванатите от настоящата глава финансови институции. За Мексико това изискване се изпълнява от длъжностните лица на Министерството на финансите и общественото кредитиране (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) или от неговия правопреемник.

3. Никоя от разпоредбите на настоящия член не се тълкува като изискване към една от страните да се отклонява от своето законодателство относно обмена на информация между финансовите органи или от изискванията на споразумение или договореност между финансовите органи на страните, или като изискване към финансовите органи да предприемат действия, които биха попречили на специфични регулаторни, надзорни, административни или правоприлагащи въпроси.

4. Никоя от разпоредбите на настоящия член не се тълкува като възпрепятстваща една от страните да изисква информация за целите на надзора относно финансова институция или трансграничен доставчик на финансови услуги, намиращ се на територията на другата страна. Тази страна може да се обърне към финансовия орган на другата страна, за да потърси информацията.

ЧЛЕН 18.21

Уреждане на спорове

1. Глава 31 („Уреждане на спорове“), включително приложение 31-А („Процедурен правилник“) и приложение 31-Б („Кодекс за поведение“), се прилага, както е изменена с настоящия член, за уреждането на спорове относно прилагането и тълкуването на разпоредбите на настоящата глава.
2. В допълнение към изискванията, посочени в член 31.9 („Изисквания към членовете на специалните групи“), членовете на специалните групи притежават експертни знания или опит в областта на правото или практиката в сферата на финансовите услуги, които може да включват регулирането на финансови институции, освен ако страните се споразумеят за друго.
3. Най-късно шест месеца след датата на влизане в сила на настоящото споразумение Комитетът по търговията приема списък с поне 15 лица, отговарящи на изискванията, посочени в параграф 2, които искат и могат да изпълняват функцията на членове на специални групи. Списъкът включва три подписа:
 - а) подписък на лицата от Европейския съюз;
 - б) подписък на лицата от Мексико; както и
 - в) подписък на лицата, които изпълняват функциите на председател на специалната група.

4. За целите на настоящата глава подписъците, посочени в параграф 3, след приемането им заменят подписъците, посочени в член 31.8, параграф 1 („Списъци на членовете на специалните групи“).

5. При всеки спор, в който специалната група констатира, че някоя от мерките не е в съответствие със задълженията по настоящото споразумение и че мярката засяга:

а) сектора на финансовите услуги и всеки друг сектор, страната ищец може да спре предоставянето в сектора на финансовите услуги на предимства, които оказват въздействие, равностойно на въздействието на въпросната мярка в сектора на финансовите услуги на другата страна; или

б) само сектор, различен от сектора на финансовите услуги, страната ищец не може да спре предоставянето на предимства в сектора на финансовите услуги.

ГЛАВА 19

ЦИФРОВА ТЪРГОВИЯ

ЧЛЕН 19.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „потребител“ означава всяко физическо лице или предприятие, ако това е предвидено в законодателството на съответната страна, което ползва или иска да получи публичнодостъпна далекосъобщителна услуга за цели извън сферата на своята търговия, стопанска дейност, занаят или професия;
- б) „съобщение с данни“ означава информация, генерирана, изпратена, получена или съхранена по електронен, оптичен или сходен начин;
- в) „услуга за електронна автентификация“ означава услуга, която дава възможност за потвърждение на:
 - і) самоличността на физическо лице или идентичността на предприятие или

- ii) произхода и целостта на съобщението с данни от момента, в който е генерирано за първи път в окончателната му форма;
- г) „електронен подпис“ означава данни в електронна форма, прикрепени към съобщение с данни или логически свързани с него, които може да бъдат използвани за идентифициране на лицето, подписващо това съобщение с данни, и за свидетелство за неговото одобрение на информацията, съдържаща се в това съобщение с данни, за да се гарантират произходът и целостта му по начин, по който всяко последващо изменение в данните може да бъде открито;
- д) „електронна удостоверяваща услуга“ означава електронна услуга, състояща се в създаване, проверка и валидиране на електронни подписи, електронни времеви печати, електронна препоръчана поща, препоръчана доставка, сертифицирани услуги по цифровизация, удостоверяване на автентичността на уебсайтове и удостоверения, свързани с тези услуги;
- е) „краен ползвател“ означава всяко физическо лице или предприятие, ако това е предвидено в законодателството на съответната страна, което ползва или иска да получи публичнодостъпна далекосъобщителна услуга или като потребител, или за търговски стопански или професионални цели;
- ж) „доставчик на удостоверяващи услуги“ означава физическо лице или предприятие, което предоставя електронни удостоверяващи услуги; както и

- з) „непоискано търговско електронно съобщение“ означава електронно съобщение, включващо най-малко електронна поща, система за кратки съобщения (SMS) и мултимедийна система за съобщения (MMS), което се изпраща с търговски цели, без съгласието на получателя или въпреки изричното отхвърляне от страна на получателя, директно до крайните ползватели чрез далекосъобщителна мрежа и доколкото това е предвидено в законодателството на една от страните, чрез други далекосъобщителни услуги.

ЧЛЕН 19.2

Обхват

1. Настоящата глава се прилага за мерките на една от страните, засягащи търговията по електронен път.
2. Настоящата глава не се прилага за:
 - а) услугите, свързани с хазартни игри;
 - б) услугите за радио- и телевизионно излъчване;
 - в) аудио-визуалните услуги;

- г) услугите на нотариуси или сходни професии;
- д) услугите по процесуално представителство; както и
- е) държавните поръчки с изключение на членове 19.7, 19.8 и 19.11.

ЧЛЕН 19.3

Общи принципи

Страните отчитат икономическия растеж и възможностите, предоставяни от цифровата търговия, и значението от това да се приемат рамки, насърчаващи доверието на потребителите в цифровата търговия, както и от това да се избягват ненужните пречки пред нейното използване и развитие.

ЧЛЕН 19.4

Право на регулиране

Страните потвърждават правото да приемат регулаторни мерки в рамките на своите територии, за да се постигнат легитимните цели на политиката в области, като например общественото здраве, социалните услуги, общественото образование, безопасността, околната среда, обществения морал, социалната закрила, защитата на потребителите, защитата на неприкосновеността на личния живот и личните данни, както и насърчаването и опазването на културното многообразие или конкуренцията.

ЧЛЕН 19.5

Мита върху електронното предаване

1. Някоя от страните не налага мита върху електронното предаване между лице от едната страна и лице от другата страна.
2. От съображения за правна сигурност се уточнява, че параграф 1 не възпрепятства някоя от страните да налага вътрешни данъци, такси или други налози върху електронното предаване, при условие че тези данъци, такси или налози се налагат по начин, който е в съответствие с настоящото споразумение.

ЧЛЕН 19.6

Липса на изискване за предварително разрешение

1. Всяка страна гарантира, че доставката на услуги по електронен път не подлежи на предварително разрешение.
2. Параграф 1 не засяга изискванията за разрешение, които не са насочени конкретно и изключително към услугите, предоставяни по електронен път, или които се прилагат за далекосъобщителни услуги.

ЧЛЕН 19.7

Електронни договори

Всяка страна гарантира, че нейната правна система позволява сключването на договори по електронен път и че тези договори не са лишени от правно действие, действителност или изпълнителна сила единствено на основание, че са сключени по електронен път⁶².

ЧЛЕН 19.8

Електронни удостоверителни услуги и услуги за електронна автентификация

1. Някоя от страните не може да отрича правната валидност на електронна удостоверителна услуга или услуга за електронна автентификация единствено въз основа на това, че услугата се предоставя в електронна форма.

⁶² Тази разпоредба не се прилага за договори:

- а) с които се създават или прехвърлят права върху недвижими имоти;
- б) с които се изисква съгласно правните разпоредби участието на съдилища, публични органи или професионални организации, които упражняват публична власт;
- в) за предоставени гаранции и договори за обезпечения, представени от лица, действащи извън рамките на тяхната търговска или стопанска дейност, занаят или професия, съгласно правните разпоредби; както и
- г) уредени от семейното или наследственото право.

2. Някоя от страните не може да приема или оставя в сила мерки, регулиращи електронните удостоверителни услуги и услугите за електронна автентификация, с които:

- а) се забранява на страните по дадена електронна трансакция съвместно да определят подходящи електронни методи за тяхната трансакция; или
- б) страните по електронни трансакции се лишават от възможността да удостоверят пред съдебните или административните органи факта, че техните електронни трансакции отговарят на всички правни изисквания във връзка с електронните удостоверителни услуги и услугите за електронна автентификация.

3. Независимо от параграф 2, всяка от страните може да изисква по отношение на определена категория електронни трансакции методът за електронна автентификация да отговаря на определени стандарти за изпълнение или да е сертифициран от орган, който е акредитиран в съответствие с нейните правни разпоредби. Тези изисквания са обективни, прозрачни и недискриминационни и са свързани само с конкретните характеристики на съответната категория електронни трансакции.

4. Страните насърчават използването на оперативно съвместими електронни удостоверителни услуги и услуги за електронна автентификация, както и взаимното признаване на електронните удостоверителни услуги и услугите за електронна автентификация, предоставяни от признати доставчици на удостоверителни услуги.

ЧЛЕН 19.9

Защита на онлайн потребителите

1. Страните отчитат значението на оставянето в сила и приемането на прозрачни и ефективни мерки, които допринасят за доверието на потребителите, включително, но не само, мерки, които защитават потребителите от измамни и заблуждаващи търговски практики, когато извършват сделки при електронна търговия.
2. Всяка страна приема или оставя в сила мерки, които допринасят за доверието на потребителите, включително мерки, с които се забраняват измамни и заблуждаващи търговски практики, които вредят или е възможно да навредят на потребителите.
3. Страните отчитат значението на сътрудничеството между съответните си агенции за защита на потребителите или други релевантни органи относно дейностите, свързани с електронната търговия между страните, с цел да се подобри доверието на потребителите и по този начин да се повиши благосъстоянието им.

ЧЛЕН 19.10

Непоискани електронни търговски съобщения

1. Всяка страна приема или оставя в сила мерки, които:
 - а) изискват от подателите на непоискани електронни търговски съобщения да улеснят възможността за крайните ползватели да предотвратяват непрекъснатото приемане на такива съобщения; или
 - б) изискват предвиденото съгласно законовите и подзаконовите актове на всяка страна съгласие на получателите за получаването на електронни търговски съобщения.
2. Всяка страна гарантира, че непоисканите електронни търговски съобщения са ясно разпознаваеми като такива, недвусмислено разкриват от чие име са изпратени и съдържат необходимата информация, за да се даде възможност на крайните ползватели да поискат да бъде преустановено безплатно и във всеки един момент тяхното изпращане.
3. Всяка страна предоставя защита срещу подателите на непоискани електронни търговски съобщения, които не са спазили мерките, приети или оставени в сила в съответствие с параграфи 1 и 2.
4. Страните се стремят да си сътрудничат в подходящи случаи от взаимен интерес по отношение на регулирането на непоисканите търговски електронни съобщения.

ЧЛЕН 19.11

Изходен код

1. Някоя от страните не може да изисква прехвърляне или достъп до изходен код на софтуер, притежаван от физическо лице или предприятие от другата страна.
2. От съображения за правна сигурност се уточнява, че параграф 1:
 - а) не възпрепятства никоя от страните да приема или оставя в сила мерки за постигане на легитимните цели на обществената политика, включително за гарантиране на сигурността и безопасността, например в контекста на процедура по сертифициране, в съответствие с член 18.13 („Пруденциални изключения“), член 32.1 („Общи изключения“) и член 32.5 („Изключение във връзка със сигурността“); както и
 - б) не се прилага за доброволното прехвърляне или предоставяне на достъп до изходен код на търговска основа от лице от другата страна, например в контекста на сделка за възлагане на обществена поръчка или на свободно договорен договор.
3. Настоящият член не засяга по никакъв начин:
 - а) изискванията на съдилище, административен съд или орган за защита на конкуренцията за отстраняване на нарушение на законодателството в областта на конкуренцията;

- б) правата върху интелектуална собственост и тяхното прилагане; както и
- в) правата на някоя от страните да предприема действие или да не оповестява някаква информация, които счита за необходими за защита на своите основни интереси в областта на сигурността и които са свързани с възлагане на обществени поръчки за оръжие, боеприпаси или военни материали или с възлагане на обществени поръчки, които са необходими за целите на националната сигурност или националната отбрана.

ЧЛЕН 19.12

Достъп до отворен интернет

Всяка страна се стреми да гарантира, че при спазване на приложимите политики и закони и подзаконовите актове крайните ползватели на нейна територия могат да:

- а) имат достъп, да разпространяват и да използват услуги и приложения по свой избор, достъпни в интернет, при условие че е налице разумно и недискриминационно управление на мрежата;
- б) свързват избрани от тях устройства с интернет, при условие че тези устройства не вредят на мрежата; както и
- в) имат достъп до информацията относно практиките за управление на мрежата на своя доставчик на услуги за достъп до интернет.

ЧЛЕН 19.13

Сътрудничество

1. Като отчитат глобалния характер на цифровата търговия, страните си сътрудничат по регулаторни въпроси и най-добри практики чрез съществуващите секторни диалози, при които, наред с другото, се разглеждат:

- а) признаването и улесняването на оперативно съвместими трансгранични електронни удостоверителни услуги и услуги за електронна автентификация;
- б) третирането на съобщенията за директен маркетинг;
- в) предизвикателствата пред малките и средните предприятия в областта на цифровата търговия;
- г) защитата на потребителите и изграждането на тяхното доверие в рамките на електронната търговия;
- д) общи въпроси, свързани с киберсигурността; както и
- е) всеки друг въпрос от значение за развитието на цифровата търговия.

2. Сътрудничеството по регулаторни въпроси и най-добри практики, посочени в параграф 1, се съсредоточава върху обмена на информация и мнения относно съответното законодателство на страните в това отношение, както и върху прилагането на това законодателство.

3. Страните потвърждават значението на активното участие в многостранни форуми за насърчаване на развитието на цифровата търговия.

ЧЛЕН 19.14

Клауза за преразглеждане относно потоците от данни

Страните подлагат на повторна оценка в срок до три години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение необходимостта от включването в него на разпоредби относно свободното движение на данни.

ГЛАВА 20

ДВИЖЕНИЕ НА КАПИТАЛИ, ПЛАЩАНИЯ И ТРАНСФЕРИ И ВРЕМЕННИ ЗАЩИТНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 20.1

Текуща сметка

Без да се засягат други разпоредби на настоящото споразумение, всяка страна разрешава всякакви трансфери или плащания във връзка със сделки по текущата сметка на платежния баланс между страните, които са в обхвата на настоящото споразумение, в свободно конвертируема валута и в съответствие с Учредителния договор на Международния валутен фонд, приет в Бретън Уудс, Ню Хемпшир, на 22 юли 1944 г., в зависимост от случая.

ЧЛЕН 20.2

Движение на капитали

Без да се засягат други разпоредби на настоящото споразумение, всяка страна разрешава, що се отнася до сделките по капиталовата и финансовата сметка на платежния баланс, свободното движение на капитали с цел либерализация на инвестициите и други сделки, както е предвидено в глава 10 („Либерализация на инвестициите“), глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“), глава 12 („Временно присъствие на физически лица със стопанска цел“) и глава 18 („Финансови услуги“).

ЧЛЕН 20.3

Прилагане на законовите и подзаконовите актове, свързани с движението на капитали, плащанията или трансферите

1. Параграф 6, буква а) от член 18.2 („Обхват“), както и членове 20.1 и 20.2 не възпрепятстват никоя от страните да прилага своите законови и подзаконови актове, отнасящи се до:
 - а) несъстоятелността, неплатежоспособността и защитата на правата на кредиторите;

- б) емитирането, търговията или сделките с финансови инструменти;
- в) финансовото отчитане или документирането на движението на капитали, плащанията или трансферите, когато това е необходимо за оказване на съдействие на правоприлагащите или финансовите регулаторни органи;
- г) престъпленията или наказуемите деяния или заблуждаващите или измамните практики;
- д) гарантирането на изпълнението на определения или решения в съдебни производства;
или
- е) социалната сигурност, обществените пенсионни схеми или задължителните спестовни схеми.

2. Тези законови и подзаконови актове не се прилагат произволно или дискриминационно, нито по начин, който по друга причина представлява прикрито ограничение на движението на капитали, плащанията или трансферите.

ЧЛЕН 20.4

Временни защитни мерки

1. При извънредни обстоятелства на сериозни затруднения за функционирането на икономическия и паричен съюз на Европейския съюз или при опасност от възникване на такива Европейският съюз може да приема или да оставя в сила защитни мерки по отношение на движението на капитали, плащанията или трансферите. Тези мерки се ограничават до степента, която е строго необходима за справяне с тези трудности, и са в сила за период, който е не по-дълъг от шест месеца.
2. Мерките, които са наложени от Европейския съюз съгласно параграф 1, не представляват средство за произволна или необоснована дискриминация между Мексико и трета държава. Европейският съюз незабавно информира Мексико за такива мерки, като възможно най-скоро представя график за премахването им.

ЧЛЕН 20.5

Ограничения в случай на трудности, свързани с платежния баланс, външното финансиране и макроикономическата обстановка

1. Всяка от страните може да приема или оставя в сила ограничителни мерки по отношение на движението на капитали, плащанията или трансферите⁶³:
 - а) в случай на сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или външни финансови фактори, или опасност от възникване на такива⁶⁴; или
 - б) в случаи на изключителни обстоятелства, при които плащанията или трансферите, свързани с движението на капитали, причиняват или заплашват да причинят сериозни макроикономически затруднения, свързани с паричната и валутнокурсната политика, в Мексико или в държава — членка на Европейския съюз.
2. Мерките, посочени в параграф 1:
 - а) са съвместими с Устава на Международния валутен фонд, доколкото е приложим;

⁶³ За Европейския съюз такива мерки може да бъдат предприети от държава — членка на Европейския съюз, в ситуации, различни от посочените в член 20.4, засягащи икономиката на тази държава членка.

⁶⁴ От съображения за правна сигурност се уточнява, че страните отчитат, че сериозните затруднения, свързани с платежния баланс или външни финансови фактори, или опасността от възникване на такива, посочени в параграф 1, буква а), може да са породени, наред с други фактори, от сериозни макроикономически затруднения, свързани с паричната и валутнокурсната политика, или опасност от възникване на такива, посочени в параграф 1, буква б).

- б) не надхвърлят мерките, необходими за справяне със ситуациите, описани в параграф 1;
- в) са временни и с подобряване на описаната в параграф 1 ситуация поетапно се премахват;
- г) избягват ненужно засягане на търговските, икономическите и финансовите интереси на другата страна;
- д) не подлагат другата страна на третиране, по-неблагоприятно от третирането на трета държава в сходни ситуации; както и
- е) не се използват като заместител на макроикономическите политики, които са необходими за оправдана външна корекция.

3. По отношение на търговията със стоки една от страните може да приема или оставя в сила ограничителни мерки, за да защитава външната си финансова позиция или платежния си баланс. Тези мерки трябва да са в съответствие с член XII от ГАТТ от 1994 г. и Договореността относно разпоредбите за платежния баланс на Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г.

4. По отношение на търговията с услуги една от страните може да приема или оставя в сила ограничителни мерки, за да защитава външната си финансова позиция или платежния си баланс. Тези мерки трябва да са в съответствие с член XII от ГАТС.

5. Всяка от страните се стреми да не приема или оставя в сила мерки, които са под формата на допълнителни тарифни такси, квоти, лицензи или сходни мерки. Страната разяснява обосновката за използването на тези ограничителни мерки, когато уведомява другата страна за тях.

6. Когато една от страните приема или оставя в сила мерки, посочени в параграф 1, тя уведомява в най-кратки срокове другата страна за тях.

7. Ако бъдат приети или оставени в сила ограничителни мерки съгласно член 20.4 или настоящия член, страните в най-кратки срокове провеждат консултации в рамките на Подкомитета по услугите и инвестициите, освен ако се проведат консултации в други международни форуми, в които членуват и двете страни. В консултациите се прави оценка на затрудненията, свързани с платежния баланс или с външните финансови затруднения, които са довели до съответните мерки, като се вземат предвид, наред с друго, фактори като:

- а) естеството и сериозността на затрудненията;
- б) външната икономическа и търговска конюнктура; както и
- в) алтернативни коригиращи мерки, които може да са на разположение.

8. При консултациите, посочени в параграф 7, се разглежда съответствието на всяка ограничителна мярка с член 20.4 или параграфи 1 и 2 от настоящия член. Страните приемат всички съответни констатации от статистическо или фактическо естество, представени от Международния валутен фонд (МВФ), когато са налични, като при заключенията се взема предвид оценката на МВФ за платежния баланс и външната финансова позиция на съответната страна.

ГЛАВА 21

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

ЧЛЕН 21.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „търговски стоки или услуги“ означава стоки или услуги от вид, който в общия случай се продава или предлага за продажба на търговския пазар на купувачи извън органите на държавното управление и обикновено се закупува от тях за нужди, различни от тези на органите на държавното управление;
- б) „строителни услуги“ означава услуги, които имат за цел изпълнението, независимо по какъв начин, на строителство на съоръжения и сгради въз основа на раздел 51 от Временната централна класификация на продуктите (СРС) на Организацията на обединените нации;

- в) „обхваната поръчка“ означава поръчка за държавни цели:
- і) на стоки, услуги или всяка комбинация от тях:
 - А) както е посочено за всяка страна съответно в приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“); както и
 - Б) при които поръчката няма за цел търговска продажба или препродажба или използване при производството или доставката на стоки или услуги за търговска продажба или препродажба;
 - іі) посредством всички договорни средства, включително:
 - А) покупка;
 - Б) лизинг; както и
 - В) наем или покупка на изплащане, със или без опция за закупуване;
 - ііі) чиято прогнозна стойност, изчислена в съответствие с член 21.2, се равнява или надхвърля приложимия праг, посочен за всяка страна съответно в приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) в момента на публикуване на обявление в съответствие с член 21.6;

- iv) от възложител; както и
- v) която не е изключена по друга причина от обхвата на член 21.2.2 или на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“);
- г) „електронен търг“ означава повтарящ се процес, който включва използването на електронни средства за представянето от страна на доставчици или на нови цени, или на нови стойности за количествено измерими неценови елементи на офертата, свързани с критериите за оценка, или и на двете, водещ до класиране (включително повторно класиране) на офертите;
- д) „писмен“ или „в писмена форма“ означава всеки израз, състоящ се от думи или цифри, който може да бъде прочетен, възпроизведен и впоследствие съобщен, и може да включва информация, която се предава и съхранява с електронни средства;
- е) „ограничена тръжна процедура“ означава метод за възлагане на поръчки, при който възложителят се свързва с доставчик или доставчици по свой избор;
- ж) „списък за многократно използване“ означава списък с доставчици, определени от даден възложител като отговарящи на условията за участие в този списък, който възложителят възнамерява да използва повече от веднъж;

- з) „обявление за предстояща поръчка“ означава обявление, публикувано от възложител, с което се канят заинтересованите доставчици да подадат заявление за участие или оферта, или и двете;
- и) „компенсация“ означава всяко условие или инициатива, с които се насърчава местното развитие или се подобряват сметките на платежния баланс на една от страните, каквото е използването на местно съдържание, лицензирането на технологии, инвестициите, насрещната търговия или подобни дейности или изисквания;
- й) „открита тръжна процедура“ означава метод за възлагане на поръчки, при който всички заинтересовани доставчици могат да подадат оферта;
- к) „възложител“ означава субект, който е в обхвата на раздели А, Б и В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“);
- л) „квалифициран доставчик“ означава доставчик, когото даден възложител признава за отговарящ на условията за участие;
- м) „селективна тръжна процедура“ означава метод за възлагане на поръчки, при който възложителят кани само квалифицираните доставчици да подадат оферта;
- н) „услуги“ включва строителните услуги, освен ако е предвидено друго;

- o) „стандарт“ означава документ, одобрен от признат орган, който предоставя за широко и многократно използване правила, указания или характеристики за стоки или услуги или свързани процеси и производствени методи, спазването на които не е задължително и може също така да включва или да се отнася само до изискванията за терминология, символи, опаковка, маркиране или етикетирание, които са приложими за стока, услуга, процес или производствен метод;
- п) „доставчик“ означава лице или група лица, което (която) предоставя или може да предоставя стоки или услуги; както и
- р) „техническа спецификация“ означава изискване по процедурата по възлагане на поръчка, което:
 - i) определя характеристиките на стоките или услугите, които да бъдат доставени, включително качество, показатели, безопасност и размери, или процесите и методите за тяхното производство или предоставяне; или
 - ii) обхваща изискванията по отношение на терминология, символи, опаковане, маркиране или етикетирание, които са приложими за дадена стока или услуга.

ЧЛЕН 21.2

Приложно поле и обхват

Прилагане на главата

1. Настоящата глава се прилага за всяка мярка по отношение на обхваната поръчка, независимо дали е проведена изцяло или частично чрез електронни средства.
2. Освен ако е предвидено друго в приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“), настоящата глава не се прилага за:
 - а) придобиването или наемането на земя, съществуващи сгради или друго недвижимо имущество или на правата върху тях;
 - б) извъндоговорните споразумения или каквато и да е форма на помощ, която някоя от страните предоставя, включително споразумения за сътрудничество, безвъзмездни средства, заеми, вливане на капитали, гаранции и фискални стимули;
 - в) възлагането на поръчка или получаването на услуги от данъчни агенции или депозитари, услуги по ликвидация и управление за регулирани финансови институции или услуги, свързани с продажбата, обратното изкупуване и разпределянето на държавен дълг, включително заеми и държавни облигации, полици и други ценни книжа;

- г) договорните правоотношения на заетите в публичния сектор;
- д) възлагането на поръчки:
 - і) специално с цел предоставяне на международна помощ, включително помощ за развитие;
 - іі) съгласно специална процедура или условие на международно споразумение, свързани с разполагането на войски или със съвместното прилагане на проекти от страна на подписалите ги държави; или
 - ііі) съгласно специална процедура или условие на международна организация или финансирани с международни безвъзмездни средства, заеми или друг вид помощ, ако прилаганата процедура или условие ще са несъвместими с разпоредбите на настоящата глава.

3. Ангажиментите на всяка страна по отношение на обхванатите поръчки са посочени в приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) в съответствие със следната структура:

- а) в раздел А — субектите на централното държавно управление, чиито поръчки са в обхвата на настоящата глава;
- б) в раздел Б — субектите на подцентралното държавно управление, чиито поръчки са в обхвата на настоящата глава, включително по отношение на Мексико, други субекти на равнище под централното;

- в) в раздел В — всички останали субекти, чиито поръчки са в обхвата на настоящата глава;
- г) в раздел Г — стоките, които са в обхвата на настоящата глава;
- д) в раздел Д — услугите, различни от строителните, които са в обхвата на настоящата глава;
- е) в раздел Е — строителните услуги, които са в обхвата на настоящата глава;
- ж) в раздел Ж — публично-частното партньорство или концесиите за строителство, обхванати от настоящата глава;
- з) в раздел З — всички общи бележки и дерогации; както и
- и) в раздел И — средствата, в които страната публикува своите обявления за обществени поръчки, обявления за възлагане на поръчка и друга информация, свързана с нейната система за обществени поръчки.

4. Настоящата глава се прилага също и ако законодателството на една от страните допуска обхваната поръчка да бъде възложена от името на възложителя от други субекти или лица, чиито поръчки не са обхванати по отношение на въпросните стоки и услуги.

Остойносттаване

5. При оценка на стойността на поръчка с цел да определи дали тя представлява обхваната поръчка, възложителят:

- a) не разделя поръчката на отделни поръчки, нито избира или използва специфичен метод на остойносттаване за оценка на стойността на поръчката с намерението напълно или частично да я изключи от прилагането на настоящата глава; както и
- б) включва прогнозната максимална обща стойност на поръчката за целия срок на изпълнение, независимо дали е възложена на един или повече доставчици, като се отчитат всички видове възнаграждение, включително:
 - i) премии, хонорари, комисиони и лихви; както и
 - ii) когато в поръчката се предвижда възможността за опции, общата стойност на тези опции.

6. Ако отделно изискване за поръчка има за резултат възлагането на повече от една поръчка или възлагането на поръчки на отделни части (наричани по-нататък „повтарящи се поръчки“), изчисляването на прогнозната максимална обща стойност се основава на:

- а) стойността на повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, възложени през предходните 12 месеца или предходната финансова година на възложителя, коригирана, когато е възможно, с оглед отчитане на очакваните промени в количеството или стойността на стоката или услугата, за която се възлага поръчката, през следващите 12 месеца; или
- б) прогнозната стойност на повтарящите се поръчки за един и същ вид стока или услуга, които ще бъдат възложени през 12-те месеца след първоначалното възлагане на поръчката или през финансовата година на възложителя.

7. При поръчки посредством лизинг, наем или финансов лизинг на стоки или услуги, или поръчка, чиято обща цена не е посочена, основата за оценка е:

- а) при договор с фиксиран срок:
 - i) когато срокът на договора е 12 месеца или по-кратък — общата прогнозна максимална стойност за неговата продължителност; или
 - ii) когато срокът на договора надвишава 12 месеца — общата прогнозна максимална стойност, включително всяка прогнозна остатъчна стойност;

- б) ако договорът е с неопределен срок — прогнозната месечна вноска, умножена по 48; както и
- в) ако не е сигурно дали договорът ще бъде с фиксиран срок, се прилага буква б).

ЧЛЕН 21.3

Сигурност и общи изключения

1. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като възпрепятстваща една от страните да предприеме някакво действие или да не оповестява някаква информация, които счита за необходими за защита на своите основни интереси в областта на сигурността и които са свързани с възлагане на поръчки за оръжие, боеприпаси или военни материали или с възлагане на поръчки, които са абсолютно необходими за целите на националната сигурност или националната отбрана.
2. При спазване на изискването, според което такива мерки не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или необоснована дискриминация между страните, когато преобладават същите условия, или прикрито ограничение на международната търговия, никоя разпоредба на настоящата глава не се тълкува като пречка за една от страните да налага или прилага мерки:
 - а) необходими за опазване на обществения морал, ред или безопасност;

- б) необходими за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията;
- в) необходими за закрила на интелектуалната собственост; или
- г) свързани със стоки или услуги от лица с увреждания, благотворителни институции или труд, полаган в места за лишаване от свобода.

ЧЛЕН 21.4

Общи принципи

Недискриминация

1. Независимо от обхвата на член 21.2, всяко предприятие на някоя от страните, което е законно установено посредством създаването, придобиването или поддържането на търговско присъствие на територията на другата страна, може да участва в държавни поръчки на тази друга страна при същите условия като тези за нейните предприятия според предвиденото в законодателството на същата тази страна.

2. По отношение на всяка мярка, свързана с обхваната поръчка, страните, включително техните възложители, предоставят незабавно и безусловно на стоките и услугите от другата страна и на доставчиците от другата страна, предлагащи такива стоки или услуги, не по-малко благоприятно третиране в сравнение с това, което страните, включително техните възложители, предоставят на своите собствени стоки, услуги и доставчици.

3. По отношение на всяка мярка, свързана с обхваната поръчка, никоя от страните, включително нейните възложители, не могат да:

- а) третира установен на нейна територия доставчик по-малко благоприятно от друг установен на нейна територия доставчик въз основа на степента на чуждестранно участие или собственост; или
- б) дискриминират установен на нейна територия доставчик поради обстоятелството, че стоките или услугите, предлагани от този доставчик във връзка с определена поръчка, са стоки или услуги от другата страна.

Използване на електронни средства

4. При провеждане на процедура за възлагане на обхваната поръчка чрез електронни средства възложителят:

- а) гарантира, че процедурата по възлагане на поръчката се провежда чрез използването на ИТ системи и софтуер, включително такива, свързани с удостоверяване на автентичността и криптиране на информация, които са общодостъпни и оперативно съвместими с други общодостъпни ИТ системи и софтуер;

- б) поддържа механизми, които гарантират целостта на заявленията за участие и офертите, включително установяването на времето на получаване и предотвратяването на нерегламентирания достъп; както и
- в) използва електронни средства за информация и комуникация за публикуването на обявления и тръжна документация при процедурите за възлагане на поръчки и доколкото е възможно, за подаването на оферти.

Провеждане на процедура за възлагане на поръчка

5. Възложителят провежда процедурата за възлагане на обхваната поръчка по прозрачен и безпристрастен начин, който:
- а) е съвместим с настоящата глава, при използване на един от следните методи: открита тръжна процедура, селективна тръжна процедура или ограничена тръжна процедура;
 - б) предотвратява конфликтите на интереси и корупционните практики в съответствие със законодателството на съответната страна.

Мерки за борба с корупцията

6. Всяка страна гарантира, че разполага с подходящи мерки за предотвратяване на корупцията в сферата на държавните си поръчки. Тези мерки включват процедури за недопускане до участие в поръчки на съответната страна, безсрочно или за определен срок, доставчици, за които съдебните органи на страната са установили с окончателно решение, че са участвали в измамни или други незаконни действия във връзка с държавни поръчки на територията на тази страна. Всяка страна гарантира също така, че разполага с политики и процедури за отстраняване, доколкото е възможно, или за справяне с всеки потенциален конфликт на интереси от страна на лица, които участват или имат влияние върху възлагането на поръчки.

Правила за произход

7. Нито една от страните не прилага за стоките или услугите, съответно внесени или предоставени от другата страна за целите на държавни поръчки, включени в обхвата на настоящата глава, правила за произход, които са различни от правилата за произход, които страната прилага при обичайни търговски условия за внос или доставка на същите стоки или услуги.

Отказ за предоставяне на предимства

8. Всяка от страните може да откаже предимствата на настоящата глава на доставчик на услуги от другата страна след предварително уведомяване и консултации, когато страната установи, че услугата се предоставя от предприятие, което няма съществени стопански дейности на територията на която и да е от страните.

Компенсации

9. По отношение на обхванатите поръчки никоя от страните, включително нейните възложители, няма да търси, да взема предвид, да налага или да изисква принудително изпълнение на каквито и да е компенсации.

Мерки, които не са специални по отношение на възлагането на поръчки

10. Параграфи 2 и 3 не се прилагат за:

- а) никакъв вид мита и налози, събирани върху вноса или във връзка с него;
- б) метода на облагане с такива мита и налози; както и
- в) другите правила или формалности във връзка с вноса и мерките, засягащи търговията с услуги, различни от мерките по отношение на обхванатите поръчки.

ЧЛЕН 21.5

Информация относно системата за възлагане на поръчки

1. Всяка страна:
 - а) в най-кратки срокове публикува всеки законов и подзаконов акт, съдебно решение, административен акт с общо приложение, стандартни договорни клаузи, които са задължителни съгласно законов или подзаконов акт и са включени чрез цитиране в обявленията или тръжната документация, и процедурата относно обхванатите поръчки, както и всички техни изменения, в официално определено електронно или печатно средство, което има широко разпространение и е лесно достъпно за обществеността; както и
 - б) предоставя разяснения по тях на другата страна при поискване.
2. Всяка страна съответно изброява в раздел I на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“):
 - а) електронните или печатните издания, в които страната публикува информацията, описана в параграф 1, буква а);
 - б) електронните или печатните издания, в които страната публикува обявленията, изисквани съгласно членове 21.6, 21.8.9 и 21.15.2; както и

в) адреса(ите) на уебсайта(овете), където страната публикува:

- i) статистическите си данни относно възлагането на поръчки, посочени в член 21.15.4; или
- ii) своите обявления във връзка с възложените поръчки съгласно член 21.15.6.

3. Всяка страна в най-кратки срокове уведомява Подкомитета по обществените поръчки за всяко изменение в своята информация, посочена в раздел I от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“).

ЧЛЕН 21.6

Обявления

Обявление за предстояща поръчка

1. За всяка обхваната поръчка възложителят публикува обявление за предстояща поръчка, освен в случаите, описани в член 21.12.

2. Доколкото не е предвидено друго в настоящата глава, всяко обявление за предстояща поръчка включва:

- а) наименованието и адреса на възложителя и друга информация, необходима за установяването на връзка с него и за получаването на всички съответни документи във връзка с поръчката, и цената на тези документи и начина на заплащане, ако има такива;
- б) описание на поръчката, включително естеството и количеството на стоките или услугите, предмет на поръчката, или в случай че количеството е неизвестно — прогнозното количество;
- в) за повтарящи се поръчки, ако е възможно, прогноза за момента на публикуване на последващите обявления за предстояща поръчка;
- г) описание на евентуалните опции;
- д) срока за доставка на стоките или услугите или продължителността на договора;
- е) метода за възлагане на поръчката, който ще бъде използван, и дали той ще включва договаряне или електронен търг;
- ж) когато е приложимо, адреса и крайния срок за подаване на заявленията за участие в процедурата по възлагане на поръчката;

- з) адреса и крайния срок за подаване на оферти;
- и) езика или езиците, на които офертите или заявленията за участие може да бъдат подадени, ако са различни от езика, който е официален език на страната на възложителя;
- й) списък и кратко описание на условията за участие на доставчиците, включително изискванията за представяне от страна на доставчиците на конкретни документи или удостоверения във връзка с това участие, освен ако тези изисквания са включени в тръжната документация, която е предоставена на всички заинтересувани доставчици едновременно с обявлението за предстояща поръчка;
- к) когато в съответствие с член 21.8 възложителят възнамерява да избере ограничен брой квалифицирани доставчици, които да бъдат поканени да подадат оферта — критериите, които ще бъдат използвани за техния подбор, и когато е приложимо, всяко ограничение относно броя на доставчиците, на които ще бъде разрешено да подадат оферта; както и
- л) уточнението, че поръчката е в обхвата на настоящата глава.

Резюме на обявлението

3. При всеки случай на планирана поръчка, едновременно с публикуването на обявлението за предстояща поръчка, възложителят публикува на един от езиците на СТО резюме на обявлението, което е леснодостъпно.

Резюмето на обявлението съдържа най-малко следната информация:

- а) предмета на поръчката;
- б) крайната дата за подаване на офертите или ако е приложимо, крайната дата за подаването на заявления за участие в процедурата за възлагане на поръчка или за включването в списък за многократно използване; както и
- в) адреса, на който може да бъдат поискани документите, свързани с възлагането на поръчката.

Обявление за планирана поръчка

4. Възложителите се насърчават да публикуват възможно най-рано през всяка финансова година обявление, свързано с бъдещите им планове за възлагане на поръчки (наричано по-нататък „обявление за планирана поръчка“). Обявлението за планирана поръчка следва да включва предмета на поръчката и приблизителната дата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка или приблизителния срок, в който може да се проведе поръчката.

5. Възложител от обхвата на раздел Б или В на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) може да използва обявление за планирана поръчка като обявление за предстояща поръчка, при условие че то включва цялата информация, посочена в параграф 2, с която той разполага, както и изявление, че заинтересованите доставчици следва да заявят пред възложителя интереса си към поръчката.

Общи правила по отношение на обявленията

6. Всички обявления за предстоящи поръчки, всяко резюме на обявление и обявление за планирана поръчка са пряко и безплатно достъпни по електронен път чрез единна онлайн точка за достъп. Освен това обявленията може също така да бъдат публикувани в подходящо печатно издание, което е широко разпространено, и остават леснодостъпни за обществеността най-малко до изтичането на срока, посочен в обявлението.

ЧЛЕН 21.7

Условия за участие

1. Възложителят ограничава условията за участие в процедура за възлагане на поръчка само до условията, които са съществени за гарантирането на това, че доставчикът разполага с правния и финансовия капацитет, както и с търговските и техническите възможности да се заеме със съответната поръчка.

2. При определяне на условията за участие възложителят:

- а) не налага като условие за участие на доставчика вече да са му били възлагани една или повече поръчки от възложител от една от страните;
- б) може да изисква наличието на съответен предишен опит, ако това е съществено, за да се изпълнят изискванията на поръчката; както и
- в) не изисква предишен опит на територията на тази страна като условие във връзка с поръчката.

3. При оценката на това дали даден доставчик отговаря на условията за участие, възложителят:

- а) оценява финансовия капацитет и търговските и техническите способности на даден доставчик въз основа на стопанските дейности на доставчика както на територията на страната, от която е възложителят, така и извън нея; както и
- б) основава оценката си на условията, които предварително е посочил в обявленията или в тръжната документация.

4. Ако съществуват доказателства, една от страните, включително нейните възложители, може да изключи доставчик на такива основания, като например:

- а) несъстоятелност;
- б) декларации с невярно съдържание;
- в) значителни или постоянни недостатъци при изпълнението на съществено изискване или задължение по предишен договор;
- г) окончателни присъди за тежки престъпления или за други тежки нарушения съгласно законодателството на тази страна;
- д) нарушаване на професионалната етика или действия или бездействия, които засягат неблагоприятно търговската репутация на доставчика; или
- е) неплащане на данъци.

ЧЛЕН 21.8

Квалификация на доставчиците

Системи за регистрация и квалификационни процедури

1. Всяка от страните, включително нейните възложители, може да поддържа система за регистрация на доставчици, в която заинтересованите доставчици трябва да се регистрират и да предоставят определена информация. В този случай страната гарантира, че заинтересованите доставчици имат пълен достъп до информацията за системата за регистрация чрез електронни средства и че могат да поискат регистрация по всяко време през периода ѝ на експлоатация. Компетентният орган ги информира в разумен срок за решението да удовлетвори или отхвърли това искане. Ако искането бъде отхвърлено, решението се мотивира надлежно.
2. Всяка страна гарантира, че:
 - а) нейните възложители полагат усилия да сведат до минимум различията в квалификационните си процедури; както и
 - б) когато нейните възложители поддържат системи за регистрация, те полагат усилия да сведат до минимум различията между тях.
3. Никоя от страните, включително и нейните възложители, не приема, нито използва каквато и да е система за регистрация или квалификационна процедура, имаща за цел или последица създаването на ненужни пречки пред участието на доставчиците от другата страна в нейните процедури за възлагане на поръчки.

Селективна тръжна процедура

4. Когато възложителят възнамерява да използва селективна тръжна процедура, той:

- а) включва в обявлението за предстояща поръчка най-малко информацията, посочена в член 21.6.2, букви а), б), е), ж), й), к) и л), и приканва доставчиците да подадат заявление за участие; както и
- б) предоставя преди началото на срока за тръжната процедура най-малко информацията, посочена в член 21.6.2, букви в), г), д), з) и и), на квалифицираните доставчици, които уведомява, както е посочено в член 21.10.3, буква б).

5. Възложителят разрешава на всички квалифицирани доставчици да вземат участие в конкретна процедура за възлагане на поръчка, освен ако възложителят е посочил в обявлението за предстояща поръчка някакво ограничение за броя на доставчиците, които ще бъдат допуснати да подадат оферта, както и критериите за подбора на ограничения брой доставчици. Покана за представяне на оферти се отправя до определен брой доставчици, необходим за осигуряването на ефективна конкуренция.

6. Когато тръжната документация не е публично достъпна от датата на публикуване на обявлението, посочено в параграф 4, възложителят осигурява едновременното предоставяне на тези документи на всички квалифицирани доставчици, подбрани в съответствие с параграф 5.

Списъци за многократно използване

7. Възложителят може да поддържа списък за многократно използване, при условие че обявление, с което се приканват заинтересованите доставчици да кандидатстват за включване в списъка, се публикува ежегодно на съответното средство, посочено в раздел I от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) и ако е публикувано по електронен път, е достъпно по всяко време.
8. Обявлението, предвидено в параграф 7, включва:
 - а) описание на стоките или услугите или на категориите стоки или услуги, за които може да се използва списъкът;
 - б) условията за участие, на които следва да отговарят доставчиците, за да бъдат включени в списъка, и методите, които възложителят ще използва, за да се увери, че доставчикът отговаря на условията;
 - в) наименованието и адреса на възложителя и друга информация, необходима за установяване на връзка с него и получаване на всички документи, имащи отношение към списъка;
 - г) срока на валидност на списъка и начините за неговото подновяване или прекратяване или, в случаите, когато не е посочен срок на валидност — указание за начина за известяване при прекратяване на използването на списъка; както и
 - д) посочване, че списъкът може да се използва за възлагане на поръчка, която е в обхвата на настоящата глава.

9. Независимо от параграф 7, когато даден списък за многократно използване ще бъде валиден три години или по-малко, възложителят може да публикува посоченото в параграф 7 обявление само веднъж, в началото на срока на валидност на списъка, при условие че обявлението:

- а) посочва срока на валидност и обстоятелството, че няма да бъдат публикувани допълнителни обявления; както и
- б) е публикувано по електронен път и е постоянно достъпно през срока на неговата валидност.

10. Възложителят разрешава подаването на заявления по всяко време от страна на доставчици за включване в списък за многократно използване и посочва в списъка всички квалифицирани доставчици в разумно кратък срок.

11. Ако доставчик, който не е включен в списък за многократно използване, подаде заявление за участие в процедура за възлагане на поръчка въз основа на списък за многократно използване, заедно с всички изисквани документи, в срока, предвиден в член 21.10.2, възложителят разглежда това заявление. Възложителят не отказва разглеждането на заявлението на доставчика във връзка с процедурата по възлагане на поръчка на основание липсата на достатъчно време за разглеждане на заявлението, освен ако в изключителни случаи поради сложността на процедурата по възлагане на поръчка възложителят не е в състояние да завърши разглеждането на заявлението в срока, предвиден за представяне на оферти.

Други субекти от раздели Б и В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“);

12. Като обявление за предстояща поръчка възложител от една от страните в обхвата на раздели Б или В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) може да използва обявление, с което се приканват доставчиците да кандидатстват за включване в списък за многократно използване, при условие че:

- а) обявлението е публикувано в съответствие с параграф 7 и включва информацията, изисквана съгласно параграф 8, цялата налична информация, изисквана съгласно член 21.6.2, както и изявление, че то представлява обявление за предстояща поръчка или че само доставчиците, включени в списъка за многократно използване, ще получават допълнителни обявления за поръчки, включени в обхвата на списъка за многократно използване; както и
- б) възложителят в най-кратки срокове предоставя на доставчиците, изразили интерес във връзка с дадена процедура по възлагане на поръчка, достатъчно информация, която да им позволи да преценят своя интерес към поръчката, включително цялата останала информация, изисквана съгласно член 21.6.2, доколкото тя е налична.

13. Възложител от обхвата на раздели Б или В на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) може да допусне доставчик, който е подал заявление за включване в списък за многократно използване в съответствие с параграф 10, да подаде оферта за дадена поръчка, ако възложителят разполага с достатъчно време, за да прецени дали доставчикът отговаря на условията за участие.

Информация за решенията на възложителя

14. Възложителят информира в най-кратки срокове всеки доставчик, който е подал заявление за участие в процедура по възлагане на поръчка или за включване в списък за многократно използване, за решението си по заявлението.

15. Ако възложителят отхвърли заявлението на даден доставчик за участие в процедура по възлагане на поръчка или за включване в списък за многократно използване, престане да счита даден доставчик за квалифициран или заличи даден доставчик от списък за многократно използване, той в най-кратки срокове информира доставчика за това и при поискване от доставчика възможно най-скоро му предоставя писмено мотивите за своето решение.

ЧЛЕН 21.9

Технически спецификации и документация за обществена поръчка

Технически спецификации

1. Възложителят не изготвя, не приема, нито прилага технически спецификации, нито установява процедури за оценяване на съответствието, които имат за цел или резултат създаването на ненужни пречки пред търговията между страните.

2. Ако е целесъобразно, при установяването на технически спецификации за стоките или услугите, за които се възлага поръчка, възложителят:

- а) определя техническата спецификация по-скоро чрез посочване на изискванията за работните характеристики и функционалните изисквания, отколкото на концептуални или описателните характеристики; както и
- б) основава техническата спецификация на международни стандарти, когато съществуват такива стандарти, или в противен случай — на национални технически правила, признати национални стандарти или строителни норми.

3. Ако в техническите спецификации са използвани концептуални или описателни характеристики, възложителят следва да посочи, ако е целесъобразно, че ще разглежда офери за еквивалентни стоки или услуги, които явно отговарят на изискванията на поръчката, като включва думи като „или еквивалентни“ в тръжната документация.

4. Възложителят не определя технически спецификации, съдържащи изискване или препратка към конкретна търговска марка или търговско наименование, патент, авторско право, дизайн, тип, конкретен произход, производител или доставчик, освен ако няма друг достатъчно точен или разбираем начин да бъдат описани изискванията във връзка с поръчката и при условие че възложителят включва в тръжната документация думи като „или еквивалентни“.

5. Възложителят не търси, нито приема — по начин, който би имал за резултат възпрепятстване на конкуренцията — съвети, които може да бъдат използвани при подготовката или приемането на техническа спецификация за конкретна процедура по възлагане на поръчка, от лице, което би могло да има търговски интерес към възлаганата поръчка.

6. Всяка от страните може да позволи на възложителите си да вземат предвид екологични и социални съображения, при условие че те са недискриминационни и са свързани с предмета на поръчката.

7. От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните, включително нейните възложители, може в съответствие с настоящия член да изготвя, приема или прилага технически спецификации за насърчаване на опазването на природните ресурси или на околната среда.

Тръжна документация

8. Възложителят предоставя на разположение на доставчиците тръжна документация, която включва цялата необходима информация, позволяваща на участниците да изготвят и подават допустими оферти. Освен ако тази информация вече е предоставена в обявлението за предстояща поръчка, документацията включва пълно описание на:

- a) поръчката, включително естеството и количеството на стоките или услугите, предмет на поръчката, или ако количеството не е известно — приблизително количество, както и изискванията, които да бъдат изпълнени, включително технически спецификации, сертифициране за оценяване на съответствието, планове, чертежи или документи с инструкции;

- б) условията за участие на доставчиците, включително списък с информация и документи, които е необходимо доставчиците да предоставят във връзка с условията за участие;
- в) всички критерии за оценка, които възложителят ще прилага при възлагане на поръчката и освен когато цената е единственият критерий, относителната тежест на тези критерии;
- г) ако възложителят ще провежда процедурата за възлагане на поръчка по електронен път — всякакви изисквания за удостоверяване на автентичността и криптиране или други изисквания, свързани с подаването на информация чрез електронни средства;
- д) ако възложителят ще провежда електронен търг — правилата, включително идентификация на елементите на офертата, свързани с критериите за оценка, според които ще бъде проведен търгът;
- е) ако ще се провежда публично отваряне на офертите — датата, часът и мястото на отварянето и ако е целесъобразно лицата, на които е разрешено да присъстват;
- ж) всякакви други ред и условия, включително начините на заплащане и евентуалните ограничения за средствата, чрез които може да бъдат подавани офертите, например на хартиен носител или по електронен път; както и
- з) евентуалните дати за доставка на стоките или за предоставяне на услугите.

9. При определяне на датата за доставка на стоките или за предоставяне на услугите, предмет на поръчката, възложителят отчита фактори, като сложност на поръчката, степен на очакваното използване на подизпълнители, както и реалистичното време, необходимо за производство, изписване и транспортиране на стоките от мястото на доставка или за предоставяне на услугите.
10. Критериите за оценка, посочени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация, може да включват, наред с другото, цената и други разходни фактори, качеството, техническите показатели, екологичните характеристики и условията за доставка.
11. Възложителят в най-кратки срокове:
- а) предоставя на разположение тръжната документация, за да гарантира, че заинтересованите доставчици разполагат с достатъчно време, за да подадат допустими оферти;
 - б) и при поискване предоставя тръжната документация на всеки заинтересован доставчик; както и
 - в) отговаря на всяко разумно искане за съответна информация, отправено от заинтересован или участващ доставчик, при условие че въпросната информация не дава на този доставчик предимство пред други доставчици.

Изменения

12. Ако преди възлагането на договора възложителят промени критериите или изискванията, определени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация, предоставена на участващите доставчици, или измени, или публикува отново обявление или тръжна документация, той изпраща писмено всички промени или изменените или повторно публикувани обявление или тръжна документация:

- а) на всички доставчици, които участват към момента на промяната, изменението или повторното публикуване, когато тези доставчици са известни на възложителя, а във всички останали случаи — по начина, по който е била разпространена първоначалната информация; както и
- б) в достатъчен срок, за да се позволи на такива доставчици да променят и отново да подадат изменените оферти, в зависимост от случая.

Член 21.10

Срокове

1. В съответствие със собствените си разумни нужди възложителят предоставя достатъчно време на доставчиците да изготвят и внесат заявления за участие и допустими оферти, като взема предвид такива фактори като:

- а) естеството и сложността на поръчката;

- б) степента на очакваното използване на подизпълнители; както и
- в) времето, необходимо за предаване на офертите чрез неелектронни средства от точки, разположени в другата страна или на територията на възложителя, ако не се използват електронни средства.

Сроковете, включително евентуалното им удължаване, са еднакви за всички заинтересовани или участващи доставчици.

2. Възложител, който използва селективна тръжна процедура, определя крайната дата за подаване на заявленията за участие така, че срокът по принцип да не е по-кратък от 25 дни, считано от датата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка. Ако поради неотложни обстоятелства, надлежно обосновани от възложителя, прилагането на този срок е невъзможно, срокът може да бъде намален на не по-малко от 10 дни.

3. С изключение на предвиденото в параграфи 4, 5, 7 и 8, възложителят определя крайната дата за подаване на оферти така, че срокът да е не по-кратък от 40 дни, считано от датата, на която:

- а) в случай на открита тръжна процедура — е публикувано обявлението за предстояща поръчка; или
- б) в случай на селективна тръжна процедура — възложителят уведомява доставчиците, че ще бъдат поканени да подадат оферти, независимо дали използва списък за многократно използване.

4. Възложителят може да намали срока за тръжна процедура, определен в съответствие с параграф 3, на не по-малко от 10 дни, в случай че:

- а) възложителят е публикувал обявление за планирана поръчка, както е описано в член 21.6.4, най-малко 40 дни и не повече от 12 месеца преди публикуване на обявлението за предстояща поръчка, като обявлението за планирана поръчка съдържа:
 - i) описание на поръчката;
 - ii) приблизителните крайни дати за подаване на оферти или заявления за участие;
 - iii) уточнението, че заинтересованите доставчици следва да заявят пред възложителя интереса си към участие в процедурата по възлагане на поръчка;
 - iv) адреса, от който може да бъдат получени документите, свързани с поръчката; както и
 - v) цялата информация, изисквана за обявлението за предстояща поръчка съгласно член 21.6.2, доколкото е налична;
- б) при повтарящи се поръчки възложителят посочва в първоначалното обявление за предстояща поръчка, че в следващите обявления ще бъдат посочени сроковете за тръжни процедури съгласно настоящия параграф; или

в) поради неотложна необходимост, която е надлежно обоснована от възложителя, спазването на срока за тръжна процедура, определен в съответствие с параграф 3, е практически невъзможно.

5. Възложителят може да намали с пет дни установения в съответствие с параграф 3 срок за тръжна процедура, когато е налице някое от следните обстоятелства:

а) обявлението за предстояща поръчка е публикувано чрез електронни средства;

б) цялата тръжна документация е била достъпна чрез електронни средства от датата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка; както и

в) възложителят приема оферти, подадени чрез електронни средства.

6. Прилагането на параграф 5 във връзка с параграф 4 в никакъв случай не води до намаляване на сроковете за тръжна процедура, определени в съответствие с параграф 3, на по-малко от 10 дни, считано от датата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка.

7. Независимо от другите разпоредби в настоящия член, когато възложителят закупува търговски стоки или услуги или комбинация от такива, той може да намали срока за тръжна процедура, определен в съответствие с параграф 3, на не по-малко от 13 дни, при условие че публикува чрез електронни средства едновременно както обявлението за предстояща поръчка, така и тръжната документация. Освен това, ако възложителят приема оферти за търговски стоки или услуги чрез електронни средства, той може да намали срока, определен в съответствие с параграф 3, на не по-малко от 10 дни.

8. Ако възложител от обхвата на раздел Б или В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) е избрал всички или ограничен брой квалифицирани доставчици, срокът за тръжна процедура може да бъде определен по взаимно съгласие между възложителя и избраните доставчици. При липса на съгласие срокът е не по-кратък от 10 дни.

ЧЛЕН 21.11

Договаряне

1. Всяка от страните може да предвиди нейните възложители да провеждат договаряне с доставчиците, ако:
 - а) ако възложителят е посочил намерението си за провеждане на договаряне в обявлението за предстояща поръчка, изисквано съгласно член 21.6.2; или
 - б) оценката сочи, че нито една оферта не е очевидно най-изгодна с оглед на конкретните критерии за оценка, посочени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация.

2. Възложителят:

- а) гарантира, че всяко отстраняване на доставчици, участващи в договарянето, се извършва в съответствие с критериите за оценка, посочени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация; както и
- б) когато договарянето е приключило, предоставя общ за останалите участващи доставчици краен срок за подаване на нови или преработени оферти.

ЧЛЕН 21.12

Ограничена тръжна процедура

1. При условие че не се използва с цел избягване на конкуренцията между доставчиците или по начин, който дискриминира доставчиците от другата страна или защитава местните доставчици, възложителят има право да използва ограничена тръжна процедура и може да избере да не прилага членове 21.6—21.8, 21.9.8—21.9.12 и членове 21.10, 21.11, 21.13 и 21.14 при някои от следните обстоятелства:

- а) при условие че изискванията на тръжната документация не са съществено изменени, в случай че:
 - і) не са били подадени оферти или нито един доставчик не е заявил своето участие;

- ii) нито една от подадените оферти не отговаря на основните изисквания на тръжната документация;
 - iii) нито един доставчик не отговаря на условията за участие; или
 - iv) подадените оферти са били съгласувани една с друга;
- б) стоките или услугите може да бъдат доставени само от един конкретен доставчик и не съществуват разумна алтернатива или заместващи стоки или услуги поради някоя от следните причини:
- i) тръжната процедура е във връзка с произведение на изкуството;
 - ii) закрилата на патенти, авторски права или други изключителни права; или
 - iii) липса на конкуренция поради технически причини;
- в) за допълнителни доставки от първоначалния доставчик на стоки или услуги, които не са били включени в първоначалната поръчка, когато промяна на доставчика за такива допълнителни стоки или услуги:
- i) не може да се извърши поради икономически или технически причини, като изисквания за взаимозаменяемост или оперативна съвместимост със съществуващо оборудване, софтуер, услуги или инсталации, възложени с първоначалната поръчка; както и

- ii) би предизвикала значително неудобство или съществено дублиране на разходите на възложителя;
- г) доколкото е абсолютно необходимо, ако поради изключителна спешност, предизвикана от събития, които възложителят не би могъл да предвиди, стоките или услугите не биха могли да се получат навреме посредством открита или селективна тръжна процедура;
- д) за стоки, закупени на стоков пазар;
- е) ако възложителят възлага поръчка за прототип или за разработена за първи път стока или услуга по негово искане в хода и за целите на конкретен договор за изследване, експеримент, проучване или оригинална разработка;

оригиналната разработка на разработената за първи път стока или услуга може да включва ограничено по обем производство или доставка с цел да се включат резултатите от изпитванията в работни условия и нагледно да се покаже, че съответната стока или услуга е годна за масово производство или доставки, като в удовлетворителна степен покрива изискванията по отношение на качеството, но не включва масово производство или доставки, които позволяват да се осигури достатъчна пазарна реализация или да се покрият разходите за научноизследователска и развойна дейност;

- ж) при покупки, направени при особено изгодни условия, възникващи само за кратък срок, в случай на необичайно разпореждане с имущество, например при ликвидация, управление от синдик или при несъстоятелност, а не при обичайни покупки от редовни доставчици; или
- з) ако даден договор е сключен с лице, спечелило конкурс за проект, при условие че:
 - i) конкурсът е бил организиран по начин, който е съвместим с принципите на настоящата глава, по-специално що се отнася до публикуването на обявление за предстояща поръчка; както и
 - ii) участниците са оценявани от независимо жури с оглед сключването на договор за проект със спечелилото конкурса лице.

2. Възложителят изготвя писмен протокол за всеки договор, сключен съгласно параграф 1. Протоколът включва наименованието на възложителя, стойността и вида на стоките или услугите, предмет на поръчката, и указване на обстоятелствата и условията, описани в параграф 1, обосноваващи използването на ограничена тръжна процедура.

ЧЛЕН 21.13

Електронни търгове

Ако възложителят възнамерява да проведе процедурата по възлагане на обхваната поръчка, като използва електронен търг, той предоставя на всеки участник преди началото на електронния търг следната информация:

- а) метода на автоматично оценяване, включително математическата формула, която се основава на критериите за оценка, определени в тръжната документация, и която ще бъде използвана за автоматичното класиране или прекласиране по време на търга;
- б) резултатите от всяка първоначална оценка на елементите на неговата оферта, ако поръчката се възлага въз основа на критерия за най-изгодната оферта; както и
- в) всяка друга относима информация, свързана с провеждането на търга.

ЧЛЕН 21.14

Разглеждане на оферти и възлагане на поръчки

Разглеждане на оферти

1. Възложителят получава, отваря и разглежда всички оферти съгласно процедури, които гарантират справедливостта и безпристрастността на процеса по възлагане на поръчката, както и поверителността на офертите.
2. Ако между отварянето на офертите и възлагането на поръчката възложителят предоставя на доставчик възможността да поправи допуснати неволни формални грешки, той предоставя същата възможност на всички участващи доставчици.

Възлагане на поръчки

3. За да бъде разгледана с цел възлагане, дадена оферта трябва да е в писмена форма и в момента на отварянето да отговаря на основните изисквания, определени в обявленията и тръжната документация, както и да е подадена от доставчик, който отговаря на условията за участие.

4. Освен ако възложителят е определил, че възлагането на дадена поръчка противоречи на обществения интерес, той възлага поръчката на доставчика, за когото е установил, че е в състояние да изпълни условията на поръчката и който, единствено въз основа на критериите за оценка, посочени в обявленията и в тръжната документация, е подал:

а) най-изгодната оферта; или

б) в случай че цената е единственият критерий — офертата с най-ниската цена.

5. Ако възложителят получи оферта с цена, която е необичайно ниска спрямо цените в другите подадени оферти, той може да провери с помощта на доставчика дали последният отговаря на условията за участие и дали е способен да изпълни условията на поръчката.

6. Възложителят не използва опции, не отменя възлагането на поръчка, нито изменя възложените поръчки по начин, чрез който заобикаля задълженията съгласно настоящата глава.

7. Всяка страна предвижда като общо правило период на изчакване между възлагането и сключването на договор, за да се даде достатъчно време на неспечелилите оференти за преглед и обжалване на решението за възлагане.

ЧЛЕН 21.15

Прозрачност на информацията относно процедурата за възлагане на поръчката

Информация, предоставяна на доставчиците

1. Възложителят в най-кратки срокове информира участващите доставчици за решенията си относно възлагането на поръчката, като прави това писмено при поискване от страна на доставчик. При спазване на членове 21.16.2 и 21.16.3 и при поискване възложителят предоставя на доставчик, който не е спечелил поръчката, обяснение за причините, поради които възложителят не е избрал неговата оферта, и за относителните преимущества на офертата на спечелилия доставчик.

Публикуване на информация за възлагането

2. Възложителят публикува обявление в съответното печатно или електронно издание, посочено в раздел I от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) не по-късно от 72 дни след възлагането на всяка поръчка, обхваната от настоящата глава. Ако възложителят публикува обявлението само в електронно средство, информацията остава свободно достъпна за разумен срок.

Обявлението включва най-малко следната информация:

а) описание на стоките или услугите, предмет на поръчката;

- б) наименованието и адреса на възложителя;
- в) наименованието и адреса на спечелилия доставчик;
- г) стойността на спечелилата оферта или най-високата и най-ниската оферта, взети под внимание при възлагане на поръчката;
- д) датата на възлагане на поръчката; както и
- е) вида на използвания метод за възлагане на поръчка, а когато е използвана ограничената тръжна процедура съгласно член 21.12 — описание на обстоятелствата, обосноваващи използването на тази процедура.

Съхраняване на документацията и протоколите и електронна проследимост

3. Всеки възложител съхранява за срок от най-малко три години, считано от датата, на която възлага поръчка:

- а) документацията и протоколите за тръжните процедури и сключените договори за обхванатите поръчки, включително протоколите, изисквани съгласно член 21.12; както и
- б) данните, осигуряващи подходяща проследимост на провеждането по електронен път на процедурата по възлагане на обхваната поръчка.

Обмен на статистика

4. Всяка страна събира и обменя веднъж годишно статистически данни за своите поръчки, обхванати от настоящата глава⁶⁵. Тези статистически доклади съдържат по отношение на поръчките, които са възложени от всички възложители от заинтересованата страна и които са обхванати от настоящата глава, статистически данни за прогнозната стойност на поръчките, възложени за обхванатите поръчки като цяло и разбити по категории възложители.

5. В степента, в която съществува такава информация, всяка страна предоставя статистически данни относно държавата на произход на продуктите и услугите, закупени от нейните възложители. С цел да се гарантира, че посочените статистически данни са сравними, Подкомитетът по обществените поръчки, създаден съгласно член 21.19, предоставя насоки относно методите, които да се използват. С цел осигуряване на ефективен контрол върху поръчките, обхванати от настоящата глава, Съветът по търговията може да реши да измени изискванията, посочени в параграф 4.

6. Ако една от страните изисква обявленията във връзка с възложените поръчки да се публикуват в електронен вид съгласно параграф 2 и ако тези обявления са общодостъпни чрез единна база данни във вид, който да позволява анализ на възложените поръчки, тази страна може, вместо да изготвя доклад до Подкомитета по обществените поръчки, да предоставя хипервръзка към уебсайта заедно с всички необходими указания за достъп и употреба на тези статистически данни.

⁶⁵ Първият обмен на информация се извършва една година след влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 21.16

Оповестяване на информация

Предоставяне на информация на страните

1. При поискване от другата страна всяка страна предоставя в най-кратки срокове всяка информация, необходима да се определи дали процедурата по възлагане на обхваната поръчка е проведена справедливо, безпристрастно и в съответствие с настоящата глава, включително информация за характеристиките и относителните предимства на спечелилата оферта. Страната, която получава информацията, не я разкрива пред никой доставчик, ако това би могло да наруши конкуренцията в бъдещи процедури по възлагане на поръчки, освен след получаване на съгласието на страната, която е предоставила информацията.

Неоповестяване на информация

2. Независимо от всички останали разпоредби на настоящата глава, никоя от страните, включително нейните възложители, не предоставя на никой отделен доставчик информация, която може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците.

3. Никоя разпоредба на настоящата глава не може да се тълкува като изискване към страна, в това число и нейните възложители, власти и органи, компетентни да разглеждат жалби, да оповестява поверителна информация, когато такова оповестяване:

а) би попречило на правоприлагането;

- б) може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците;
- в) би накърнило легитимните търговски интереси на конкретни лица, включително закрилата на интелектуалната собственост; или
- г) би било в противоречие с обществените интереси по някакъв друг начин.

ЧЛЕН 21.17

Вътрешни процедури по обжалване

1. Всяка страна осигурява навременна, ефективна, прозрачна и недискриминационна процедура за обжалване по административен или съдебен ред, за да може доставчикът да обжалва във връзка с дадена обхваната поръчка, към която има или е имал интерес:

- а) нарушаване на разпоредби на настоящата глава; или
- б) ако доставчикът няма право да обжалва пряко нарушение на настоящата глава съгласно правото на страната — неспазване на мерки на страната за прилагането на настоящата глава.

Процедурните правила за всички видове обжалване трябва да са в писмена форма и да са общодостъпни.

2. В случай на жалба на доставчик във връзка с обхваната поръчка, в която доставчикът има или е имал интерес, срещу нарушение или неспазване по смисъла на параграф 1, страната на възложителя, провеждащ обхванатата поръчка, насърчава възложителя и доставчика да търсят решение на жалбата посредством консултации. Възложителят извършва безпристрастно и навременно разглеждане на всяка такава жалба по начин, който не влияе отрицателно върху участието на доставчика в текущи или бъдещи процедури за възлагане на поръчки или върху правото му да изисква коригиращи мерки по реда на процедура за обжалване по административен или съдебен ред.
3. На всеки доставчик се осигурява достатъчно време за подготовка и внасяне на жалбата, което в никакъв случай не може да бъде по-малко от 10 дни от момента, в който основанието за жалбата е станало известно или основателно може да се допусне, че е станало известно на доставчика.
4. Всяка страна създава или определя най-малко един безпристрастен административен или съдебен орган, който да е независим от нейните възложители и да приема и разглежда жалби, подадени от доставчици във връзка с обхванати поръчки.
5. Когато първоначално жалбата се разглежда от орган, различен от органа по параграф 4, страната гарантира, че доставчикът може да обжалва първоначалното решение пред безпристрастен административен или съдебен орган, който е независим от възложителя, провел процедурата за възлагане на поръчката, предмет на жалбата.

- б. Всяка страна гарантира, че решенията на компетентен да разгледа жалбата орган, който не е съдебен орган, подлежат на съдебен контрол или че този орган прилага процедури, в рамките на които:
- а) възложителят е задължен да отговоря писмено на жалбата и да предоставя всички относими документи на органа, компетентен да разгледа жалбата;
 - б) участниците в производството (наричани по-нататък „участниците“) разполагат с правото да бъдат изслушани, преди органът по преразглеждане да се е произнесъл по жалбата;
 - в) участниците разполагат с правото да бъдат представлявани и придружавани;
 - г) участниците имат достъп до цялото производство;
 - д) участниците разполагат с правото да поискат производството да бъде публично и с възможност за участие на свидетели; както и
 - е) органът, компетентен да разгледа жалбата, предоставя своевременно в писмена форма своите решения или препоръки, като включва обяснение на основанието за всяко решение или препоръка.

7. Всяка страна приема или оставя в сила процедури, които предвиждат бързи временни мерки за запазване на възможността за доставчика да участва в процедурата за възлагане на поръчката. Такива временни мерки може да доведат до спиране на процедурата по възлагане на поръчката. Процедурите може да предвиждат, че при вземането на решение за това, дали да се приложат такива мерки, могат да бъдат взети под внимание императивни съображения, свързани с неблагоприятни последици за засегнатите интереси, включително за обществения интерес. Всяка причина за непредприемането на действия се предоставя в писмена форма.

8. Всяка страна приема или оставя в сила процедури, които предвиждат коригиращи действия или компенсация за понесените загуби или вреди, когато орган, компетентен да разгледа жалбата, е установил, че е налице нарушение или неспазване, както е посочено в параграф 1. Компенсацията за понесените загуби или вреди може да бъде ограничена до разходите за изготвяне на офертата или до разходите, свързани с жалбата, или и до двата посочени разхода.

ЧЛЕН 21.18

Изменения и коригиране на обхвата

1. Европейският съюз може да изменя или коригира приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“), а Мексико може да изменя или коригира приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“).

Изменения

2. Ако една от страните възнамерява да измени съответно приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“), тази страна:

- а) уведомява другата страна писмено за това; както и
- б) включва в уведомлението предложение до другата страна за подходящи компенсаторни корекции с цел запазване на обхвата на сходно със съществуващото преди изменението равнище.

3. Независимо от параграф 2, буква б), не е необходимо някоя от страните да предоставя компенсаторни корекции, ако промяната обхваща възложител, спрямо който тази страна действително е премахнала своя контрол или влияние. Държавният контрол или влияние върху обхванатата поръчка на възложители от обхвата на раздел В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или в подписък II на всяка държава от раздели Б или В от приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) се счита за действително премахнат, ако възложителят е изложен на конкуренция на пазари, достъпът до които не е ограничен.

4. Другата страна може да възрази срещу предложеното изменение, съобщено съгласно параграф 2, ако оспорва, че:

- а) корекцията, предложена в съответствие с параграф 2, буква б), е достатъчна за запазване на съществуващия обхват на сравнимо равнище, предвиден в настоящата глава;

- б) изменението обхваща възложител, върху който страната действително е премахнала своя контрол или влияние, в съответствие с параграф 3.

Възражението се подава в писмена форма в срок до 45 дни от получаването на уведомлението по параграф 2, буква а), като в противен случай се счита, че тази страна е приела корекцията или изменението, включително за целите на глава 31 („Уреждане на спорове“).

Корекции

5. Следните промени в приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“) се считат за корекция от чисто формален характер, при условие че не засягат съществуващия обхват, предвиден в настоящата глава:

- а) промяна в наименованието на възложител;
- б) сливане на два или повече субекта, обхванати от раздели А—В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“); както и
- в) разделянето на субект, обхванат от раздели А—В от приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“), на два или повече субекта, всички от които са добавени към възложителите, обхванати от същия раздел на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“).

6. На всеки три години след влизането в сила на настоящото споразумение всяка страна уведомява другата страна за предложените корекции на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“).

7. Всяка страна може да уведоми другата страна, че възразява срещу предложена корекция в срок до 45 дни от получаване на уведомлението. Ако някоя от страните подаде възражение, тя обяснява защо счита, че предложената корекция не е изменение, предвидено в параграф 5, и описва ефекта от предложената корекция върху обхвата, предвиден в настоящата глава. Ако в срок до 45 дни след датата на получаване на уведомлението не бъде подадено писмено възражение, се счита, че другата страна е приела предложената корекция.

Консултации и разрешаване на спорове.

8. Ако другата страна възрази срещу предложеното изменение или корекция, страните се стремят да разрешат въпроса посредством консултации. Ако в срок до 60 дни след датата на получаване на възражението не бъде постигнато съгласие, страната, която иска да измени или коригира приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) или приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“), може да приложи процедурата за уреждане на спорове съгласно глава 31 („Уреждане на спорове“). Предложеното изменение или предложената корекция влизат в сила само когато двете страни са постигнали съгласие или ако така е предвидено в решението на специалната група в окончателен доклад в съответствие с член 31.14 („Окончателен доклад“).

ЧЛЕН 21.19

Подкомитет по обществените поръчки

Подкомитетът по обществените поръчки, създаден съгласно член 33.4.1, буква й) („Подкомитети и други органи“), разглежда въпроси, свързани с прилагането и действието на настоящата глава, като например:

- а) изменението на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“);
- б) подготовката за Съвета по търговията на решенията за изменение на приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“);
- в) въпросите, свързани с възлагането на държавни поръчки във връзка с настоящата глава, които са отнесени към него от някоя от страните; както и
- г) всякакви други въпроси, свързани с действието на настоящата глава.

ГЛАВА 22

ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ПРЕДПРИЯТИЯ, НА КОИТО СА ПРЕДОСТАВЕНИ СПЕЦИАЛНИ ПРАВА ИЛИ ПРИВИЛЕГИИ, И ОПРЕДЕЛЕНИ МОНОПОЛИ

ЧЛЕН 22.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „Споразумението за кредитите“ означава Споразумението за официално подкрепяните експортни кредити, изготвено в рамката на ОИСР, или последващ ангажимент, независимо дали е изготвен в рамката на ОИСР или извън нея, който е бил поет от поне 12 от първоначалните членове на СТО — участници в Споразумението за кредитите, към 1 януари 1979 г.;
- б) „търговски дейности“ означава дейности, чийто краен резултат е производството на стока или предоставянето на услуга, която да бъде продавана на съответния пазар в количества и на цени, определени от предприятие в зависимост от условията на предлагане и търсене, и които са насочени към реализирането на печалба⁶⁶;

⁶⁶ От съображения за правна сигурност се уточнява, че това изключва дейности, предприети от предприятие: а) което извършва дейност с нестопанска цел; или б) което извършва дейност, за да покрива разходите.

- в) „търговски съображения“ означава цената, качеството, наличността, възможността за пазарна реализация, превозът и другите ред и условия за закупуване или продажба; или други фактори, които обичайно биха били отчетени при вземането на търговски решения от частно предприятие, извършващо дейност съобразно принципите на пазарната икономика в съответния икономически сектор или промишлен отрасъл;
- г) „определяне“ означава действието по установяване или разрешаване на монопол или по разширяване на обхвата на монопол, за да обхваща допълнителна стока или услуга;
- д) „определен монопол“ означава публичен или частен субект, включително консорциум или държавен орган, който за всеки съответен пазар на територията на една от страните е определен за единствен доставчик или купувач на стока или услуга, като това понятие не включва субекти, на които е предоставено изключително право върху интелектуална собственост само на основание на предоставянето⁶⁷;
- е) „предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии“ означава публично или частно предприятие, включително дъщерно предприятие, на което една от страните е предоставила юридически или фактически специални права или привилегии; специални права или привилегии се пораждат, ако някоя от страните определя или ограничава броя на предприятията, на които е разрешено да доставят стока или услуга по критерии, които не са обективни, пропорционални и недискриминационни, съществено засягайки по този начин възможността на което и да е друго предприятие да доставя същата стока или услуга на същата територия при еквивалентни по същество условия;

⁶⁷ От съображения за правна сигурност се уточнява, че настоящата глава не се прилага за естествените монополи, освен ако те са определени по смисъла на параграф 1, буква г).

- ж) „финансова институция“ и „финансова услуга“ имат същото значение, както в член 18.1 („Определения“);
- з) „услуга, предоставяна при упражняване на държавна власт“ означава услуга, предоставяна в процеса на упражняване на държавна власт, така както е определена в ГАТС и ако е приложимо, в приложението относно финансовите услуги към ГАТС⁶⁸;
- и) „държавно предприятие“ означава предприятие, което се притежава или контролира от някоя от страните⁶⁹.

ЧЛЕН 22.2

Оправомощен орган

Освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, всяка страна гарантира, че всяко лице, включително държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол, на които една от страните е делегирала регулаторно, административно или друго властническо правомощие, действа в съответствие със задълженията на страната, предвидени в настоящото споразумение, при упражняване на това правомощие.

⁶⁸ От съображения за правна сигурност се уточнява, че услугите, предоставяни при упражняване на държавна власт, включват услугите, предоставяни от централна банка, парична институция, финансов регулаторен орган или орган за реструктуриране на една от страните.

⁶⁹ За констатирането на собствеността или контрола се разглеждат всички относими правни и фактически елементи за всеки отделен случай.

ЧЛЕН 22.3

Обхват

1. Настоящата глава се прилага за държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, и определените монополи, извършващи търговски дейности. Ако държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол съчетава търговски и нетърговски дейности, само търговските дейности⁷⁰ са в приложното поле на настоящата глава.

2. Настоящата глава не се прилага за:
 - а) държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, и определените монополи, когато действат като възложители за обхванати поръчки, както е определено в член 21.1, буква в) („Определения“);

 - б) услугите, предоставяни при упражняване на държавна власт;

⁷⁰ Това включва изпълнението на легитимен мандат за обществена услуга.

- в) дейностите, извършвани от:
- і) финансова институция или друг правен субект, притежавани или контролирани от една от страните и създадени или функциониращи временно и единствено за целите⁷¹ на реструктурирането;
 - іі) публичноправен субект, включително публичен тръст, който единствено по силата на мандат за обществена услуга, имащ за цел да допринесе за балансираното и стабилно развитие на заинтересованата страна, предоставя финансови услуги за сметка на тази страна или с нейна гаранция, или като използва финансовите ѝ ресурси; както и
 - ііі) публичноправен субект съгласно мандат за обществена услуга, свързан със законоустановена система за социална сигурност или публични пенсионни планове; както и
- г) държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, или определените монополи, ако към момента на определяне на размера на прага през която и да е от предходните три последователни финансови години годишните приходи от техните търговски дейности са били под 200 милиона специални права на тираж.

⁷¹ От съображения за правна сигурност се уточнява, че: а) понятието „реструктуриране“ се тълкува в съответствие със законодателството на страната, в която са установени финансовата институция или другият правен субект, б) финансовата институция или другият правен субект не извършват търговска дейност, която не е пряко свързана с целите на нейното или неговото реструктуриране;

3. Член 22.6 не се прилага за предоставянето на финансови услуги от държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол по силата на възложен от държавното управление мандат, ако това предоставяне на финансови услуги:

а) подкрепя износа или вноса, при условие че тези услуги:

i) не са предназначени да изместят търговското финансиране; или

ii) се предлагат при условия, които не са по-благоприятни от тези, които биха могли да бъдат получени при сравними финансови услуги на търговския пазар⁷²;

б) подкрепя частни инвестиции извън територията на страната, при условие че тези услуги:

i) не са предназначени да изместят търговското финансиране; или

ii) се предлагат при условия, които не са по-благоприятни от тези, които биха могли да бъдат получени при сравними финансови услуги на търговския пазар; или

⁷² Ако на търговския пазар не се предлагат сравними финансови услуги: а) за целите на буква а), подточка ii) и буква б), подточка ii) държавното предприятие може да разчита, ако е необходимо, на наличните данни, за да установи референтен показател относно условията, при които такива услуги биха се предлагали на търговския пазар; както и б) за целите на буква а), подточка i) и буква б), подточка i) се счита, че доставката на финансови услуги не е предназначена да измести търговското финансиране.

в) се предлагат при условия, съобразени със Споразумението за кредитите, при условие че са в обхвата му.

4. Член 22.6 не се прилага за секторите, посочени в член 10.5, параграф 2, букви в)—д) („Обхват“).

5. Член 22.6 не се прилага, доколкото държавни предприятия, предприятия, на които са предоставени специални права или привилегии, и определени монополи от една от страните извършват покупки и продажби на стоки или услуги съгласно:

а) всяка съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, която страната оставя в сила, запазва, подновява или изменя в съответствие с член 10.12 („Несъответстващи на изискванията мерки и изключения“), член 11.8 („Несъответстващи на изискванията мерки и изключения“) или член 18.12 („Резерви и несъответстващи на изискванията мерки“), както е посочено в приложение I („Съществуващи мерки“), и раздел Б от приложение VI („Финансови услуги“); или

б) всяка несъответстваща на изискванията мярка, която страната приема или оставя в сила по отношение на сектори, подсектори или дейности в съответствие с член 10.12 („Несъответстващи на изискванията мерки и изключения“), член 11.8 („Несъответстващи на изискванията мерки и изключения“) или член 18.12 („Резерви и несъответстващи на изискванията мерки“), както е посочено в приложение II („Резерви по отношение на бъдещите мерки“), и раздел Б („Бъдещи мерки“) от приложение VI („Финансови услуги“).

6. Страните споделят разбирането, че мярка, приета или оставена в сила съгласно приложение 22-А („Несъответстващи на изискванията дейности на Мексико“) или изключена от обхвата на настоящата глава, може да бъде оставена в сила, при условие че тази мярка, доколкото е в обхвата на Споразумението за СТО, се прилага в съответствие с правата и задълженията на страната, предприемаща такава мярка съгласно Споразумението за СТО.⁷³

ЧЛЕН 22.4

Несъответстващи на изискванията дейности

Член 22.6 не се прилага по отношение на несъответстващите на изискванията дейности на държавните предприятия или определените монополи, изброени в приложение 22-А („Несъответстващи на изискванията дейности на Мексико“) съгласно условията на това приложение.

⁷³ От съображения за правна сигурност се уточнява, че единственият форум за определяне на това дали някоя от мерките на една от страните се прилага в съответствие с правата и задълженията на тази страна съгласно Споразумението за СТО, е механизмът за уреждане на спорове съгласно ДППУС.

ЧЛЕН 22.5

Общи разпоредби

1. Без да се засягат правата и задълженията на всяка страна по настоящата глава, никоя разпоредба от нея не възпрепятства една от страните да създаде или запази държавно предприятие, да предостави на предприятие специални права или привилегии или да определи или остави в сила монопол.
2. Никоя страна не може да изисква, нито насърчава държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол да действа по начин, който е несъвместим с разпоредбите на настоящата глава.

ЧЛЕН 22.6

Недискриминационно третиране и търговски съображения

1. Всяка страна гарантира, че всяко от нейните държавни предприятия, предприятия, на които са предоставени специални права или привилегии, или определени монополи, когато извършва търговски дейности:
 - а) се ръководи от търговски съображения при закупуването или продажбата от него на стока или услуга, с изключение на случаите, в които по силата на възложен му мандат изпълнява задължения за предоставяне на обществена услуга, които не са в противоречие с разпоредбите на буква б) или в);

- б) при закупуването от него на стока или услуга:
- i) предоставя на стока или услуга, доставяна от предприятие от другата страна, третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което предоставя на сходна стока или сходна услуга, доставяна от предприятия от самата страна; както и
 - ii) предоставя на стока или услуга, доставяна от предприятие, което представлява обхванато предприятие по смисъла на член 10.1.1, буква а) („Определения“) на територията на страната, третиране, което е не по-малко благоприятно от третирането, което предоставя на сходна стока или услуга, предоставяна от предприятия от страната на съответния пазар на територията на страната; както и
- в) при продажбата от него на стока или услуга:
- i) предоставя на предприятие от другата страна третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което предоставя на предприятията от самата страна; както и
 - ii) предоставя на предприятие, което представлява обхванато предприятие по смисъла на член 10.1.1, буква а) („Определения“) на територията на страната, третиране, което е не по-малко благоприятно от третирането, което предоставя на предприятия от страната на съответния пазар на територията на страната.⁷⁴

⁷⁴ От съображения за правна сигурност се уточнява, че настоящият член не се прилага по отношение на покупката или продажбата на дялове, акции или други форми на собствен капитал от страна на държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол като негова капиталова инвестиция в друго предприятие.

2. При условие че тези различни ред и условия или отказ са в съответствие с търговските съображения, параграф 1 не изключва възможността държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, или определените монополи, да:

- а) закупуват или доставят стоки или услуги при различни ред или условия, включително по отношение на цената; или
- б) откажат да закупят или доставят стоки или услуги.

ЧЛЕН 22.7

Регулаторна рамка

1. Страните се стремят да спазват и използват по най-добрия начин относимите международни стандарти, включително Насоките на ОИСР за корпоративно управление на държавните предприятия.

2. Всяка страна гарантира, че всеки регулаторен или компетентен орган, упражняващ регулаторна функция, който страната създава или който продължава да осъществява дейност:

- а) е независим и не се отчита пред нито едно от предприятията, които регулаторният или компетентният орган регулира, с цел гарантиране на ефективността на регулаторната функция; както и
- б) действа безпристрастно⁷⁵ при сходни обстоятелства по отношение на всички предприятия, които регулаторният или компетентният орган регулира, включително държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, и определените монополи⁷⁶.

3. Всяка страна гарантира прилагането на законовите и подзаконовите актове по последователен и недискриминационен начин, включително по отношение на държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, и определените монополи.

⁷⁵ От съображения за правна сигурност се уточнява, че безпристрастността, с която регулаторният или компетентният орган упражнява регулаторните си функции, трябва да се оценява в контекста на общовъзприета методология или практика на този регулаторен или компетентен орган.

⁷⁶ От съображения за правна сигурност се уточнява, че за секторите, в които страните са се споразумели за специални задължения на регулаторния или компетентния орган в други глави, съответната разпоредба във въпросните други глави има предимство.

ЧЛЕН 22.8

Прозрачност

1. При писмено искане от едната страна другата страна предоставя в най-кратки срокове следната информация относно държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол, при условие че искането включва разяснение за това как дейността на това държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол може да засегне интересите на отправилата искането страна съгласно настоящата глава:

- а) процента на акциите, общо притежавани от получилата искането страна и нейните държавни предприятия, предприятия, на които са предоставени специални права или привилегии, или определени монополи, както и процента на правата на глас, притежавани общо от тях в държавното предприятие, предприятието, на което са предоставени специални права или привилегии, или определения монопол;
- б) описание на всички специални акции или специални права на глас, или други права, които се държат от получилата искането страна, нейните държавни предприятия, предприятия, на които са предоставени специални права и привилегии, или определени монополи, доколкото тези права са различни от правата, свързани с общите обикновени акции на такова държавно предприятие, предприятие, на което са предоставени специални права или привилегии, или определен монопол;

- в) организационната структура на държавното предприятие, на предприятието, на което са предоставени специални права или привилегии, или определения монопол, състава на неговия съвет на директорите или на равностоеен орган, официалните позиции на всяко от длъжностните лица, изпълняващо функциите на служител или член на съвета на директорите или на този равностоеен орган;
- г) описание на държавните ведомства или публичните органи, които регулират или осъществяват контрол над държавните предприятия, предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, или определения монополи, описание на изискванията за отчетност, наложени им от тези ведомства или публични органи, ако това е практически възможно, както и правата и практиките⁷⁷ на държавните ведомства или на публичните органи по отношение на назначаването, освобождаването от длъжност или възнаграждението на висшите ръководни кадри и членовете на съвета на директорите или на друг равностоеен орган;
- д) годишни приходи и обща стойност на активите на държавното предприятие, на предприятието, на което са предоставени специални права или привилегии, или определения монопол през последния тригодишен период, за който има налична информация;
- е) всички освобождавания от задължения и имунитетите, от които се е възползвало държавното предприятие, предприятието, на което са предоставени специални права или привилегии, или определения монопол съгласно правото на получилата искането страна; както и

⁷⁷ От съображения за правна сигурност се уточнява, че понятието „практики“ не включва причините за назначаване, освобождаване от длъжност или възнаграждение на висшите ръководни кадри и членовете на съвета на директорите или друг равностоеен орган.

ж) всякаква допълнителна информация относно държавното предприятие, предприятието, на което са предоставени специални права или привилегии, или определения монопол, която е общодостъпна, включително годишни финансови отчети и одити от трети страни.

2. Ако поисканата информация не е налична, получилата искането страна представя писмено причините за това на отправилата искането страна.

3. Ако една от страните предоставя писмена информация съгласно искане в съответствие с настоящия член и уведомява отправилата искането страна, че счита тази информация за поверителна, отправилата искането страна не разкрива тази информация без предварителното съгласие на страната, която предоставя информацията.

ГЛАВА 23

ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

ЧЛЕН 23.1

Общи принципи

Страните отчитат значението на свободната и ненарушена конкуренция за своите търговски и инвестиционни отношения. Страните вземат предвид, че антиконкурентните търговски практики и държавната намеса може да нарушат правилното функциониране на пазарите и да ограничат ползите от либерализацията на търговията и инвестициите. Страните споделят мнението, че забраняването на подобно поведение, прилагането на политиката в областта на конкуренцията, сътрудничеството и насърчаването на действия за информиране по въпроси, обхванати от настоящата глава, ще допринесат за ползите от настоящото споразумение.

ЧЛЕН 23.2

Право в областта на конкуренцията и антиконкурентни търговски практики

1. Всяка страна оставя в сила или приема на своя територия цялостно законодателство в областта на конкуренцията, което се прилага за всички сектори на икономиката⁷⁸ и където се разглеждат ефективно следните стопански практики:

- а) споразуменията между предприятия, решенията на сдружения на предприятия и съгласувани практики, които имат за цел или резултат предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията;
- б) злоупотребите от страна на едно или повече предприятия, които самостоятелно или съвместно имат значителна сила на съответния пазар и чиито злоупотреби имат или може да имат като цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията на този съответен пазар или на всеки имащ връзка пазар; както и

⁷⁸ От съображения за правна сигурност се уточнява, че правото в областта на конкуренцията в ЕС се прилага за селскостопанския сектор в съответствие с Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 671). От съображения за правна сигурност се уточнява, че Федералният закон за икономическата конкуренция (Ley Federal de Competencia Económica), публикуван в Официалния вестник на федерацията (Diario Oficial de la Federación) на 23 май 2014 г., се прилага за всички сектори в Мексико, за които органите за защита на конкуренцията разработват собствена нормативна уредба, критерии или насоки в съответствие с измененията на Конституцията от 2013 г., публикувани в Официалния вестник на федерацията (Diario Oficial de la Federación) на 11 юни 2013 г.

в) концентрациите между предприятия, които водят или може да доведат до съществено намаляване на конкуренцията или които значително възпрепятстват или може да възпрепятстват съществено ефективната конкуренция, по-специално в резултат на установяване или засилване на господстващо положение.

2. Всички предприятия, независимо дали са частни или публични, спазват законодателството в областта на конкуренцията, посочено в настоящия член.

3. Всяка страна предприема подходящи действия по отношение на антиконкурентните търговски практики с цел насърчаване на политиката в областта на конкуренцията.

4. Доколкото е предвидено в законодателството на всяка от страните, прилагането на законодателството в областта на конкуренцията не възпрепятства законовото или фактическото изпълнение на специфичните задачи от обществен интерес, които може да бъдат възложени на предприятията. Освобождаванията от задължения, произтичащи от правото в областта на конкуренцията на една от страните, следва да се ограничават до задачи от обществен интерес и същевременно да са пропорционални на търсената цел на обществената политика и да са прозрачни.

ЧЛЕН 23.3

Изпълнение

1. Всяка страна запазва своята автономност при изменение и прилагане на правната си уредба в областта на конкуренцията.

2. Всяка страна създава или поддържа функционално независим орган(и), отговарящ и надлежно подготвен за пълното и ефективно прилагане на съответното ѝ законодателство в областта на конкуренцията.
3. Всяка страна прилага своето законодателство в областта на конкуренцията по прозрачен и недискриминационен начин при спазване на принципите на процесуална справедливост и на правата на защита на засегнатите предприятия, включително правото на изслушване преди окончателното решение или резолюция.
4. В своята политика за правоприлагане органът(ите) за защита на конкуренцията на една от страните не дискриминира ответника в процедура по принудително изпълнение⁷⁹ или третите лица, на които е предоставено право да участват в такава процедура по принудително изпълнение, въз основа на неговата или тяхната националност.
5. Всяка страна гарантира, че ответникът получава възможност да бъде изслушан и да представи доказателства в своя защита при процедура по принудително изпълнение, проведена с цел определяне на това дали поведението на ответника е в нарушение на нейното законодателство в областта на конкуренцията или с цел установяване на това какви административни санкции или средства за правна защита следва да бъдат определени за нарушението на това законодателство. По-специално всяка страна гарантира, че ответникът разполага с разумна възможност за преразглеждане и оспорване на доказателствата, на които може да се основава решението.

⁷⁹ За целите на настоящия член процедура по принудително изпълнение означава съдебна или административна процедура в резултат на разследване на предполагаемо нарушение на законодателството в областта на конкуренцията.

6. Всяка страна гарантира, че на адресата на решение или резолюция за налагане на административна санкция или средство за правна защита за нарушение на нейното законодателство в областта на конкуренцията се предоставя възможност да поиска съдебна проверка на това решение или тази резолюция.

ЧЛЕН 23.4

Прозрачност

1. Страните отчитат значението на прозрачността в своите правоприлагащи политики в областта на конкуренцията.
2. Всяка страна публикува своите административни или процесуални правила, които се съдържат в правните актове, съгласно които се провеждат нейните разследвания и процедури по принудително изпълнение във връзка със законодателството в областта на конкуренцията. Тези административни или процесуални правила може, доколкото е предвидено в законодателството в областта на конкуренцията на всяка страна, да включват процедури с разумни срокове за представяне на доказателства по тези процедури.
3. Всяка страна гарантира публикуването на неупорядочена версия на всяко окончателно решение или резолюция, с което или с която се установява нарушение на нейното законодателство в областта на конкуренцията и в зависимост от случая, на всяка заповед за изпълнение на резолюция, за да се даде възможност на заинтересованите лица да се запознаят с тях.
4. Всяка страна гарантира, че всички окончателни решения или резолюции, с които се установява нарушение на нейното законодателство в областта на конкуренцията, са в писмена форма, като са изложени фактическите констатации и мотивите, включително правният и ако е приложимо, икономическият анализ, на които се основава решението или резолюцията.

ЧЛЕН 23.5

Сътрудничество и координация

1. Страните отчитат значението на сътрудничеството и координацията между своите съответни органи за защита на конкуренцията по въпроси, свързани с тяхното законодателство в областта на конкуренцията и с политиките им в зоната за свободна търговия. Съответно органите за защита на конкуренцията на страните се стремят да си сътрудничат по въпроси, свързани с тяхното съответно законодателство в областта на конкуренцията, включително чрез помощ, уведомление, консултации и обмен на информация.

2. Страните засилват сътрудничеството си при прилагане на своето законодателство в областта на конкуренцията, доколкото това е съвместимо с тяхното съответно право и значими интереси и в рамките на техните разумни налични ресурси. За тази цел органите за защита на конкуренцията на страните се стремят да обменят неуповителна информация, опит и мнения по отношение на:

- а) тяхното съответно законодателство в областта на конкуренцията, техните политики и практики, включително информацията относно освобождаванията от задължения, предоставени съгласно законодателството им в областта на конкуренцията;
- б) прилагането на тяхното съответно законодателство в областта на конкуренцията; както и
- в) техните съответни действия за информиране.

3. Страните се стремят да засилят координацията между своите съответни органи за защита на конкуренцията в областите от взаимен интерес и доколкото това е съвместимо с тяхното съответно право и значими интереси и в рамките на техните разумни налични ресурси. За тази цел страните се стремят да координират, доколкото е възможно, своите дейности по изпълнение, свързани с едни и същи или аналогични случаи.
4. Страните потвърждават, че техните органи за защита на конкуренцията признават отказа от поверителност в техните области на изпълнение, и отчитат, че решението на дадено предприятие за отказ от правото му на защита на поверителна информация е доброволно.
5. Никоя разпоредба на настоящия член не ограничава дискреционната власт на органите за защита на конкуренцията на една от страните да решават дали да предприемат действия по конкретни искания от органите за защита на конкуренцията на другата страна.
6. Никоя разпоредба на настоящия член не възпрепятства органите за защита на конкуренцията на която и да е от страните да предприемат действия по отношение на конкретни случаи.
7. Органите за защита на конкуренцията на страните могат да обмислят сключването на отделна договореност за сътрудничество, в която се определят взаимно договорени условия за осъществяване на сътрудничество.

ЧЛЕН 23.6

Техническо сътрудничество

Страните считат, че е в техен общ интерес да подкрепят целите на настоящото споразумение чрез техническо сътрудничество с оглед на обмена на опит при разработването и прилагането на политика в областта на конкуренцията и при прилагането на тяхното съответно законодателство в областта на конкуренцията, като се имат предвид наличните ресурси, с които всяка страна обективно разполага.

ЧЛЕН 23.7

Консултации

1. За да се насърчава взаимното разбирателство между страните или за да се разглеждат специфични въпроси, свързани с тълкуването или прилагането на настоящата глава, при поискване от едната страна другата започва консултации по повдигнатите от първата въпроси. Страната, отправила искането за консултации, посочва, ако е уместно, как въпросът засяга търговията или инвестициите между страните.
2. Страните в най-кратки срокове обсъждат всички въпроси, възникнали при тълкуването или прилагането на настоящата глава.

3. С цел улесняване на обсъждането на въпроса, който е предмет на консултациите, всяка страна се стреми да предоставя съответна нероверителна информация на другата страна.

ЧЛЕН 23.8

Поверителност на информацията

1. Независимо от всяка друга разпоредба на настоящата глава, от никоя от страните не се изисква да предоставя информация, ако нейното разкриване е забранено съгласно правото на страната, притежаваща информацията.
2. Ако една от страните предоставя информация съгласно настоящата глава, другата страна запазва поверителността на тази информация.
3. Ако органите за защита на конкуренцията на една от страните получат поверителна информация от органите за защита на конкуренцията на другата страна, при условие че е налице отказ от поверителност, органите за защита на конкуренцията на съответната страна използват получената информация в съответствие с условията на отказа.

ЧЛЕН 23.9

Органи за защита на конкуренцията

За целите на настоящата глава органите за защита на конкуренцията или техните правоприменители са следните:

а) за Европейския съюз:

Европейската комисия; както и

б) за Мексико:

i) Националната антимонополна комисия (Comisión Nacional Antimonopolio); както и

ii) Комисията за регулиране на далекосъобщенията (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT)).

ЧЛЕН 23.10

Неприлагане на разпоредбите за уреждане на спорове

Никоя от страните не прибъгва до уреждане на спорове съгласно глава 31 („Уреждане на спорове“) относно тълкуването или прилагането на разпоредбите на настоящата глава.

ГЛАВА 24

СУБСИДИИ

ЧЛЕН 24.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „субсидия, предоставена за стоки“ означава мярка, която отговаря на условията, посочени в член 1.1 от Споразумението за СИМ, и е специфична в съответствие със и по смисъла на член 2 от Споразумението за СИМ;
- б) „субсидия, предоставена за услуги“ означава мярка, включваща финансова помощ от правителство или от който и да е държавен или общински орган и с която се реализира изгода, като мярката е специфична за предприятие или производство или група предприятия или производства в съответствие със и по смисъла на член 2 от Споразумението за СИМ.⁸⁰

⁸⁰ Това определение не засяга резултатите от бъдещи дискусии в рамките на СТО относно определението на субсидиите за услуги. В зависимост от напредъка по тези дискусии Съветът по търговията може да приеме решение за адаптиране на настоящото споразумение в това отношение.

ЧЛЕН 24.2

Общи принципи

Страните отчитат, че може да се отпускат субсидии, когато те са необходими за постигане на целите на обществената политика. Страните вземат предвид обаче, че някои субсидии може да нарушават правилното функциониране на пазарите и да ограничават ползите от либерализацията на търговията и инвестициите. По принцип страните не следва да отпускат субсидии на предприятия, които доставят стоки или услуги, ако тези субсидии оказват неблагоприятно въздействие или има вероятност да окажат неблагоприятно въздействие по отношение на търговията или инвестициите.

ЧЛЕН 24.3

Обхват

1. Настоящата глава се прилага по отношение на субсидиите за всички предприятия, извършващи стопанска дейност. Ако предприятие съчетава стопански и нестопански дейности, настоящата глава се прилага само за първите.

2. Настоящата глава не се прилага за субсидиите, отпускани на предприятия, на които е възложено предоставянето на специфични услуги от обществен интерес, включително тези със специални права или привилегии, доколкото тези субсидии са ограничени до размера, необходим за покриване на разходите за въпросната услуга.
3. Настоящата глава не се прилага за субсидиите, предоставяни за селскостопански стоки, и субсидиите, предоставени за риба и продукти от риболов.
4. С изключение на член 24.5, настоящата глава не се прилага за субсидиите, предоставяни в аудио-визуалния сектор.
5. Член 24.7 не се прилага за субсидиите, предоставяни за услуги.

ЧЛЕН 24.4

Връзка със СТО

Страните потвърждават своите права и задължения съгласно член XV от ГАТС, член XVI от ГАТТ от 1994 г. и съгласно Споразумението за СИМ.

ЧЛЕН 24.5

Прозрачност

1. По отношение на всички субсидии, предоставяни или оставяни в сила на територията ѝ, всяка страна прави общодостъпна следната информация:

- а) правното основание за субсидията;
- б) формата на субсидията;
- в) размера на субсидията или сумата, предвидена за субсидията в бюджета; както и
- г) ако е възможно, името на получателя⁸¹.

2. Счита се, че страната спазва параграф 1, ако:

- а) на СТО е предоставено уведомление съгласно член 25.1 от Споразумението за СИМ и ако е възможно, името на получателя е било публично оповестено; или

⁸¹ Параграф 1, буква г) се прилага за субсидиите в размер на 500 000 специални права на тираж и повече.

б) информацията, изисквана по параграф 1, е била предоставена от тази страна или от нейно име на общодостъпен уебсайт до 31 декември от календарната година, следваща тази, през която субсидията е била оставена в сила или предоставена.⁸²

3. По отношение на субсидиите, предоставяни за услуги, настоящият член се прилага само ако:

а) размерът на субсидията за бенефициер за период от три последователни години е над 400 000 специални права на тираж; както и

б) субсидията се предоставя за доставка на услуги в следните сектори: аудио-визуалния, далекосъобщителния, сектора на финансовите услуги, сектора на транспорта (включително морския транспорт), сектора на енергетиката (включително електроразпределението), сектора на околната среда, компютрите, архитектурата и инженерството, строителството, както и сектора на пощенските и куриерските услуги.

⁸² От съображения за правна сигурност се уточнява, че публикуването на субсидия или на програма за субсидиране на уебсайта не засяга нейния правен статут или естеството на самата програма.

ЧЛЕН 24.6

Консултации

1. Ако една от страните счита, че някоя от предоставяните от другата страна субсидии има отрицателно въздействие или е вероятно да окаже отрицателно въздействие върху нейната търговия или инвестиции, първата страна може да изрази загрижеността си пред другата страна и да поиска провеждането на консултации по този въпрос. Получилата искането страна го разглежда добронамерено и с цялото необходимо внимание.

2. По време на консултациите отправилата искането страна може да поиска от другата страна да предостави допълнителна информация относно субсидията, като например:
 - а) правното основание и целта на политиката или на субсидията;

 - б) формата на субсидията;

 - в) датите и продължителността на субсидията и каквито и да е други срокове, свързани с нея;

 - г) изискванията във връзка с допустимостта на субсидията;

 - д) общата сума или годишната сума, предвидена в бюджета за субсидията;

- е) ако е възможно, наименованието на получателя на субсидията; както и
- ж) всяка друга информация, позволяваща оценка на отрицателното въздействие на субсидията върху търговията или инвестициите.

3. Получилата искането страна предоставя съответната информация относно въпросната субсидия не по-късно от 60 дни след датата на получаване на искането, посочено в параграф 2. Ако в писмения отговор не бъде предоставена относима информация, поискана съгласно параграф 2, получилата искането страна обяснява липсата на такава информация в своя писмен отговор.

4. Ако отправилата искането страна, след като получи информацията, предоставена съгласно параграфи 2 и 3, уведоми получилата искането страна, че счита, че съответната субсидия има или може да има значителен отрицателен ефект върху нейната търговска дейност или инвестиция, получилата искането страна полага всички усилия да премахне или сведе до минимум тези значителни отрицателни ефекти в рамките на една година след това.

ЧЛЕН 24.7

Условни субсидии

1. Всяка страна прилага условия за следните субсидии, доколкото те оказват отрицателно въздействие или е вероятно да окажат отрицателно въздействие върху търговията или инвестициите на другата страна:
 - а) субсидиите или правните механизми, чрез които държавното управление отговаря за покриване на дългове или финансови задължения на определени предприятия, се допускат при условие че покриването на дълговете и финансовите задължения е ограничено по отношение на размера на тези дългове и финансови задължения или по отношение на срока на тази отговорност;
 - б) субсидиите за предприятията в затруднение, за неплатежоспособните предприятия или за тези, които са заплашени да изпаднат в неплатежоспособност, се допускат при следните условия:
 - i) изготвен е надежден план за реструктуриране; този план се основава на реалистични предположения с оглед осигуряване на връщането в разумен срок на предприятието към дългосрочна жизнеспособност; както и
 - ii) предприятията, различни от малките и средните предприятия, сами допринасят за покриване на разходите за реструктуриране.

2. Параграф 1, буква б) не се тълкува като възпрепятстващ някоя от страните да предоставя временна помощ за осигуряване на ликвидност под формата на гаранции по заеми или заеми за времето, което е разумно необходимо за изготвянето на план за реструктуриране. Такава временна помощ за осигуряване на ликвидност се ограничава до размера, необходим за продължаване на стопанската дейност на предприятието.

ЧЛЕН 24.8

Използване на субсидиите

Всяка страна гарантира, че предприятията използват субсидиите, които е предоставила, само за целта на политиката или за предназначението, за които са били предоставени⁸³.

ЧЛЕН 24.9

Неприлагане на разпоредбите за уреждане на спорове

Никоя от страните не може да прибегва до уреждане на спорове съгласно глава 31 („Уреждане на спорове“) относно тълкуването или прилагането на член 24.5, доколкото той се отнася до субсидии, предоставяни за услуги, и на член 24.6.4.

⁸³ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните изпълнява това задължение, ако е установила подходяща законодателна рамка и административни процедури за тази цел.

ГЛАВА 25

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

РАЗДЕЛ А

Общи разпоредби

ЧЛЕН 25.1

Цели и принципи

1. Целта на настоящата глава е постигане на адекватно и ефективно равнище на закрила и прилагане на правата върху интелектуална собственост, за да:
 - а) се допринесе за насърчаване на технологичните иновации, трансфера и разпространението на технологии, което е от взаимна полза за производителите и ползвателите на технологични знания, по начин, благоприятстващ социалното и икономическото благоденствие, както и за постигане на равновесие между правата и задълженията; както и
 - б) се насърчава и урежда търговията между страните, както и да се намалят нарушенията и пречките за търговията.

2. При формулиране или внасяне на изменения в своите законови и подзаконови актове всяка от страните може да предприема мерки, необходими за опазване на общественото здраве и храните, за насърчаване на обществените интереси в жизненоважни сектори за нейното социално-икономическо и технологично развитие, при условие че тези мерки са в съответствие с настоящата глава.

3. Всяка от страните може да приема подходящи мерки, при условие че те отговарят на разпоредбите в настоящата глава, за да се предотвратяват злоупотребата с правата върху интелектуална собственост от страна на носителите на права или използването на практики, необосновано ограничаващи търговията или влияещи неблагоприятно върху международния трансфер на технологии.

4. Като вземат предвид основните цели на обществената политика на националните системи, страните отчитат необходимостта от:

- а) насърчаване на иновациите и творчеството;
- б) улесняване на разпространението на информация, знания, технологии, култура и изкуства, както и
- в) насърчаване на конкуренцията и отвореността и ефективността на пазарите

посредством съответните си системи за интелектуална собственост, като се зачитат принципите на прозрачност и се вземат предвид интересите на всички съответни заинтересовани страни, включително носителите на права, ползвателите и обществеността.

ЧЛЕН 25.2

Същност и обхват на задълженията

1. Страните се ангажират да гарантират адекватно и ефективно прилагане на международните договори в областта на интелектуалната собственост, към които те са се присъединили, включително Споразумението ТРИПС. В настоящата глава се допълват и се внася по-голяма яснота по отношение на правата и задълженията на страните съгласно Споразумението ТРИПС и други международни договори в областта на интелектуалната собственост, към които те са се присъединили.
2. За целите на настоящата глава „права върху интелектуална собственост“ означава всички категории права върху интелектуална собственост, които са обхванати от раздели 1—7 от част II на Споразумението ТРИПС, както и правата върху сортовете растения. Закрилата на интелектуалната собственост включва защита срещу нелоялната конкуренция по смисъла на член 10а от Парижката конвенция за закрила на индустриалната собственост от 20 март 1883 г., последно ревизирана в Стокхолм на 14 юли 1967 г. (наричана по-нататък „Парижката конвенция“).

3. Всяка страна привежда в действие разпоредбите на настоящата глава. Всяка от страните може, но не е задължена, да предоставя по-широка закрила — или да осигурява зачитане в по-голяма степен — на правата върху интелектуална собственост съгласно вътрешното си право в сравнение с изискваните от настоящата глава, при условие че подобна закрила или прилагане не противоречат на настоящата глава. Всяка страна е свободна да определя подходящия метод за прилагане на настоящата глава в рамките на собствената си правна система и практика.

ЧЛЕН 25.3

Изчерпване на правата

Настоящата глава не засяга свободата на страните да определят дали и при какви условия се прилага изчерпването на правата върху интелектуална собственост.

ЧЛЕН 25.4

Национално третиране

1. Всяка страна предоставя на гражданите⁸⁴ на другата страна третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което предоставя на собствените си граждани по отношение на закрилата⁸⁵ на правата върху интелектуална собственост, обхванати от настоящата глава, при спазване на изключенията, които вече са предвидени съответно в Парижката конвенция, Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения от 9 септември 1886 г., последно преразгледана в Париж на 24 юли 1971 г. (наричана по-нататък „Бернската конвенция“), Международната конвенция за закрила на артистите-изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации, съставена в Рим на 26 октомври 1961 г. (наричана по-нататък „Римската конвенция“), или Договора за интелектуалната собственост по отношение на интегралните схеми, съставен във Вашингтон на 26 май 1989 г. Относно артистите-изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации това задължение се отнася само за правата, предвидени в това споразумение.

⁸⁴ За целите на настоящата глава се прилага определението за граждани в Споразумението ТРИПС.

⁸⁵ За целите на настоящата разпоредба понятието „закрила“ включва въпроси, засягащи наличието, придобиването, обхвата, запазването и упражняването на правата върху интелектуална собственост, както и въпросите, засягащи използването на правата върху интелектуална собственост, специално уредени в настоящата глава.

2. Някои от страните не може да изисква от носителите на права, като условие за предоставяне на национално третиране съгласно настоящия член, да спазват формалностите или условията, за да придобият права по отношение на авторското право и сродните му права⁸⁶.

3. Всяка от страните може да се възползва от изключенията, разрешени съгласно параграф 1, във връзка със съдебни и административни процедури, включително посочване на адрес за услугите или назначаването на представител в рамките на нейната юрисдикция, само когато такива изключения са:

- а) необходими за осигуряване на спазването на законовите или подзаконовите актове, които не са несъвместими с настоящата глава; както и
- б) не се прилагат по начин, който би представлявал прикрито ограничение на търговията.

4. Някои от страните няма задължение съгласно настоящия член по отношение на процедурите, предвидени в многостранните споразумения, сключени под егидата на Световната организация за интелектуална собственост (наричана по-нататък „СОИС“) във връзка с придобиването или запазването в сила на права върху интелектуална собственост.

⁸⁶ Това не засяга член 11 от Римската конвенция.

РАЗДЕЛ Б

Стандарти относно правата върху интелектуална собственост

ПОДРАЗДЕЛ Б.1

Авторско право и сродни права

ЧЛЕН 25.5

Международни споразумения

1. Страните потвърждават своя ангажимент да спазват следните международни споразумения:
 - а) Бернската конвенция;
 - б) Римската конвенция;
 - в) Договора на СОИС за авторското право, приет в Женева на 20 декември 1996 г.; както и
 - г) Договора на СОИС за изпълненията и звукозаписите, приет в Женева на 20 декември 1996 г.

2. Страните полагат всички разумни усилия, за да спазват разпоредбите на договора от Пекин относно аудио-визуалните изпълнения, приет в Пекин на 24 юни 2012 г., и на Маракешкия договор за улесняване на достъпа до публикувани произведения за слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали, приет в Маракеш на 27 юни 2013 г.

ЧЛЕН 25.6

Автори

Всяка страна предоставя на авторите изключителното право да разрешават или забраняват:

- а) пряко или непряко, временно или постоянно възпроизвеждане по какъвто и да е начин и в каквата и да е форма, изцяло или отчасти, на техни произведения;
- б) всяка форма на публично разпространение, чрез продажба или по друг начин, на оригинала на техни произведения или на копия от тях;
- в) всяко представяне пред обществена аудитория на техни произведения чрез жични или безжични средства, включително превръщането на произведенията им в общодостъпни по такъв начин, че представителите на обществеността да могат да имат достъп до тях от място и по време по свой избор; както и
- г) отдаването под наем с търговска цел на неограничен кръг от лица на оригиналите на техни произведения или на копия от тях.

ЧЛЕН 25.7

Артисти-изпълнители

Всяка страна предоставя на артистите-изпълнители изключителното право да разрешават или забраняват:

- а) записа⁸⁷ на своите изпълнения;
- б) прякото или непрякото, временното или постоянното възпроизвеждане по какъвто и да е начин и в каквато и да е форма, изцяло или отчасти, на записите на техни изпълнения;
- в) публичното разпространение, чрез продажба или по друг начин, на записите на техни изпълнения;
- г) превръщането на записи на техни изпълнения в общодостъпни, чрез жични или безжични средства, по такъв начин, че представителите на обществеността да могат да имат достъп до тях от място и по време по свой избор;
- д) излъчването чрез безжични средства и представянето пред обществена аудитория на техни изпълнения, освен ако самото изпълнение вече представлява излъчено изпълнение или е създадено от запис; както и

⁸⁷ „Запис“ означава съвкупността от звуци или движещи се образи или тяхното представяне, при което те могат да бъдат възприети, възпроизведени или съобщени с помощта на устройство.

- е) отдаването под наем с търговска цел на неограничен кръг от лица на записи на техни произведения.

ЧЛЕН 25.8

Продуценти на звукозаписи

Всяка страна предоставя на продуцентите изключителното право да разрешават или забраняват:

- а) прякото или непрякото, временното или постоянното възпроизвеждане по какъвто и да е начин и в каквата и да е форма, изцяло или отчасти, на техни звукозаписи;
- б) публичното разпространение, чрез продажба или по друг начин, на техни звукозаписи, включително на копия от тях;
- в) превръщането на техни звукозаписи в общодостъпни, чрез жични или безжични средства, по такъв начин, че представителите на обществеността да могат да имат достъп до тях от място и по време по свой избор; както и
- г) отдаването под наем с търговска цел на неограничен кръг от лица на техни звукозаписи.

ЧЛЕН 25.9

Излъчващи организации

Всяка страна предоставя на излъчващите организации изключителното право да разрешават или забраняват⁸⁸:

- а) записите на техни предавания, независимо от това дали тези предавания се излъчват по жичен или безжичен път, включително чрез кабел или спътник;
- б) прякото или непрякото, временното или постоянното възпроизвеждане по какъвто и да е начин и в каквато и да е форма, изцяло или отчасти, на записи на техни предавания, независимо от това дали тези предавания се излъчват по жичен или безжичен път, включително чрез кабел или спътник;
- в) превръщането на записи на техни предавания в общодостъпни, чрез жични или безжични средства, независимо от това дали тези предавания се излъчват по жичен или безжичен път, включително чрез кабел или спътник, по такъв начин, че представителите на обществеността да могат да имат достъп до тях от място и по време по свой избор;

⁸⁸ За Мексико тази разпоредба не засяга изискването за спазване на задълженията му съгласно неговия Закон за далекосъобщенията и радиоразпръскването (*Ley en Materia de Telecomunicaciones y Radiodifusión*), публикуван в Официален вестник на 16 юли 2025 г.

- г) публичното разпространение, чрез продажба или по друг начин, на записи, включително на копия от тях, на техни предавания, независимо от това дали тези предавания се излъчват по жичен или безжичен път, включително чрез кабел или спътник; както и
- д) преизлъчването на техни предавания чрез безжични средства, както и представянето пред обществена аудитория на техни предавания, ако това представяне се извършва на места, достъпни за обществеността срещу заплащането на входна такса.

ЧЛЕН 25.10

Излъчване и представяне пред обществена аудитория на звукозаписи, публикувани с търговска цел⁸⁹

1. Всяка страна предвижда за артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписи правото на еднократно справедливо възнаграждение, което ползвателят им заплаща, ако звукозаписът се публикува с търговска цел или ако възпроизвеждането на такъв звукозапис се използва за излъчване чрез безжични средства или за какъвто и да е вид представяне пред обществена аудитория⁹⁰.

⁸⁹ Всяка страна може да предоставя на артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписи по-широки права по отношение на излъчването и представянето пред обществена аудитория на звукозаписи, публикувани с търговска цел.

⁹⁰ За целите на настоящия член „представянето пред обществена аудитория“ не включва предоставянето на публично разположение на звукозапис чрез жични или безжични средства по такъв начин, че всеки да може да има достъп до него от място и по време, самостоятелно избрани от него.

2. Страните отчитат, че еднократното справедливо възнаграждение следва да се разпределя между артистите-изпълнители и продуцентите на съответните звукозаписи. Всяка страна може да въвежда правни разпоредби, които, в случай че отношенията между артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписи не подлежат на уреждане по реда на договор, регламентират разпределянето на еднократното справедливо възнаграждение между артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписи.

ЧЛЕН 25.11

Срок на действие на закрилата

1. Правата на автора върху произведение се закрилят, докато съответният автор е жив и най-малко 70 години след неговата смърт, независимо от датата, на която произведението е предоставено на публично разположение по законен начин.

2. Срокът на действие на закрилата на музикална композиция с текст изтича най-рано 70 години след смъртта на последното преживяло лице от посочените по-долу лица, независимо дали те са посочени като съавтори: авторът на текста и композиторът на музикалната композиция⁹¹.

⁹¹ Всяка от страните може да реши, че прилагането на настоящия параграф изисква и текстът, и музикалната композиция да са създадени специално за съответната музикална композиция с текст.

3. В случай на анонимни произведения или произведения, публикувани под псевдоним, срокът на действие на закрилата изтича най-малко 70 години, след като произведението е станало общодостъпно по законен начин. Ако обаче възприетият от автора псевдоним не оставя никакво съмнение относно самоличността на автора или ако авторът разкрие самоличността си по време на срока, посочен в първото изречение, се прилага срокът на закрила, определен в параграф 1.

4. Срокът на закрила на кинематографските или аудио-визуалните творби изтича най-малко 70 години след смъртта на последното от следните преживели лица, независимо дали тези лица са посочени като съавтори: главният режисьор, авторът на сценария, авторът на диалога и композиторът на музиката⁹².

5. Правата на излъчващите организации се погасяват най-рано 50 години след първото излъчване на дадено предаване, независимо дали това предаване е излъчено по кабел или по безжичен път, включително чрез кабел или спътник.

⁹² Всяка от страните може да реши, че музиката трябва да бъде специално създадена за използването ѝ в кинематографската или аудио-визуалната творба.

б. Всяка страна предвижда⁹³, че:

- а) срокът на действие на закрилата на правата на артистите-изпълнители изтича 75 години след първия запис на интерпретацията или изпълнението в звукозапис или първата интерпретация или първото изпълнение на произведения, които не са записани в звукозаписи, или след излъчването за първи път по какъвто и да е начин; както и
- б) срокът на действие на закрилата на правата на продуцентите на звукозаписи изтича 75 години след първия запис на звуците под формата на звукозапис.

Като алтернативна възможност всяка от страните предвижда, че:

- в) правата на артистите-изпълнители за техните изпълнения, различни от записаните в звукозаписи, изтичат най-рано 50 години след записа на изпълнението, а в случай че са били публикувани в този срок — най-рано от 50 години след първото законно публикуване; както и
- г) правата на артистите-изпълнители за техните изпълнения, записани в звукозаписи, и на продуцентите на звукозаписи изтичат най-рано 50 години след записа на изпълнението или звукозаписа, а в случай, че са били публикувани в този срок — най-рано от 70 години след първото законно публикуване. Страната предприема ефективни мерки, за да гарантира, че реализираните приходи през 20-те години закрила отвъд 50-те години след първото законно публикуване, се разпределят справедливо между артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписите.

⁹³ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка страна избира между възможността, посочена в букви а) и б), или алтернативата, посочена в букви в) и г), въз основа на своето вътрешно законодателство.

7. Сроковете на действие на закрилата, определени в настоящия член, започват да текат от 1 януари на годината, следваща събитието.

ЧЛЕН 25.12

Право на препродажба

1. Всяка страна предвижда в полза на автора на произведения на графичното или пластичното изкуство, с изключение на приложните произведения на изкуството, право на препродажба, което е неотчуждаемо право и от което той не може да се откаже, дори предварително, за получаване на дялово участие⁹⁴ в цената, получена от всяка препродажба на това произведение, след първото прехвърляне на това произведение от автора⁹⁵.

2. Правото, посочено в параграф 1, се прилага към всички актове на препродажба, в които участват като продавачи, купувачи или посредници професионалисти на пазара на изкуство, като например зали за продажба, художествени галерии и най-общо, всякакви търговци на произведения на изкуството.

⁹⁴ Всяка от страните може да определи това дялово участие да представлява процент от цената на препродажба.

⁹⁵ Всяка от страните може да установи минимални условия за прилагането на правото на препродажба.

ЧЛЕН 25.13

Сътрудничество в областта на колективното управление на права

1. Страните насърчават сътрудничеството между своите съответни организации за колективно управление на авторските права с цел подобряване на достъпността на произведенията на изкуството и на други защитени обекти на територията на страните и заплащането на възнаграждение от правата за използването на тези произведения или на други защитени обекти.
2. Страните се споразумяват да насърчават прозрачността и недискриминацията сред правоимащите членове на организациите за колективно управление на авторски права, по-специално по отношение на приходите от правата, които събират, удръжките, които прилагат към тези приходи, използването на събраните приходи от права, политиката на разпределение и техния репертоар.

ЧЛЕН 25.14

Изключения и ограничения

Всяка страна стеснява изключенията или ограниченията на правата, определени в настоящия подраздел, до някои специални случаи, които не противоречат на нормалното използване на произведението, изпълнението, звукозаписа или предаването и не засягат по необоснован начин легитимните интереси на носителя на правата.

ЧЛЕН 25.15

Защита на технологичните мерки

1. Всяка страна осигурява подходяща правна защита срещу заобикалянето на всички ефективни технологични мерки, което някое лице извършва със знанието или когато има разумни основания да предполага, че действа с цел заобикаляне.

2. Всяка страна осигурява подходяща правна защита срещу производството, вноса, разпространението, продажбата, наема, рекламата с цел продажба или наем или притежаването за търговски цели на устройства, продукти или компоненти, или предоставянето на услуги, които:
 - а) се популяризират, рекламират или предлагат на пазара с цел заобикаляне на всякакви ефективни технологични мерки;

 - б) имат само ограничена търговско значима цел или използване, различно от заобикаляне; или

 - в) са основно разработени, произведени, адаптирани или извършвани с цел да позволят или улеснят заобикалянето на всякакви ефективни технологични мерки.

3. За целите на настоящия член „технологични мерки“ означава всяка технология, устройство или компонент, които в нормалния ход на работата си са предназначени да предотвратят или ограничат, по отношение на произведения или други обекти, действия, които не са разрешени от носителя на авторско или сродно право съгласно предвиденото в законодателството на съответната страна. Технологичните мерки се считат за „ефективни“, когато използването на закриляно произведение или друг обект на закрила се контролира от носителя на права чрез прилагането на контрол на достъпа или защитен процес, като кодиране, смущаване (заглушаване) или друг вид преобразуване на произведението или на друг обект, или механизъм за контрол върху копирането, който постига целта за закрила.

4. Независимо от правната защита, предвидена в параграф 1, при липса на доброволни мерки, предприети от носителите на права, всяка страна може да предприема подходящи мерки, ако е необходимо, за да гарантира, че адекватната правна защита срещу заобикалянето на ефективните технологични мерки по настоящия член не възпрепятства бенефициерите да се възползват от изключенията и ограниченията, предвидени в съответствие с член 25.14.

ЧЛЕН 25.16

Задължения във връзка с информацията за режима на правата

1. Всяка страна предоставя адекватна правна защита срещу всяко лице, което съзнателно извършва без разрешение някое от следните действия, ако това лице знае или има разумни основания да знае, че с действията си подбужда, позволява, улеснява или прикрива нарушение на авторското право или на всяко от сродните му права:

- а) премахване или промяна на представена в електронна форма информация за режима на правата; или
- б) разпространение, внос с цел разпространение, излъчване, публично представяне или превръщане в общодостъпни на произведения или на други обекти на закрила съгласно настоящия подраздел, от които без разрешение е била премахната или променена представената в електронна форма информация за режима на правата.

2. За целите на настоящия подраздел „информация за режима на правата“ означава всяка информация, предоставена от носители на права, която идентифицира произведението или друг обект, посочен в настоящия подраздел, автора или друг носител на права, всяка информация за реда и условията за използване на произведението или друг обект, както и номерата или кодовете, представляващи такава информация.

3. Параграф 2 се прилага, когато някой от елементите, посочени в същия параграф, е приложен към копие или се извежда във връзка с представянето пред обществена аудитория на произведение или друг обект, посочен в настоящия подраздел.

ПОДРАЗДЕЛ Б.2

Търговски марки

ЧЛЕН 25.17

Международни споразумения

Всяка страна:

- а) полага всички разумни усилия да се придържа към Договора за правото в областта на търговските марки, съставен в Женева на 27 октомври 1994 г., и Сингапурския договор за правото в областта на търговските марки, изготвен в Сингапур на 27 март 2006 г.;

- б) се придържа към Протокола относно Мадридската спогодба за международна регистрация на марките, приет в Мадрид на 27 юни 1989 г., последно изменен на 12 ноември 2007 г., и към Ницката спогодба относно Международната класификация на стоките и услугите за регистрация на марки, съставена в Ница на 15 юни 1957 г., изменена на 28 септември 1979 г. (наричана по-нататък „Класификацията от Ница“).

ЧЛЕН 25.18

Процедура по регистрация

1. Всяка страна създава система за регистрация на търговските марки, в която всяко окончателно отрицателно решение, включително частичният отказ на регистрация, издаден от съответната администрация, свързана с търговските марки, се съобщава писмено, е надлежно мотивирано и подлежи на оспорване.
2. Всяка страна предвижда възможност за подаване на възражение срещу заявления за регистрация на търговски марки или, ако е уместно, възможност за регистрации на търговски марки и възможност заявителят на търговска марка да отговори на това възражение⁹⁶.

⁹⁶ Всяка страна полага всички разумни усилия за приемане на състезателна процедура за подаване на възражения.

3. Всяка страна осигурява публично достъпна електронна база данни със заявления и регистрации на търговски марки.

ЧЛЕН 25.19

Права върху търговска марка

1. Притежателят на регистрирана търговска марка има изключителни права върху нея. Притежателят има право да забрани на всяко трето лице да използва в търговската дейност без негово съгласие:

- а) всеки знак, идентичен с търговската марка, за стоки или услуги, идентични с тези, за които търговската марка е регистрирана; както и
- б) всеки знак, при който поради идентичността или сходството му с марката и идентичността или сходството на стоките или услугите, защитени от марката и от знака, съществува вероятност от объркване на част от обществото, което включва вероятност от свързване на знака с марката.

2. Притежателят на регистрирана търговска марка има право да възпрепятства всички трети лица да внасят в процеса на търговия стоки на територията на страната, където търговската марка е регистрирана, без да ги освобождават за свободно обращение на тази територия, ако тези стоки, включително опаковки, идват от трети държави и върху тях е поставена без разрешение търговска марка, която е идентична с регистрираната по отношение на такива стоки търговска марка или която не може да бъде отличена в основните си аспекти от тази търговска марка⁹⁷.

ЧЛЕН 25.20

Общозвестни търговски марки

За целите на осигуряване на закрилата на общозвестни търговски марки, предвидена в член 6а от Парижката конвенция и в член 16, параграфи 2 и 3 от Споразумението ТРИПС, всяка страна прилага Общата препоръка за разпоредби, касаещи закрилата на общозвестните марки, приета от Асамблеята на Парижкия съюз за закрила на индустриалната собственост и Генералната асамблея на СОИС по време на тридесет и четвъртата поредица от срещи на асамблеите на държавите — членки на СОИС, 20—29 септември 1999 г.

⁹⁷ Всяка от страните може да предвиди, че правото на притежателя на търговската марка отпада, ако в хода на производството за установяване на евентуално нарушение по отношение на регистрирана търговска марка деклараторът или държателят на стоките представи доказателства, че притежателят на регистрираната търговска марка няма право да забрани пускането на стоките на пазара в държавата на крайно местоназначение.

ЧЛЕН 25.21

Недобросъвестни заявления

Всяка страна може да предвиди, че някоя търговска марка няма да се регистрира, ако заявлението за регистрация на търговската марка е недобросъвестно подадено от заявителя. Всяка страна предвижда, че такава търговска марка ще бъде обявена за недействителна, ако е била регистрирана.

ЧЛЕН 25.22

Отмяна

1. Всяка страна предвижда, че дадена търговска марка подлежи на отмяна⁹⁸, ако в рамките на период от време, определен съгласно правото на съответната страна, търговската марка не е била използвана⁹⁹ на дадената територия във връзка със стоките или услугите, за които е регистрирана, и няма основателни причини за това неизползване.

⁹⁸ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните може да определи отмяната като заличаване, изтичане на срока или недействителност.

⁹⁹ Всяка от страните може да изиска използването да е действително или да се извършва в количество или начин, съответстващи на търговските цели. Освен това всяка от страните може да реши да пренебрегне започването или възобновяването на използването точно преди да подаде искане за отмяна.

2. Търговската марка подлежи на отмяна и ако след датата, на която е била регистрирана, вследствие на действия или бездействие на притежателя, тя е станала общоприето наименование в търговията за стоката или услугата, за която е регистрирана.

3. Марката също подлежи на отмяна, ако е била регистрирана, въпреки възможността да заблуди обществеността по отношение на естеството, качеството или географския произход на стоките или услугите, за които е била регистрирана¹⁰⁰.

ЧЛЕН 25.23

Изключения от правата, произтичащи от търговска марка

Всяка страна:

- a) урежда коректната употреба на описателни термини¹⁰¹ като ограничено изключение от правата, произтичащи от търговските марки; както и

¹⁰⁰ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните може също така да отмени търговска марка, ако вследствие на използването на търговската марка от притежателя ѝ или с негово съгласие по отношение на стоките или услугите, за които е регистрирана, тя може да въведе обществеността в заблуждение.

¹⁰¹ Коректната употреба на описателни термини включва използването на знак за означаване на географския произход на стоките или услугите, когато тази употреба е в съответствие с почтената практика в областта на промишлеността или търговията.

б) може да предвиди други ограничени изключения,

при условие че тези изключения отчитат легитимните интереси на притежателите на търговски марки, както и тези на трети лица.

ПОДРАЗДЕЛ Б.3

Промислени дизайни

ЧЛЕН 25.24

Международни споразумения

Всяка страна полага всички разумни усилия да се присъедини към Женевския акт от Хагската спогодба за международна регистрация на промишлени дизайни, приет в Женева на 2 юли 1999 г.

ЧЛЕН 25.25

Закрила на регистрираните промишлени дизайни

1. Всяка страна предоставя закрила на индивидуално създадените промишлени дизайни, които са нови и оригинални¹⁰². Тази закрила се осигурява чрез регистрация и предоставя изключително право на притежателите им в съответствие с настоящия подраздел.
2. Притежателят на регистриран промишлен дизайн има право да възпрепятства трети лица, които нямат съгласието на притежателя, най-малко да използват, и по-специално да произвеждат, предлагат за продажба, продават, пускат на пазара или внасят продукт или да използват изделия, носещи или включващи защитения промишлен дизайн, ако такива действия се предприемат с търговска цел, засягат неправомерно нормалната експлоатация на промишления дизайн или не са съвместими с практиката за справедлива търговия.
3. Промислен дизайн, който е приложен или включен в продукт, който е част от съставен продукт, се смята за нов или оригинален само:
 - а) ако веднъж включена в съставния продукт, частта остава видима при обичайна употреба на продукта; както и
 - б) доколкото тези видими особености на частта отговарят сами по себе си на изискванията за новост или оригиналност.

¹⁰² Ако това е предвидено в правото на някоя от страните, може също така да бъде изискван и индивидуален характер на тези промишлени дизайни.

4. „Обичайна употреба“, посочена в параграф 3, буква а), означава употреба от крайния ползвател, с изключение на дейностите по поддръжка, сервизно обслужване или ремонт.

ЧЛЕН 25.26

Срок на действие на закрилата

Срокът на действие на закрилата се определя от всяка страна и може да бъде подновяван за един или повече периоди от по пет години всеки до достигане на общ срок на действие на закрилата от 25 години от датата на подаване на заявлението.

ЧЛЕН 25.27

Изключения и ограничения

1. Всяка страна може да предоставя ограничени изключения от закрилата на промишлените дизайни, при условие че такива изключения не влизат без основание в противоречие с нормалната експлоатация на защитените промишлени дизайни и не накърняват необосновано легитимните интереси на притежателя на защитения промишлен дизайн, като се имат предвид легитимните интереси на трети страни.

2. Закрилата на промишлените дизайни не обхваща дизайни, обусловени основно от технически или функционални съображения. По-специално промишлен дизайн не се ползва със закрила, ако се състои от характеристики на облика на продукт, които задължително трябва да бъдат възпроизведени в точната им форма и измерения, за да може продуктът, в който е включен или към който е приложен промишленият дизайн, да бъде механически свързан или поставен във, около или в контакт с друг продукт, така че и двата продукта да могат да изпълняват своите функции.

3. Чрез дерогация от параграф 2 правото върху промишлен дизайн може да съществува върху промишлен дизайн, чиято цел е да се направи възможно многократното сглобяване или свързване на взаимно заменяеми продукти в модулна система.

ЧЛЕН 25.28

Връзка с авторското право

Даден промишлен дизайн подлежи на закрила и съгласно законодателството за авторското право на една от страните от датата, на която промишленият дизайн е бил създаден или записан в каквато и да е форма. Степента, до която се предоставя такава закрила на авторското право, както и условията за това, включително изискваната степен на оригиналност, се определят от всяка страна.

ПОДРАЗДЕЛ Б.4

Географски означения

ЧЛЕН 25.29

Определения

За целите на настоящия подраздел:

- а) „географско означение“ означава означение, което определя стоката като произхождаща от територията на страна, район или местност на тази територия, когато определено качество, репутация или друга характеристика на стоката основно се дължат на географския ѝ произход; както и
- б) „клас на продукта“ означава списък на класовете, като се взема предвид Класификацията от Ница.

ЧЛЕН 25.30

Международни споразумения

Страните потвърждават ангажимента си да осигуряват закрила на географските означения на територията си в съответствие с членове 22, 23 и 24 от Споразумението ТРИПС.

Всяка страна полага всички разумни усилия, за да се придържа към Женевския акт от Лисабонската спогодба за закрила на наименованията за произход и тяхната международна регистрация, приет в Женева на 20 май 2015 г.

ЧЛЕН 25.31

Обхват

1. Настоящият подраздел се прилага за признаването и закрилата на географски означения, идентифициращи стоки в съответния клас продукти и изброени в приложение 25-Б („Списък на географските означения“).

2. Страните разглеждат възможността за разширяване на обхвата на географските означения, които са в приложното поле на настоящия подраздел, така че да се включат и географските означения в класовете продукти, които са различни от храни и селскостопански стоки. Поради тази причина страните са включили в приложение 25-В („Географски означения на Мексико, посочени в член 25.31.2“) наименования, идентифициращи стоки, произхождащи от страните и защитени на тяхна територия, които, в случай че обхватът на закрила на настоящото споразумение бъде разширен, ще се считат за включени в обхвата на закрила по настоящото споразумение, при условие че бъдат приключени процедурите, определени в настоящия подраздел.¹⁰³

ЧЛЕН 25.32

Включени в списък географски означения

За целите на настоящия подраздел географските означения, изброени в:

- а) раздел А от приложение 25-Б („Списък на географските означения“) са географски означения, които идентифицират стоките като такива с произход от територията на Европейския съюз или от регион или местност от тази територия; както и

¹⁰³ Страните отчитат, че за целите на оценката на заявленията за търговски марки, доколкото това е целесъобразно съгласно законодателството на съответната страна, тези наименования са защитени в страната на произход.

- б) раздел Б от приложение 25-Б („Списък на географските означения“) са географски означения, които идентифицират стоките като такива с произход от територията на Мексико или от регион или местност от тази територия.

ЧЛЕН 25.33

Установени географски означения

След разглеждане на наименованията, изброени в приложение 25-Б („Списък на географските означения“) и след приключване на процедурата за възражение в съответствие с приложение 25-А („Основни елементи на процедурата за възражение“), всяка страна защитава тези географски означения в съответствие с равнището на защита, определено в настоящия подраздел.

ЧЛЕН 25.34

Защита на географските означения, посочени в приложение 25-Б („Списък на географските означения“)

1. Всяка страна осигурява съответните правни средства, позволяващи на заинтересованите страни да предотвратят:
 - а) използването на географско означение на другата страна, посочено в приложение 25-Б („Списък на географските означения“)¹⁰⁴, за стока, която е в класа на продуктите за това географско означение и която:
 - і) не произхожда от мястото на произход, посочено в приложение 25-А („Списък на географските означения“) за това географско означение; или
 - іі) произхожда от мястото на произход, посочено в приложение 25-Б („Списък на географските означения“) за това географско означение, но не е произведена или изработена в съответствие със законовите и подзаконовите актове на другата страна, които биха били приложими, ако стоката е предназначена за потребление в другата страна;

¹⁰⁴ Що се отнася до списъка на географските означения, съдържащ се в приложение 25-Б („Списък на географските означения“), защитата, предоставяна в съответствие с настоящия член, не обхваща отделни наименования, които са част от съставно географско означение, както е посочено в допълнение 25-Б-1 („Индивидуални наименования като част от съставно географско означение“).

- б) употребата на каквито и да е средства в обозначението или представянето на дадена стока, показващи или загатващи, че въпросната стока произхожда от географски район, различен от истинското ѝ място на произход, по начин, който подвежда обществеността относно географския произход на стоката; както и
 - в) всяко друго използване, което представлява акт на нелоялна конкуренция по смисъла на член 10а от Парижката конвенция.
2. Всяка страна предоставя защитата, предвидена в параграф 1, буква а), дори когато е посочен истинският произход на стоката или когато географското означение е използвано в превод или географското означение е придружено от изрази, като „вид“, „тип“, „стил“, „имитация“ или други подобни.
3. Всяка страна предвижда прилагане чрез административни действия и във формата, определена в своето право, срещу:
- а) всяко пряко или непряко използване с търговска цел на защитено наименование;
 - б) всяка имитация, изменение или измамно използване на защитено наименование;
 - в) всяко невярно или подвеждащо означение на защитено наименование; или
 - г) всяка практика, която би могла да подведе потребителя по отношение на истинския произход, източника и естеството на стоката.

4. Географските означения, защитени съгласно настоящия подраздел, не стават общи на териториите на страните.
5. Някоя от разпоредбите на настоящия подраздел не задължава някоя от страните да постави под закрила географско означение на другата страна, което не се ползва или е престанало да бъде защитено на територията на страната по произход. Всяка страна уведомява другата страна, ако някое географско означение престане да бъде защитено на нейната територия. Това уведомление се извършва в срок до три месеца, след като компетентният орган окончателно определи, че географското означение е престанало да бъде защитено.
6. Разпоредбите на настоящия член се прилагат, *mutatis mutandis*, към списъка с наименования в приложение I и приложение II към Споразумението между Европейската общност и Мексиканските съединени щати относно взаимното признаване и защита на спиртните напитки, съставено в Брюксел на 27 май 1997 г., наричано по-нататък „Споразумението за спиртните напитки“.

ЧЛЕН 25.35

Изменение на списъка на географските означения

1. В съответствие с член 25.42 Съветът по търговията може да реши да измени приложение 25-Б („Списък на географските означения“) чрез добавяне или коригиране на географски означения или заличаване на географски означения, които са престанали да бъдат защитени или вече не се използват в тяхното място на произход. Подкомитетът по интелектуалната собственост подготвя тези решения.

2. Новите географски означения се добавят с решение на Съвета по търговията след разглеждане на представените наименования и приключване на процедурата за възражение, посочена в член 25.33.

3. Съветът по търговията може да изменя с решение приложения I и II към Споразумението за спиртните напитки, като следва процедурата, посочена в член 25.33, при наличие на нови географски означения.

ЧЛЕН 25.36

Право на използване на географски означения

1. Географско означение, защитено съгласно настоящия подраздел, може да се използва от всеки оператор, който предлага на пазара стока, която отговаря на съответната техническа спецификация.

2. След като дадено географско означение получи закрила по силата на настоящия подраздел, използването на това защитено географско означение не подлежи на регистрация на ползвателите или на други изисквания.

3. Означения, съкращения и символи, отнасящи се до географско означение, може да се използват единствено във връзка със стоката, която е защитена или регистрирана на съответната територия и която е произведена съгласно съответната техническа спецификация.

ЧЛЕН 25.37

Връзка между търговски марки и географски означения

1. Настоящият подраздел не засяга правата, произтичащи от по-ранна търговска марка, за която е подадено заявление или която е била регистрирана добросъвестно, или е придобита чрез добросъвестно използване в една от страните. Като ограничено изключение от правата върху търговска марка, при определени обстоятелства по-ранна търговска марка не може да даде право на своя притежател да попречи на регистрирано географско означение да получи защита или да бъде използвано в страната, в която е подадено заявление за търговската марка или в която търговската марка е регистрирана или използвана. Закрилата на регистрираното географско означение не ограничава по никакъв друг начин правата, произтичащи от тази марка, включително възможността да се поиска подновяване или изменение на отличителен знак, при условие че изменението не представлява акт на нелоялна конкуренция.

2. От никоя страна няма да се изисква да защити наименование като географско означение съгласно член 25.34, ако — предвид репутацията и известността на дадена търговска марка, както и продължителността на нейното използване — съществува вероятност това наименование да въведе потребителя в заблуждение по отношение на действителната идентичност на стоката.

3. При спазване на член 25.39 и въз основа на член 22, параграф 3 от Споразумението ТРИПС, що се отнася до географските означения, изброени в приложение 25-Б („Списък на географските означения“) и оставащи защитени като географски означения от страната на произход, всяка страна отказва или анулира *служебно*, ако това е разрешено от нейното законодателство или при поискване от заинтересована страна, регистрацията на търговска марка, при условие че:

a) регистрацията на търговската марка за стоки би била несъвместима с член 25.34;

- б) търговската марка се отнася до същата или сходна стока;
- в) търговската марка се отнася до стоки, чиито произход не е от съответното географско означение; както и
- г) заявлението за регистрация на търговската марка е подадено след датата на подаване на заявлението за закрила на географското означение на територията на съответната страна.

4. За посочените в член 25.32 географски означения датата на подаване на заявлението за закрила съгласно параграф 3, буква г) е датата на подписване на настоящото споразумение.

5. За посочените в член 25.35 географски означения датата на подаване на заявлението за закрила е датата на публикуване на географското означение в процедурата за възражение.

6. Закрилата, предоставяна на географските означения, изброени в приложение 25-Б („Списък на географските означения“), влиза в действие не по-рано от датата, на която настоящото споразумение влиза в сила.

ЧЛЕН 25.38

Прилагане на закрилата

Всяка страна прилага закрилата, предвидена в членове 25.34—25.37, чрез подходящи административни или съдебни процедури в съответствие със своето законодателство и практика. Компетентните органи прилагат тази закрила по един от следните или и по двата начина:

- а) по своя собствена инициатива; или
- б) при искане на заинтересована страна.

ЧЛЕН 25.39

Общи правила

1. От никоя страна няма да се изисква да закриля като географско означение съгласно настоящия подраздел наименование, което е в противоречие с наименованието на сорт растения или порода животни и поради това има вероятност да заблуди потребителите по отношение на действителния произход на стоката.

2. Омонимно наименование, което има вероятност да въведе в заблуждение потребителите, че стоката идва от друга територия, не се регистрира като географско означение дори ако наименованието е точно по отношение на действителната територия, район или местност на произход на въпросната стока. Без да се засягат разпоредбите на член 23 от Споразумението ТРИПС, страните определят съвместно практическите условия, при които изцяло или частично омонимните географски означения ще бъдат разграничавани помежду им, като се отчита необходимостта да се гарантира справедливо третиране на съответните производители и да се предотврати подвеждането на потребителите.

3. Ако при двустранни преговори с трета държава една от страните предложи да предостави закрила на географско означение на тази трета държава, което изцяло или частично е омоним на географско означение на другата страна, тя уведомява другата страна, на която се дава възможност да изрази мнението си, преди да бъде предоставена закрила на наименованието.

4. Посочената в настоящия подраздел техническа спецификация се одобрява, включително всички изменения, от органите на страната, от чиято територия произхожда стоката.

ЧЛЕН 25.40

Изключения

1. Някоя от разпоредбите на настоящия подраздел не изисква някоя от страните да прилага разпоредбите му по отношение на географско означение или индивидуално наименование, съдържащо се в многокомпонентно географско означение на другата страна във връзка със стоки или услуги, за които съответното означение е идентично с обичайното понятие, използвано в обикновения език като популярно наименование за такива стоки или услуги на територията на тази страна.
2. Ако преводът на географско означение съдържа или е идентичен със обичайно понятие, използвано в ежедневиия език, като например общоприетото наименование за стока на територията на една от страните, или ако географско означение не е идентично с такова понятие, но го съдържа, разпоредбите на настоящия подраздел не засягат правото на което и да е лице да използва това понятие, асоциирайки го с въпросната стока на територията на тази страна.
3. При определяне дали дадено понятие е обичайно понятие в ежедневиия език като общоприето наименование за стока на територията на една от страните, органите на тази страна имат правомощието да вземат предвид начина, по който потребителите на нейната територия разбират това понятие. Факторите, свързани с разбирането от страна на потребителите, може да включват:
 - а) дали понятието се използва за обозначаване на вида на въпросната стока според посоченото в надеждни източници, като например речници, вестници и съответните уебсайтове; както и

б) как стоката, посочена в наименованието, се предлага на пазара и се използва в търговията на територията на тази страна¹⁰⁵.

4. Никоя от разпоредбите на настоящия подраздел не възпрепятства използването на територията на една от страните, що се отнася до която и да е стока, на обичайно наименование на растителен сорт или на порода животни, съществуващо на територията на тази страна към датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

5. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не накърнява правото на което и да е лице при извършване на дейността му да използва името на това лице или името на предшественика на това лице в стопанската дейност, освен когато такова име се използва по начин, който заблуждава обществеността.

ЧЛЕН 25.41

Включване на съществуващо споразумение

1. Споразумението за спиртните напитки е включено в настоящото споразумение и е част от него, като се прилага *mutatis mutandis*¹⁰⁶.

¹⁰⁵ За целите на настоящия параграф органите на една от страните могат да вземат предвид, когато е уместно, дали понятието се използва в съответните международни стандарти, признати от страната, за обозначаване на вид или клас стока на територията на страната.

¹⁰⁶ От съображения за правна сигурност се уточнява, че това включва всички минали и бъдещи изменения на Споразумението за спиртните напитки.

2. Подкомитетът по интелектуалната собственост, създаден съгласно член 33.4.1, буква к) („Подкомитети и други органи“), заменя Съвместния комитет, създаден съгласно член 17 от Споразумението за спиртните напитки, и изпълнява функциите, определени в посочения член.

ЧЛЕН 25.42

Сътрудничество

1. Подкомитетът по интелектуалната собственост, създаден съгласно член 33.4.1, буква к) („Подкомитети и други органи“), е подходящият форум за наблюдение на изпълнението и администрирането на настоящия подраздел.

2. Страните се уведомяват взаимно, ако географско означение, посочено в приложение 25-Б („Списък на географските означения“), престане да бъде защитено на територията на съответната страна. След такова уведомяване Подкомитетът по интелектуалната собственост подготвя за Съвета по търговията решението за изменение на приложение 25-Б („Списък на географските означения“) в съответствие с процедурите, предвидени в настоящото споразумение.

3. Пряко или чрез Подкомитета по интелектуалната собственост всяка от страните може да поиска от другата страна да предостави информация, свързана с техническите спецификации и техните изменения.

4. Всяка страна може да направи общодостъпни техническите спецификации, съответстващи на географските означения на другата страна, защитени съгласно настоящия подраздел, на испански или английски език¹⁰⁷.

5. Всеки въпрос, произтичащ от техническите спецификации на защитените географски означения, се разглежда от Подкомитета по интелектуалната собственост.

ЧЛЕН 25.43

Защита съгласно правото на една от страните

Настоящият подраздел не засяга правото на притежател на географско означение в някоя от страните да иска признаване и закрила на географско означение в другата страна съгласно законодателството на тази страна.

¹⁰⁷ Мексико може да направи тези технически спецификации общодостъпни на испански или английски език.

ПОДРАЗДЕЛ Б.5

Патенти

ЧЛЕН 25.44

Международни споразумения

Всяка страна се придържа към Договора за патентно коопериране, съставен във Вашингтон на 19 юни 1970 г., изменен на 28 септември 1979 г. и последно изменен на 3 октомври 2001 г., и отчита значението на приемането или оставянето в сила на процедурни стандарти, съвместими с Договора за патентното право, приет в Женева на 1 юни 2000 г.

ЧЛЕН 25.45

Патенти и обществено здраве

1. Правата и задълженията, установени в настоящия подраздел, не възпрепятстват и не може да възпрепятстват никоя от страните да предприема мерки за защита на общественото здраве. Страните отчитат значението и потвърждават ангажимента си към Декларацията относно Споразумението ТРИПС и общественото здраве, приета в Доха на 14 ноември 2001 г. (наричана по-нататък „Декларацията от Доха“). При тълкуване и прилагане на правата и задълженията по силата на настоящия подраздел, страните гарантират съгласуваността с Декларацията от Доха.

2. Страните допринасят за изпълнението и спазването на решението на Общия съвет на СТО от 30 август 2003 г. относно прилагането на параграф 6 от Декларацията от Доха, както и на Протокола от 6 декември 2005 г. за изменение на Споразумението ТРИПС.

ЧЛЕН 25.46

Допълнителна защита в случай на забавяне при издаване на одобрение за търговия на фармацевтични продукти, включително биологични продукти¹⁰⁸

1. Страните отчитат, че фармацевтичните продукти, включително биологичните продукти¹⁰⁹, защитени с патент на съответната им територия, може да подлежат на административна процедура за одобрение¹¹⁰, преди да бъдат пуснати на пазари. Те вземат предвид, че периодът, който изминава между подаването на заявление за патент и одобрението за пускане на продукта на съответния им пазар, както е определено за тази цел в законодателството на страната, може да съкрати периода на действителна защита съгласно патента.

¹⁰⁸ Мексико изпълнява задълженията, предвидени в настоящия член, не по-късно от две години след влизането в сила на настоящото споразумение.

¹⁰⁹ Всяка страна определя кои продукти са включени в понятието „фармацевтични продукти“ и „биологични продукти“ в съответствие със своето законодателство, което е в сила към 21 април 2018 г.

¹¹⁰ От съображения за правна сигурност се уточнява, че понятието „одобрение за търговия“ е равностойно на понятието „разрешение за търговия“.

2. Всяка страна предвижда адекватен и ефикасен механизъм за компенсация на патентоприетателя за всяко съкращаване на срока на патента поради прекомерно забавяне¹¹¹ на издаването на първото одобрение за търговия на съответната ѝ територия. Тази компенсация е под формата на допълнителна *sui generis* защита, за срок, който съответства на този, с който е надхвърлен периодът от две години, посочен в бележката под линия. Максималният срок на тази допълнителна закрила не надвишава пет години¹¹².

3. Като алтернатива на параграф 2 всяка от страните може да предвиди ненадхвърлящо пет години¹¹³ удължаване на срока, за който са предоставени произтичащите от конкретната патентна закрила права, за да компенсира патентоприетателя за съкращаването на срока на действие на патента поради процедурата за издаване на одобрение за търговия. Удължаването на срока поражда действие от края на законния срок на действие на патента за срок, съответстващ на изминалия срок от датата на подаване на заявлението за патент до датата на издаване на първото одобрение за предлагане на пазара в тази страна, намален с пет години.

¹¹¹ За целите на настоящия член забавянето е прекомерно, ако включва като минимум забавяне от над две години на първия отговор до заявителя след датата на подаване на заявление за одобрение за търговия. Евентуално забавяне на издаването на одобрение за търговия за определен срок по причина на заявителя или за срок, който е извън контрола на органа, компетентен да издаде съответното одобрение за търговия, не е необходимо да се взема предвид при определяне на забавянето.

¹¹² Ако една от страните спазва настоящия параграф, тя не е длъжна да спазва алтернативата, предвидена в параграф 3.

¹¹³ Този период може да бъде продължен с шест месеца в случай на фармацевтични продукти, ако са проведени педиатрични изследвания, резултатите от които намират отражение в информацията за продукта.

4. При изпълнение на задълженията по настоящия член всяка страна може да определя условия и ограничения, при условие че тя продължава да спазва настоящия член.

5. Всяка страна полага максимални усилия за ефективно и своевременно обработване на заявленията за одобрение за търговия на фармацевтични продукти с оглед избягване на необосновани или ненужни забавяния. С цел предотвратяване на необосновани забавяния всяка от страните може да приема или оставя в сила процедури, които ускоряват обработката на заявленията за одобрение за търговия.

ПОДРАЗДЕЛ Б.6

Сортове растения

ЧЛЕН 25.47

Международни споразумения

Страните предоставят правна закрила на сортовете растения в съответствие с Международната конвенция за закрила на новите сортове растения, приета в Париж на 2 декември 1961 г. и последно преразгледана в Женева на 19 март 1991 г., включително изключенията от правото на селекционера, предвидени в член 15 от тази конвенция, и си сътрудничат с цел насърчаване и ефективно прилагане на тези права.¹¹⁴

¹¹⁴ Мексико прилага тази разпоредба не по-късно от четири години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

ПОДРАЗДЕЛ Б.7

Защита на неоповестената информация

ЧЛЕН 25.48

Обхват на защитата на търговските тайни

1. В процеса на осигуряване на ефективна защита срещу нелоялна конкуренция, както е предвидено в член 10а от Парижката конвенция, всяка страна предоставя правни средства, включително възможността за административни или граждански съдебни производства¹¹⁵, на всяко лице, за да предотвратява оповестяването, придобиването или използването от други лица на търговски тайни без съгласието на лицето, законно контролиращо информацията, по начин, противоречащ на добросъвестните търговски практики.¹¹⁶ За целите на настоящия подраздел търговските тайни обхващат неоповестената информация, както е предвидено в член 39, параграф 2 от Споразумението ТРИПС.

¹¹⁵ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните може да осигурява тези правни средства чрез наказателни производства в съответствие със своето право.

¹¹⁶ Всяка от страните може да разгледа възможността да не прилага тези процедури, ако поведението, противоречащо на добросъвестните търговски практики, се извършва в съответствие с нейното законодателство с цел разкриване на неправомерно поведение и действия или незаконна дейност или с цел защита на легитимен интерес, признат от нейното законодателство.

2. За целите на настоящия подраздел всяка от страните счита за противоречащо на добросъвестните търговски практики най-малко посоченото по-долу поведение:

- а) придобиването на търговска тайна без съгласието на притежателя на търговската тайна, когато това придобиване е извършено чрез неразрешен достъп или присвояване или копиране на документи, предмети, материали или електронни документи под законния контрол на притежателя на търговската тайна, които съдържат търговската тайна или от които тя може да бъде извлечена; или
- б) използването или оповестяването на търговска тайна без съгласието на притежателя на търговската тайна, когато това се извършва от лице, което е придобило търговската тайна незаконно или в нарушение на споразумение за поверителност, или на друго задължение да не оповестява търговската тайна или да ограничава нейното използване^{117, 118}.

¹¹⁷ От съображения за правна сигурност се уточнява, че в критериите, предвидени в законовите и подзаконовите актове на всяка страна, се съдържа нарушението на задължението за ограничаване на използването на търговска тайна.

¹¹⁸ От съображения за правна сигурност се уточнява, че Европейският съюз счита, че параграф 2 не обхваща следните ситуации:

- а) независимото откриване или създаване на съответната информация от дадено лице;
- б) обратния инженеринг на даден продукт от лице, което притежава този продукт законно и за което няма правнообвързващо задължение да ограничава придобиването на съответната информация;
- в) придобиването, използването или оповестяването на информация, което се изисква или е разрешено съгласно законодателството на някоя от страните;
- г) използването от служители на техния опит и умения, честно придобити в хода на изпълнение на обичайните им трудови им задължения, или
- д) оповестяването на информация при упражняване на правото на свобода при изразяване на мнение и правото на информация.

ЧЛЕН 25.49

Административни или граждански съдебни процедури във връзка с търговските тайни

1. Всяка страна гарантира, че на лице, което участва в съдебните производства, посочени в член 25.48.1, или което има достъп до документи, които са част от тези производства, не се разрешава да използва или разкрива търговска тайна или предполагаема търговска тайна, която компетентните органи са определили като поверителна информация и която им е станала известна в резултат на това участие или достъп в отговор на надлежно обосновано заявление от заинтересована страна.
2. В съдебните производства, посочени в член 25.48.1, всяка страна предвижда, че нейните компетентни органи разполагат с правомощия най-малко да предприемат конкретни мерки за запазване на поверителността на всяка търговска тайна или предполагаема търговска тайна, представени в съдебното производство. В съответствие с правото на всяка страна тези конкретни мерки може да включват възможността за ограничаване на достъпа до определени документи изцяло или частично, ограничаване на достъпа до изслушвания и до съответните записи или преписи от тях, както и предоставяне на неповерителна версия на съдебното решение, в която частите, съдържащи търговски тайни, са били премахнати или заличени.

ЧЛЕН 25.50

Защита на неоповестени данни, свързани с фармацевтични продукти, включително биологични продукти¹¹⁹

1. Ако някоя от страните поставя като условие за одобрение за търговия на нови¹²⁰ фармацевтични продукти, включително биологични продукти¹²¹, изискването да бъдат предоставени неоповестени изследвания или други данни от предклинични или клинични изпитвания, необходими с цел да се определи дали използването на тези продукти е безопасно и ефикасно, тази страна осигурява защита на въпросните данни срещу оповестяване пред трети страни, ако получаването им е свързано със значителни усилия, освен в случаите, когато оповестяването е необходимо за първостепенен обществен интерес или ако са предприети действия, за да се гарантира, че данните са защитени срещу нелоялна търговска употреба.

¹¹⁹ Мексико изпълнява това задължение не по-късно от две години след влизането в сила на настоящото споразумение.

¹²⁰ За целите на настоящия член понятието „нов“ означава, че продуктите съдържат нова химическа единица, която преди не е била одобрена на територията на страната, или се отнася до нов биологичен или биотехнологичен продукт, който преди не е бил одобрен на територията на страната.

¹²¹ Всяка страна определя кои продукти са включени в понятието „фармацевтични продукти“ и „биологични продукти“ в съответствие със своето законодателство, което е в сила към 21 април 2018 г.

2. За фармацевтични продукти, включително биологични продукти, никоя от страните не издава одобрение за търговия на трети лица, което да им позволява без съгласието на лицето, което преди това е предоставило данните, посочени в параграф 1, да предлагат продукта¹²² на пазара въз основа на тези данни или на одобрението за търговия, предоставено на лицето, което е предоставило тези данни¹²³, в продължение на най-малко шест години от датата¹²⁴ на одобрението за търговия на новия продукт на територията на тази страна.¹²⁵

3. За никоя от страните няма ограничение да прилага съкратени процедури за издаване на разрешение по отношение на такива продукти на основание на изпитвания за биоеквивалентност и бионаличност.

¹²² За целите на настоящия параграф всяка от страните може да предвиди, че понятието „продукт“ се отнася за същия или подобен продукт.

¹²³ От съображения за правна сигурност се уточнява, че това включва данни, които са предоставени за разрешения, издадени на лицето, което е подало такава информация на териториите на страните и на трети държави.

¹²⁴ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните може да ограничава до шест години срока на защитата по настоящия параграф.

¹²⁵ Всяка от страните може да предвиди, че за биологичните продукти защитата на неоповестените данни, посочена в настоящия член, се прилага само за първото одобрение за търговия на новия биологичен продукт.

ЧЛЕН 25.51

Защита на неоповестени данни, свързани с продукти за растителна защита¹²⁶

1. Ако една от страните поставя като условие за одобрение¹²⁷ за търговия на нов¹²⁸ продукт за растителна защита изискването да бъдат предоставени неоповестени изследвания или други данни относно безопасността или ефикасността на продукта¹²⁹, тази страна осигурява защита на въпросните данни срещу оповестяване пред трети страни, освен в случаите, когато оповестяването е необходимо за първостепенен обществен интерес или ако са предприети действия, за да се гарантира, че данните са защитени срещу нелоялна търговска употреба.

¹²⁶ Мексико изпълнява това задължение не по-късно от две години след влизането в сила на настоящото споразумение.

¹²⁷ За целите на настоящия член понятието „одобрение за търговия“ е синоним на „санитарно одобрение“ съгласно законодателството на всяка от страните.

¹²⁸ За целите на настоящия член понятието „нов“ означава, че продуктът съдържа нова химическа единица, която преди не е била одобрена на територията на страната.

¹²⁹ От съображения за правна сигурност се уточнява, че настоящият член се прилага в случаите, в които страната изисква предоставянето на неоповестени изследвания или други данни, отнасящи се само до безопасността на продукта, само до ефикасността на продукта или и двете.

2. За продуктите за растителна защита, включително биологичните продукти, никоя от страните не издава одобрение за търговия на трети лица, което да им позволява без съгласието на лицето, което преди това е предоставило данните, посочени в параграф 1, да предлагат продукта на пазара въз основа на тези данни или на одобрението за търговия, предоставено на лицето, което е подало тези данни, в продължение на най-малко 10 години¹³⁰ от датата на одобрението за търговия на новия продукт на територията на тази страна.
3. Всяка страна изготвя правила с цел избягване на дублиращи се изпитвания върху гръбначни животни.
4. За никоя от страните няма ограничение да прилага съкратени процедури за издаване на разрешение по отношение на такива продукти на основание на изпитвания за еквивалентност.

¹³⁰ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяка от страните може да ограничава до 10 години срока на закрила съгласно настоящия член.

РАЗДЕЛ В

Прилагане на правата върху интелектуална собственост

ПОДРАЗДЕЛ В.1

Общи разпоредби

ЧЛЕН 25.52

Общи задължения

1. Страните потвърждават поетите от тях ангажименти по силата на Споразумението ТРИПС, и по-специално на част III от него. Всяка страна предвижда посочените в настоящия раздел допълнителни мерки, процедури и средства за правна защита, необходими за гарантиране на прилагането на правата върху интелектуална собственост. Тези мерки, процедури и средства за правна защита са справедливи и безпристрастни, не са ненужно сложни или скъпоструващи, нито налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния.

2. Посочените в параграф 1 мерки, процедури и средства за правна защита също са ефективни, пропорционални и възпиращи и се прилагат по такъв начин, че да се избягва създаването на пречки пред законната търговия и да се осигуряват предпазни механизми срещу злоупотреба с тях.

3. С настоящия раздел не се определя като задължение за някоя от страните създаването на правна система за прилагане на правата върху интелектуална собственост, различна от системата за прилагане на общото законодателство, нито се оказва влияние върху способността на страните да прилагат своето законодателство като цяло. С настоящия подраздел не се създава никакво задължение по отношение на начина, по който всяка от страните разпределя ресурсите между прилагането на правата върху интелектуална собственост и прилагането на законодателството като цяло.

ЧЛЕН 25.53

Лица, които имат право да подадат заявление за прилагане на мерките, процедурите и средствата за правна защита

Всяка страна признава като лица, имащи право да изискват прилагането на мерките, процедурите и средствата за правна защита, посочени в настоящия раздел и в част III от Споразумението ТРИПС:

- а) носителите на права върху интелектуална собственост в съответствие с разпоредбите на приложимото право;
- б) всички други лица, упълномощени да ползват тези права върху интелектуална собственост, по-специално лицензополучателите, доколкото това е позволено от приложимото право и в съответствие с него;

- в) организации за управление на колективните права върху интелектуална собственост, които са признати по надлежния ред като имащи правото да представляват носителите на права върху интелектуална собственост, доколкото това е позволено от приложимото право и е в съответствие с него; както и
- г) организациите за професионална защита, които са законосъобразно признати като имащи правото да представляват носителите на права върху интелектуална собственост, доколкото това се допуска от разпоредбите на приложимото ѝ право и е в съответствие с тях.

ПОДРАЗДЕЛ В.2

Прилагане по гражданскоправен и административен ред

ЧЛЕН 25.54

Доказателства

1. Всяка страна гарантира, че дори преди започване на производство по съществото на спора, при подадено искане от страна, представила разумни налични доказателства в подкрепа на претенциите си, че принадлежащото ѝ право върху интелектуална собственост е било нарушено или ще бъде нарушено, компетентните съдебни органи разполагат с правомощието да разпоредят незабавни и ефективни временни мерки за обезпечаване на съответните доказателства по отношение на твърдяното нарушение при спазване на условия, осигуряващи защитата на поверителната информация.

2. Временните мерки, посочени в параграф 1, може да включват подробното описание, със или без вземане на мостри, или физическото изземване на стоките, обект на нарушението, и когато е целесъобразно, на материалите и средствата, използвани за производството или разпространението на такива стоки, и свързаните с това документи.

3. Всяка страна предприема необходимите мерки, за да предоставя на своите компетентни съдебни органи правомощието да разпореждат, в случаи на нарушаване на право върху интелектуална собственост, извършено в търговски мащаби, ако е уместно и при поискване от страна в производството, съобщаването на банкови, финансови или търговски документи под контрола на противната страна, при спазване на принципите за защита на поверителната информация¹³¹.

¹³¹ Мексико може да ограничава това правомощие до наказателни производства в съответствие със своето законодателство.

ЧЛЕН 25.55

Право на информация

1. Всяка страна гарантира, че в рамките на производство относно нарушение на право върху интелектуална собственост и в отговор на обосновано и съразмерно искане от страна на ищеца компетентните съдебни органи разполагат с правомощието да разпоредят нарушителят или всяко друго лице, което е страна по производството, или свидетел в него, да предостави информация относно произхода и дистрибуторските мрежи на стоките или услугите, с които се нарушава дадено право върху интелектуална собственост¹³².

¹³² Европейският съюз може да реши, че:

- а) „всяко друго лице“ означава лице:
 - i) за което е установено, че притежава стоките, предмет на нарушението, в търговски мащаби;
 - ii) за което е установено, че използва услугите, предмет на нарушението, в търговски мащаби;
 - iii) за което е установено, че предоставя в търговски мащаби услуги, използвани при дейностите, с които се извършва нарушение на право върху интелектуална собственост; или
 - iv) посочено от лицето по подточки i)–iii) като субект, участващ в производството, изработването или разпространението на стоките, предмет на нарушението, или в предоставянето на услугите, предмет на нарушението;
- б) „информация“ включва, когато е уместно, следната информация:
 - i) имената и адресите на производителите, фабрикантите, дистрибуторите, доставчиците и други предходни собственици на стоките или услугите, както и предполагаемите търговци на едро и на дребно; или
 - ii) информация за произведените, изработените, доставените, получените или поръчаните количества, както и цената, получена за въпросните стоки или услуги.

2. Настоящият член се прилага, без да се засягат други разпоредби от законодателството на една от страните, които:

- а) предоставят на носителите на права правото да получат по-пълна информация;
- б) уреждат използването на информацията, съобщена съгласно настоящия член, в граждански или наказателни производства;
- в) уреждат отговорността за злоупотреба с правото на информация;
- г) осигуряват възможност за отказ от предоставяне на информация, която би принудила лицето, посочено в параграф 1, да признае собственото си участие или това на свои близки роднини в нарушаването на право върху интелектуална собственост; или
- д) уреждат защитата на поверителността на източниците на информация или обработката на лични данни.

ЧЛЕН 25.56

Временни и предпазни мерки

1. Всяка страна гарантира, че при поискване от заявителя съдебните органи разполагат с правомощието да издадат съдебно разпореждане срещу предполагаемия нарушител, чието предназначение е да се предотврати евентуално непосредствено предстоящо нарушение на право върху интелектуална собственост или да се забрани — временно, а ако е приложимо, и под условие за налагане на периодична имуществена санкция, ако това е предвидено в нейните законови и подзаконови актове — продължаването на твърдените нарушения на това право или тяхното продължаване да се обвърже с условие за внасяне на обезпечение с цел да се гарантира съответно обезщетение за носителя на правото. Съдебното разпореждане може също така да се постанови при същите условия срещу посредник, чиито услуги се използват от трето лице за нарушаване на право върху интелектуална собственост. За целите на настоящия член „посредници“ включва доставчиците на интернет услуги.

2. Съдебното разпореждане може също така да се постанови с цел да се разпороди изземването или предаването на стоки, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост, така че да се предотврати тяхното навлизане или движение по търговските канали.

3. Всяка страна предвижда разпорежда, съгласно която, в случай на твърдяно нарушение нейните съдебни органи имат правомощието да разпоредят като обезпечителна мярка заповор на движимото и недвижимото имущество на предполагаемия нарушител, в това число налагане на заповор върху неговите банкови сметки и други активи. За тази цел компетентните органи могат да разпоредят да се предоставят банкови, финансови или търговски документи или да се даде подходящ достъп до съответната информация¹³³.

ЧЛЕН 25.57

Средства за правна защита

1. Всяка страна гарантира, че компетентните съдебни органи имат правомощието да разпоредят, при поискване от заявителя и без да се засяга дължимото на носителя на правото обезщетение за вреди вследствие на нарушението, и без никаква компенсация, унищожаването или поне окончателното изтегляне от търговските канали на стоките, за които е установено, че нарушават право върху интелектуална собственост. Всяка страна гарантира, че ако е целесъобразно компетентните съдебни органи могат да разпоредят също унищожаването на материали и средства, използвани предимно за създаването или производството на такива стоки.

¹³³ Мексико може да ограничава правомощието на органите да разпореждат представянето на банкови, финансови или търговски документи до наказателни производства в съответствие със своето законодателство. Всяка страна може да ограничава това правомощие до нарушения, които са извършени в търговски мащаби, и ситуации, при които заявителят докаже наличието на обстоятелства, които биха могли да застрашат възстановяването на вредите.

2. При разглеждането на искане за прилагане на такива средства за правна защита се вземат предвид необходимостта от пропорционалност между тежестта на нарушението и разпоредените средства за правна защита, както и интересите на трети страни.

ЧЛЕН 25.58

Съдебни разпореждания

Всяка страна гарантира, че ако със съдебно решение се установи нарушение на право върху интелектуална собственост, компетентните съдебни органи имат правомощието да постановят срещу нарушителя, както и срещу посредник, чиито услуги се използват от трето лице за нарушаване на право върху интелектуална собственост, съдебно разпореждане, с което се цели да се забрани по-нататъшното извършване на нарушението.

ЧЛЕН 25.59

Обезщетения за вреди

1. Всяка страна предвижда възможността нейните съдебни органи да разполагат с правомощието поне да разпоредят по отношение на нарушител, който съзнателно или имайки разумни основания да знае за това, е извършил действие, с което са нарушени права върху интелектуална собственост, да заплати на носителя на правото обезщетение в адекватен размер, който да компенсира вредата, претърпяна от носителя на правото в резултат на нарушението на неговото право¹³⁴върху интелектуална собственост.
2. При определяне на размера на обезщетението съгласно параграф 1 съдебните органи на всяка страна вземат предвид всички необходими аспекти и имат правомощието да разглеждат, наред с другото, всяка законосъобразна мярка за стойността, която носителят на правото представя, включително пропуснатите ползи, стойността на стоките или услугите, които са предмет на нарушението, измерена чрез пазарната цена или предложената цена на дребно.
3. Всяка страна предвижда, че най-малко в случаите на нарушаване на авторското право или сродните му права и фалшифициране на търговски марки нейните съдебни органи имат правомощието да разпоредят по отношение на нарушителя, поне в случаите, посочени в параграф 1, да заплати на носителя на правата получените от нарушителя ползи, дължащи се на нарушението. Всяка от страните може да спазва настоящия параграф, като прилага презумпцията, че тези ползи съответстват на вредите, посочени в параграф 1.

¹³⁴ Всяка от страните може да предвижда, че започването на процедура за предявяване на иск за обезщетение за вреди не подлежи на окончателно установяване на нарушение на правата върху интелектуална собственост.

4. Всяка страна може да предвижда нейните съдебни органи да могат да разпореждат в полза на увредената страна възстановяване на ползите или заплащане на обезщетение, което може да бъде предварително установено, когато нарушителят несъзнателно или без да има разумни основания да знае е извършил действие, с което се нарушават права.

ЧЛЕН 25.60

Съдебни разноски

Всяка страна гарантира, че разумните и пропорционални съдебни разноски и другите разходи, направени от спечелилата страна по спора, като правило се поемат от загубилата страна по спора, освен ако това противоречи на справедливостта.

ЧЛЕН 25.61

Публикуване на съдебните решения

Без да се засяга нейното законодателство, уреждащо защитата на поверителността на източниците на информация или защитата на личните данни, всяка страна гарантира, че при съдебни производства относно нарушаване на право върху интелектуална собственост компетентните съдебни органи имат правомощието да разпоредят, при поискване от заявителя, подходящи мерки за разпространение на информацията във връзка с постановеното решение, в това число запознаването с него и цялостното или частичното му публикуване.

ЧЛЕН 25.62

Презумпция за авторство или собственост

1. Всяка страна отчита, че за целите на прилагането на мерките, процедурите и средствата за правна защита, предвидени в настоящия подраздел, при липса на доказателства за обратното, е достатъчно името на автора на литературно или художествено произведение да е посочено върху произведението по обичайния начин, за да се смята авторът за такъв, и следователно да има право да образува производство за нарушени права.
2. Параграф 1 се прилага *mutatis mutandis* спрямо носителите на права, сродни на авторското право, по отношение на техния обект на закрила.

ЧЛЕН 25.63

Административни процедури

Доколкото всяка гражданска правна защита може да бъде разпоредена в резултат на административна процедура по същината на делото, подобни процедури отговарят по същество на принципите, представени в настоящия подраздел.

ЧЛЕН 25.64

Доброволни инициативи на заинтересовани страни

Всяка страна се стреми да улеснява доброволните инициативи на заинтересованите страни за намаляване на нарушенията на правата върху интелектуална собственост, включително онлайн и на други пазари, с акцент върху конкретните проблеми и практическите решения, които са реалистични, балансирани, пропорционални и справедливи за всички заинтересовани страни.

РАЗДЕЛ Г

Мерки за контрол по границите

ЧЛЕН 25.65

Съответствие с ГАТТ и Споразумението ТРИПС

При прилагането на гранични мерки за прилагане на защита на правата върху интелектуална собственост от страна на митническите органи, независимо дали са обхванати от настоящото споразумение, всяка страна гарантира съгласуваността със задълженията си по ГАТТ и Споразумението ТРИПС, и по-специално с член 41 и част III, раздел 4 от Споразумението ТРИПС.

ЧЛЕН 25.66

Мерки за контрол по границите, свързани с правата върху интелектуална собственост

1. Всяка страна разполага с процедури, позволяващи унищожаването на стоки, нарушаващи права върху интелектуална собственост, в съответствие с членове 46 и 59 от Споразумението ТРИПС.
2. По отношение на стоките под митнически контрол всяка страна гарантира, че митническите ѝ органи са активни в съответствие с нейните закони и подзаконови актове и в сътрудничество с други съответни органи при подбор и идентифициране на пратки, съдържащи стоки, за които има съмнение, че нарушават права върху търговски марки, авторски права или други права върху интелектуална собственост. Тези дейности следва да се извършват въз основа на анализ на риска най-малко по отношение на внасяните стоки.
3. Всяка страна приема и поддържа централно управлявана електронна база данни, отнасяща се най-малко до търговските марки и промишлените дизайни, която служи безвъзмездно като съответен инструмент за сътрудничество между компетентните органи и носителите на права и за предоставяне на информация за анализ на риска. Всяка страна се стреми да разширява обхвата на електронната база данни за анализ на риска, така че да обхване и други права върху интелектуална собственост.

4. Всяка страна гарантира, че информацията, предоставена от носителя на правото, автоматично се включва в електронната база данни, при условие че отговаря на съответните изисквания съгласно законовите и подзаконовите актове на страната. Валидирането на информацията, предоставена от носителя на правото, се извършва автоматично или се осъществява в разумен срок от компетентните органи на всяка страна.
5. Страните отчитат ползите от поддържането и подобряването на електронна база данни с цел допринасяне за разкриването на нарушения на правата върху интелектуална собственост и предоставяне на елементи за започване на процедура по спиране или задържане на стоки под митнически контрол.
6. Всяка страна предвижда, че нейните митнически органи могат по своя инициатива да отложат вдигането на стоки или да задържат стоки, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост, или да информират носителя на правото или съответните органи, за да им позволят да преценят необходимостта от започване на процедура, която може да доведе до отлагане на вдигането или задържане на тези стоки.
7. Всяка от страните се насърчава да разполага с процедури, позволяващи бързото унищожаване на фалшиви марки и пиратски стоки, изпратени посредством пощенски или експресни куриерски пратки.
8. Митническите органи на всяка страна поддържат редовен диалог и насърчават сътрудничеството със заинтересованите страни и с други органи, участващи в прилагането на правата върху интелектуална собственост, посочени в настоящия член.

9. Страните си сътрудничат по отношение на международната търговия със стоки, за които има съмнения, че нарушават права върху интелектуална собственост, и по-специално по отношение на обмена на информация за тази търговия в съответствие със своите закони и подзаконови актове.

10. Страните осъществяват редовен обмен на мнения относно правилното прилагане и администриране на настоящия член.

РАЗДЕЛ Д

Заключителни разпоредби

ЧЛЕН 25.67

Сътрудничество и прозрачност

1. Страните си сътрудничат с цел оказване на подкрепа за прилагането на настоящата глава.
2. Областите на сътрудничество включват, но не са ограничени до следните дейности:
 - а) обмен на информация относно развитието на вътрешната и международната политика по отношение на правата върху интелектуална собственост;

- б) обмен на информация относно законовите и подзаконовите актове в областта на интелектуалната собственост на страните, включително инициативи или изменения;
- в) обмен на опит между страните относно прилагането на правата върху интелектуална собственост;
- г) координация за предотвратяване на търговията с фалшифицирани стоки, включително с трети държави;
- д) техническа помощ, изграждане на капацитет, както и обмен и обучение на персонал;
- е) закрила и защита на правата върху интелектуална собственост и разпространение на информация в това отношение сред бизнес кръговете и гражданското общество, наред с други;
- ж) образование и повишаване на осведомеността, свързани с правата върху интелектуална собственост, включително въздействието, което нарушенията на правата върху интелектуална собственост имат върху икономиката и безопасността на потребителите;
- з) засилване на сътрудничеството между институциите, по-специално между органите, отговарящи за правата върху интелектуална собственост;

- и) сътрудничество с МСП, включително по време на събития или събирания, насочени към МСП, по отношение на защитата и прилагането на правата върху интелектуална собственост и намаляването на нарушенията; както и
- й) обмен на информация между страните относно усилията за улесняване на доброволните инициативи на заинтересованите страни на съответните им територии.

3. Подкомитетът по интелектуалната собственост, създаден съгласно член 33.4.1, буква к) („Подкомитети и други органи“), осъществява надзор върху изпълнението и администрирането на настоящата глава и върху всички други въпроси, свързани с нея.

Подкомитетът по интелектуалната собственост заседава поне веднъж годишно, освен ако страните се споразумеят за друго.

4. Всяка страна определя звено за контакт, което улеснява сътрудничеството и координацията съгласно настоящата глава, като уведомява другата страна за своите данни за контакт. В най-кратки срокове страните се уведомяват взаимно за всяка промяна в тези данни за връзка.

ГЛАВА 26

ТЪРГОВИЯ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

ЧЛЕН 26.1

Цел и обхват

1. С настоящата глава се цели по-голямо интегриране на устойчивото развитие в търговията и инвестициите между страните, по-специално чрез установяване на принципи и действия относно аспектите на труда¹³⁵ и околната среда във връзка с устойчивото развитие от особено значение в контекста на търговията и инвестициите.

¹³⁵ За целите на настоящата глава понятието „труд“ означава стратегическите цели на МОТ съгласно Програмата за достоен труд, формулирана в Декларацията на МОТ относно социалната справедливост за справедлива глобализация от 2008 г.

2. Страните припомнят Дневен ред 21 и Декларацията от Рио де Жанейро за околната среда и развитието от 1992 г., приета от Конференцията на ООН за околната среда и развитието през 1992 г.; Плана за изпълнение от Йоханесбург на Световната среща на върха за устойчиво развитие от 2002 г.; Декларацията на Международната организация на труда относно социалната справедливост за справедлива глобализация от 2008 г., приета от Международната конференция на труда на нейната 97-а сесия в Женева на 10 юни 2008 г.; заключителния документ от Конференцията на ООН за устойчиво развитие от 2012 г., включен в Резолюция 66/288, приета от Общото събрание на ООН на 27 юли 2012 г., озаглавена „Бъдещето, което искаме“; както и целите за устойчиво развитие (ЦУР) от документа на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие „Да преобразим света: програма до 2030 г. за устойчиво развитие“.

3. В съответствие с посочените в параграф 2 инструменти страните насърчават:

- а) устойчивото развитие, което обхваща икономическото развитие, социалното развитие и опазването на околната среда, като и трите са взаимозависими и съвместно увеличават въздействието си;
- б) развитието на международната търговия и инвестиции по начин, който допринася за постигане на целите за устойчиво развитие; както и
- в) приобщаващия екологосъобразен растеж и кръговата икономика, за да се насърчи икономическият растеж, като същевременно се гарантира опазването на околната среда и се стимулира социалното развитие.

ЧЛЕН 26.2

Право на регулиране и равнища на закрила

1. Страните отчитат правото на всяка страна да определя своите политики и приоритети за устойчиво развитие, да установява своите равнища на вътрешна закрила на околната среда и труда и да приема или изменя съответните си законови и подзаконови актове и политики, както сметне за целесъобразно. Тези равнища, законови и подзаконови актове и политики са в съответствие с ангажимента на всяка страна към международно признатите стандарти и споразумения, посочени в членове 26.3 и 26.4.
2. Всяка страна се стреми да гарантира, че съответните ѝ законови и подзаконови актове и политики предвиждат и насърчават високи равнища на опазване на околната среда и защита на труда, и неизменно има за цел да подобрява тези законови и подзаконови актове, както и политиките и заложените в тях равнища на защита.
3. Никоя от страните не отслабва равнищата на защита, осигурени чрез нейното екологично или трудово законодателство с цел насърчаване на търговията или инвестициите.
4. Никоя от страните няма право да се отказва от прилагането, нито да допуска дерогации от своето право в областта на околната среда или своето трудово право с цел насърчаване на търговията или инвестициите.
5. Никоя от страните не може да се въздържа от ефективното прилагане на своето право в областта на околната среда и трудовата заетост чрез постоянни или повтарящи се действия или бездействия с цел насърчаване на търговията или инвестициите.

ЧЛЕН 26.3

Многостранни трудови стандарти и споразумения

1. Страните потвърждават своя ангажимент да насърчават развитието на международната търговия по начин, който допринася за пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички, по-специално за жените, младите хора и хората с увреждания.
2. В съответствие с Устава на Международната организация на труда и Декларацията на Международната организация на труда за основните принципи и права на работа и последващите действия, приета от Международната конференция на труда на нейната 86-а сесия в Женева на 18 юни 1998 г., всяка страна зачита, насърчава и ефективно прилага принципите, отнасящи се до основните права на работното място, определени в основните конвенции на Международна организация на труда (наричана по-нататък „МОТ“), които са:
 - а) свобода на сдружаване и ефективно признаване на правото на колективно трудово договаряне;
 - б) премахване на всички форми на принудителен или задължителен труд;
 - в) ефективно премахване на детския труд; както и
 - г) премахване на дискриминацията в областта на заетостта и упражняването на професия.

3. Съгласно параграфи 1 и 2 и като подчертава ангажимента на страните да подкрепят многостранното управление, всяка страна прилага ефективно ратифицираните от нея конвенции и протоколи на МОТ.
4. Всяка страна полага трайни и целенасочени усилия за ратифициране на основните конвенции на МОТ.
5. Страните редовно обменят информация относно съответния постигнат от тях напредък по отношение на ратификацията на основните конвенции на МОТ и свързаните с тях протоколи и на други конвенции или протоколи на МОТ, към които те все още не са присъединили и които се считат за актуални от МОТ.
6. Страните провеждат консултации, когато е уместно, и следва да си сътрудничат по свързани с търговията трудови въпроси, представляващи взаимен интерес, включително в контекста на МОТ.
7. Като припомнят Декларацията на МОТ от 2008 г. относно социалната справедливост за справедлива глобализация, страните отбелязват, че нарушаването на основните принципи и права на работното място не може да се използва по никакъв начин като легитимно сравнително предимство и че трудовите стандарти не следва да се използват за протекционистки търговски цели.

8. Всяка страна насърчава достойния труд, както е определено в Декларацията на МОТ относно социалната справедливост за справедлива глобализация от 2008 г. В съответствие със своите условия и приоритети всяка страна обръща специално внимание на:

- а) разработването и увеличаването на мерките за безопасни и здравословни условия на труд, включително обезщетения в случай на трудова злополука или професионална болест, както е определено в съответните конвенции на МОТ и други международни ангажименти;
- б) достойните условия на труд за всички по отношение на заплати и възнаграждения, работно време и други условия на труд; както и
- в) поддържането на ефективна система за инспекция по труда в съответствие с нейните международни ангажименти и съответните стандарти на МОТ.

9. Всяка страна гарантира, че нейните административни, съдебни и трудови съдебни производства за прилагане на трудовото ѝ право са справедливи, достъпни и прозрачни и позволяват ефективни действия срещу посочените в настоящата глава нарушенията на основните трудови права.

ЧЛЕН 26.4

Многостранно управление и споразумения в областта на околната среда

1. Страните отчитат значението на Асамблеята на ООН по околната среда (UNEA) на Програмата на ООН за околната среда (UNEP) и на многостранното управление и споразумения в областта на околната среда като отговор на международната общност на глобалните или регионалните предизвикателства в областта на околната среда и подчертават необходимостта от засилване на взаимното допълване между политиките в областта на търговията и околната среда.
2. Съгласно параграф 1 и за да подкрепя многостранното управление в областта на околната среда, всяка страна прилага ефективно многостранните споразумения, протоколи и изменения в областта на околната среда, към които се е присъединила.
3. Страните редовно обменят информация за своите съответни инициативи във връзка с ратифицирането на многостранни споразумения в областта на околната среда, включително техните протоколи и изменения.
4. Страните провеждат консултации, когато е уместно, и си сътрудничат по свързани с търговията въпроси от взаимен интерес относно околната среда, включително в контекста на многостранни споразумения в областта на околната среда.
5. Страните отчитат правото на всяка страна да се позове на член 32.1 („Общи изключения“) във връзка с мерките, предприети по силата на многостранни споразумения в областта на околната среда, към които са се присъединили.

ЧЛЕН 26.5

Търговия и изменение на климата

1. Страните потвърждават значението на постигането на крайната цел на Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК), съставена в Ню Йорк на 9 май 1992 г., за справяне с непосредствената заплаха, каквато представлява изменението на климата, и отчитат важната роля на търговията за тази цел.
2. Съгласно параграф 1 всяка страна:
 - а) ефективно прилага РКООНИК и Парижкото споразумение, включително чрез действия, допринасящи за изпълнението на национално определените приноси (НОП) в съответствие с Парижкото споразумение;
 - б) насърчава положителния принос на търговията за прехода към устойчива нисковъглеродна икономика и за устойчиво на климатичните изменения развитие; както и
 - в) насърчава екологосъобразния икономически растеж въз основа на действия за смекчаване на изменението на климата и адаптиране към него, включително екосистемния подход за адаптация, възобновяемата енергия и енергийно ефективните решения.

3. Страните следва да си сътрудничат по свързани с търговията въпроси относно изменението на климата на двустранно, регионално и международно равнище, когато е уместно, включително в РКООНИК, СТО и Монреалския протокол за веществата, които нарушават озоновия слой.

ЧЛЕН 26.6

Търговия и биологично разнообразие

1. Страните отчитат значението на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие и ролята на търговията за постигането на тези цели в съответствие с Конвенцията за биологичното разнообразие (КБР), съставена в Рио де Жанейро на 5 юни 1992 г. и протоколите към нея, Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES), подписана във Вашингтон на 3 март 1973 г., и други съответни международни инструменти, към които те са се присъединили, включително решенията и резолюциите, приети съгласно тях.

2. Страните отчитат, че включването на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие в съответните сектори на икономиката и укрепването на правните, институционалните и регулаторните вътрешни рамки може да допринесе за положително въздействие върху биологичното разнообразие и неговите екосистемни услуги, както и за постигане на устойчиво развитие.

3. Съгласно параграф 1 всяка страна:

- а) прилага ефективни мерки за борба с незаконната търговия с видове от дивата флора и фауна, включително чрез дейности за сътрудничество с трети държави, когато е уместно;
- б) насърчава включването на животински и растителни видове в допълненията към CITES, когато природозащитният статус на този вид се счита за изложен на риск поради международната търговия, и извършва периодични прегледи, които може да доведат до препоръка за изменение на допълненията към CITES, за да се гарантира, че те отразяват правилно нуждите от опазване на видовете, предмет на международна търговия;
- в) насърчава дългосрочното опазване и устойчивото използване на видовете, включени в списъка на CITES, включително тяхната законна и проследима търговия, същевременно предоставяйки ползи за заинтересованите страни във веригата за създаване на стойност, по-специално за местните общности, от които се получават включените в CITES видове;
- г) предприема мерки за опазване на биологичното разнообразие, когато то е подложено на натиск, свързан с търговията и инвестициите, по-специално чрез мерки за предотвратяване на разпространението на инвазивни чужди видове; както и
- д) обменя информация с другата страна относно инициативи за търговия с продукти на основата на природни ресурси с цел насърчаване на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие и стимулиране на тази търговия.

4. Всяка страна следва да си сътрудничи с другата страна на двустранно, регионално и международно равнище, включително със съответните заинтересовани страни, по въпроси, свързани с търговията и опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, както и относно борбата с незаконната търговия с видове от дивата флора и фауна, включително чрез инициативи за намаляване на търсенето на незаконни продукти и видове от дивата флора и фауна и за засилване на сътрудничеството в областта на правоприлагането и споделянето на информация.

ЧЛЕН 26.7

Търговия и устойчиво управление на горите

1. Страните отчитат значението на устойчивото управление на горите, както и ролята на търговията за постигането на тази цел.
2. Съгласно параграф 1 всяка страна:
 - а) насърчава опазването и устойчивото управление на горите и стимулирането на търговията и потреблението на дървен материал и дървени изделия от устойчиво управлявани гори;
 - б) насърчава търговията с горски продукти, която не е довела до обезлесяване или деградация на горите;

- в) прилага мерки за борба с незаконната сеч и свързаната с нея търговия, включително чрез дейности за сътрудничество с трети държави, когато е уместно; както и
- г) обменя информация с другата страна относно свързани с търговията инициативи за управление на горите и опазване на горското покритие и си сътрудничи с другата страна за постигане на максимално положително въздействие и гарантира взаимно допълване на съответните политики на страните, представляващи взаимен интерес.

3. Всяка страна следва да си сътрудничи с другата страна на двустранно, регионално и международно равнище, включително със съответните заинтересовани страни, по въпроси, свързани с търговията и опазването на горите, както и с устойчивото управление на горите.

ЧЛЕН 26.8

Търговия и устойчиво управление на морските биологични ресурси и аквакултурите

1. Страните отчитат значението на опазването и устойчивото управление на морските биологични ресурси и екосистеми, както и на насърчаването на отговорни и устойчиви аквакултури с цел осигуряване на устойчиви икономически, екологични и социални условия, от една страна, и ролята на търговията в постигането на тези цели, от друга страна.

2. Страните отчитат, че незаконният, недеклариран и нерегулиран риболов (наричан по-нататък „ННН риболов“) има отрицателно въздействие върху търговията и околната среда, и потвърждават необходимостта от действия за прекратяване на ННН риболов за справяне с проблемите на прекомерния улов и неустойчивото използване на рибните ресурси.

3. Съгласно параграфи 1 и 2 всяка страна:

а) действа в съответствие с принципите на Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право, съставена в Монтего Бей на 10 декември 1982 г., Споразумението на ООН за прилагане на разпоредбите на Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право от 10 декември 1982 г., свързани с опазването и управлението на трансгранично преминаващите и далекомигриращите рибни запаси, открито за подписване в Ню Йорк на 4 декември 1995 г., Споразумението за насърчаване на спазването на международните мерки за опазване и управление от риболовните кораби в открито море, одобрено на 24 ноември 1993 г. с Резолюция 15/93 на 27-ата сесия на Конференцията на Организацията по прехрана и земеделие, Кодекса за поведение на Организацията по прехрана и земеделие за отговорно рибарство, приет на 31 октомври 1995 г. от Конференцията на Организацията по прехрана и земеделие, и Споразумението на Организацията по прехрана и земеделие за мерките на пристанищната държава с цел предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов, одобрено на 22 ноември 2009 г. на 36-ата сесия на Конференцията на Организацията по прехрана и земеделие;

- б) прилага дългосрочни мерки за опазване и управление и устойчива експлоатация на живите морски биологични ресурси, както е определено в основните инструменти на Организацията на обединените нации и Организацията по прехрана и земеделие (ФАО), свързани с посочените въпроси¹³⁶;
- в) участва активно в дейността на регионалните организации за управление на рибарството, в които и двете страни по Споразумението са членове, наблюдатели или сътрудничащи недоговарящи страни, с цел осигуряване на устойчива експлоатация, управление и опазване на морските биологични ресурси и морската среда, включително, ако е приложимо, активно участие в приемането на мерки за управление, опазване и контрол от страна на тези регионални организации за управление на рибарството и тяхното ефективно изпълнение и правоприлагане, включително, когато е приложимо, документация за улова или схеми за сертифициране;
- г) прилага ефективни мерки за борба с ННН риболова, включително мерки за изключване на ННН риболовни продукти от търговските потоци, и също така сътрудничи и обменя информация за тази цел; както и

¹³⁶ Посочените инструменти включват, наред с другото и зависимост от приложимостта им: Конвенцията на ООН по морско право, Споразумението на ФАО за насърчаване на спазването на международните мерки за опазване и управление от риболовните кораби в открито море, Споразумението на ООН за прилагане на разпоредбите на Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право от 10 декември 1982 г., свързани с опазването и управлението на трансгранично преминаващите и далекомигриращите рибни запаси, както и Споразумението на ФАО за мерките на пристанищната държава с цел предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов.

д) насърчава развитието на устойчиви и отговорни аквакултури, включително по отношение на изпълнението на целите и принципите, съдържащи се в Кодекса на ФАО за поведение за отговорно рибарство.

4. Всяка страна следва да си сътрудничи с другата страна и в рамките на регионални организации за управление на рибарството и други международни форуми с цел постигане на устойчиво управление на риболовните дейности.

ЧЛЕН 26.9

Търговия и отговорно управление на веригите на доставките

1. Страните отчитат значението на отговорното управление на веригите на доставките чрез отговорно бизнес поведение и практики за корпоративна социална отговорност, които допринасят за благоприятна среда, както и значението на ролята на търговията в постигането на целта за отговорно управление на веригите на доставките.

2. Съгласно параграф 1 всяка страна:

а) насърчава корпоративната социална отговорност, отговорното бизнес поведение, включително чрез стимулиране на възприемането на съответните практики от предприятията; както и

- б) подкрепя разпространението и използването на съответните международни инструменти, като например Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия, Тристранната декларация на МОТ относно принципите за многонационалните предприятия и социалната политика, приета в Женева през ноември 1977 г., Глобалния договор на ООН и Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека, одобрени от Съвета по правата на човека в неговата резолюция 17/4 от 16 юни 2011 г.
3. Страните отчитат полезния характер на международните секторни насоки в областите на корпоративната социална отговорност или отговорното бизнес поведение, като например насоките на ОИСР по надлежната проверка за отговорни вериги на доставките, и насърчават съвместната работа в това отношение, включително по отношение на трети държави. Всяка страна насърчава прилагането на подкрепяните от нея насоки.
4. Всяка страна обменя информация, както и най-добри практики и когато е уместно, си сътрудничи с другата страна на двустранно, регионално и международно равнище по обхванатите от настоящия член въпроси.

ЧЛЕН 26.10

Други свързани с търговията и инвестициите инициативи, благоприятстващи устойчивото развитие

1. Страните потвърждават своя ангажимент за повишаване на приноса на търговията и инвестициите с оглед на устойчивото развитие в неговите икономически, социални и екологични измерения.
2. Съгласно параграф 1 всяка страна насърчава:
 - а) политиките в областта на търговията и инвестициите, които подкрепят целите на Програмата за достоен труд на МОТ и са в съответствие с Декларацията на МОТ относно социална справедливост за справедлива глобализация от 2008 г., включително политиките по отношение на заплатите, възнагражденията и работното време, приобщаващата социална закрила, здравословните и безопасните условия на труд и други аспекти, свързани с условията на труд;
 - б) улесняването на търговията и инвестициите в екологичните стоки и услуги, включително такива от особено значение за смекчаване на изменението на климата, като например устойчива и възобновяема енергия и енергийно ефективни продукти и услуги, чрез, наред с другото, преодоляване на свързаните с тях нетарифни пречки, приемане на политически рамки, благоприятстващи внедряването на най-добрите налични технологии, и сътрудничество по инициативи в тази област; както и

в) търговията със стоки, които допринасят за подобряване на социалните условия и екологосъобразните практики, включително стоки, които са предмет на доброволни схеми за гарантиране на устойчивост, като например схеми за справедлива и етична търговия и екомаркировки.

3. Всяка страна следва да си сътрудничи с другата страна на двустранно, регионално и международно равнище по обхванатите от настоящия член въпроси.

ЧЛЕН 26.11

Научна и техническа информация

1. При установяването или прилагането на мерки, насочени към опазване на околната среда или безопасните и здравословните условия на труд, които може да засегнат търговията или инвестициите, всяка страна взема предвид наличната научна и техническа информация, съответните международни стандарти, насоки или препоръки.

2. При липса на пълна научна сигурност и наличие на заплаха от сериозно или необратимо отрицателно въздействие върху околната среда или безопасните и здравословните условия на труд, всяка от страните може да приеме икономически ефективни мерки въз основа на принципа на предпазните мерки. Такива мерки са съвместими или обосновани съгласно настоящото споразумение. Те се основават на наличната съответна информация и подлежат на периодичен преглед в светлината на новата научна информация.

ЧЛЕН 26.12

Прозрачност

Когато една от страните приема и прилага мерки с общо приложение, насочени към опазване на околната среда и условията на труд, които може да засегнат търговията или инвестициите между страните, или приема търговски или инвестиционни мерки, които може да окажат отражение върху опазването на околната среда или условията на труд, тази страна осъществява това в съответствие с глава 27 („Прозрачност“), като осигурява разумни възможности на заинтересованите лица да представят становища по предложените мерки в съответствие с вътрешните си закони и подзаконови актове.

ЧЛЕН 26.13

Сътрудничество в областта на търговията и устойчивото развитие

1. Страните отчитат значението на сътрудничеството за постигане на целите на настоящата глава.
2. Посоченото в параграф 1 сътрудничество може да обхваща области като:
 - а) трудови и екологични аспекти на търговията и устойчивото развитие в международни форуми, включително по-специално СТО, МОТ, Асамблеята и програмата на ООН по околната среда и многостранните споразумения в областта на околната среда;

б) въздействието на правото и стандартите в областта на околната среда и труда върху търговията и инвестициите; както и

в) въздействието на търговското и инвестиционното право върху околната среда и труда.

3. Посоченото в параграф 1 сътрудничество може да обхваща и свързаните с търговията аспекти на:

а) основните, управленските и други актуални конвенции на МОТ, които са от значение в контекста на търговията;

б) Програмата на МОТ за достоен труд, включително относно взаимовръзките между търговията и пълната и продуктивна заетост, адаптирането на пазара на труда, основните трудови стандарти, достойните условия на труд в световните вериги на доставките, социалната закрила и социалното приобщаване, социалния диалог, развитието на уменията и равенството между половете;

в) многостранните споразумения в областта на околната среда, включително митническото сътрудничество и подкрепа за взаимното участие в такива споразумения;

г) сегашния и бъдещия международноправен режим за борба с изменението на климата, включително начините за насърчаване на технологиите с ниски нива на въглеродни емисии и на енергийната ефективност, подготовката и приемането на действия за определяне на цени на въглеродните емисии, включително схеми за търговия с емисии, екосистемния подход за адаптация и подходите за адаптиране на управлението на водите спрямо изменението на климата;

- д) Монреалския протокол за веществата, които нарушават озоновия слой, и изменението от Кигали към него, и по-специално:
- i) мерките за контрол на производството, потреблението и търговията с озоноразрушаващи вещества (ОРВ) и флуоровъглеродороди (HFC);
 - ii) въвеждането на екологично чисти алтернативни възможности;
 - iii) актуализирането на стандартите; както и
 - iv) борбата срещу незаконната търговия с вещества, които се регулират от настоящото споразумение;
- е) насърчаването на приобщаващ екологосъобразен растеж и кръгова икономика;
- ж) прозрачните частни и публични схеми за гарантиране на устойчивостта, включително екомаркировка;
- з) защитата и възстановяването на екосистемите, достъпа до генетични ресурси и справедливата и равнопозна подялба на ползите от тяхното използване в съответствие с Протокола от Нагоя за достъп до генетични ресурси и справедливо и равнопозна разпределение на ползите, произтичащи от тяхното използване, към Конвенцията за биологичното разнообразие, съставен в Нагоя на 29 октомври 2010 г., както и оценката на екосистемите и техните услуги и свързаните с тях икономически инструменти;

- и) корпоративната социална отговорност, отговорното бизнес поведение и отговорното управление на глобалните вериги на доставките, включително по отношение на спазването, прилагането и разпространението на международно договорени инструменти;
- й) доброто управление на химикалите и отпадъците;
- к) насърчаването на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, включително чрез борба с незаконната търговия с видове от дивата флора и фауна, както е посочено в член 26.6;
- л) насърчаването на опазването и устойчивото управление на горите с оглед предотвратяване на обезлесяването и незаконния дърводобив, включително насърчаване на търговията с продукти от горското стопанство, които не са довели до обезлесяване или деградация на горите, както е посочено в член 26.7; както и
- м) насърчаването на практики за устойчив риболов и търговията с рибни продукти, управлявани по устойчив начин, както и опазването и възстановяването на морската среда, както е посочено в член 26.8.

ЧЛЕН 26.14

Подкомитет по търговията и устойчивото развитие

1. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие, създаден съгласно член 33.4.1, буква л) („Подкомитети и други органи“), провежда заседанието си в срок до една година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, освен ако страните са договорили друго, и след това, ако е необходимо, в съответствие с член 33.4.3 („Подкомитети и други органи“).
2. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие:
 - а) улеснява и наблюдава ефективното изпълнение и администриране на настоящата глава, включително дейностите за сътрудничество, които са предприети съгласно настоящата глава;
 - б) изпълнява задачите, посочени в членове 26.17—26.19;
 - в) отправя препоръки до Комитета по търговията, включително по отношение на темите за обсъждане с Вътрешната консултативна група и Форума на гражданското общество, посочени в член 33.5 („Вътрешни консултативни групи“) и 33.6 („Форум на гражданското общество“); както и
 - г) разглежда всеки друг свързан с настоящата глава въпрос по взаимно съгласие на страните.

3. След всяко свое заседание Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие изготвя публичен доклад.

4. Всяка страна надлежно взема предвид информацията и мненията на обществеността по въпроси, свързани с настоящата глава, като уведомява за тази информация и мнения Подкомитета по търговията и устойчивото развитие и неговите механизми на гражданското общество, посочени в член 33.5 („Вътрешни консултативни групи“) и 33.6 („Форум на гражданското общество“).

ЧЛЕН 26.15

Звена за контакт по въпросите на търговията и устойчивото развитие

Всяка страна определя звено за контакт за улесняване на комуникацията и координацията между страните по въпросите, свързани с прилагането на настоящата глава, и уведомява другата страна за неговите координати за връзка. В най-кратки срокове страните се уведомяват взаимно за всяка промяна в тези данни за връзка.

ЧЛЕН 26.16

Разрешаване на спорове

В случай на разногласие между страните относно тълкуването или прилагането на настоящата глава, страните прибегват изключително до посочените в членове 26.17 и 26.18 процедури за разрешаване на спорове.

ЧЛЕН 26.17

Консултации

1. Всяка от страните може да поиска консултации с другата страна относно тълкуването или прилагането на настоящата глава, като предаде писмено искане на звеното за контакт на другата страна, създадено в съответствие с член 26.15. В искането се посочват причините за консултациите, включително описание на разглеждания въпрос. Консултациите започват в най-кратки срокове, след като някоя от страните подаде искане за консултации и във всеки случай не по-късно от 30 дни след датата на получаване на искането, освен ако страните се споразумеят за друго. Консултациите са присъствени или се провеждат по електронен път, ако страните се споразумеят за това.

2. Страните започват консултации с цел постигане на взаимноприемливо решение на въпроса. По отношение на въпросите, свързани с посочените в настоящата глава многостранни споразумения, страните вземат предвид информацията от МОТ или от съответните многостранни екологични организации или органи с цел осигуряване на съгласуваност между дейността на страните и дейността на тези организации или органи. Когато е целесъобразно и по взаимно съгласие, страните се консултират с тези организации или органи или с всеки друг експерт или орган, ако считат това за целесъобразно.
3. Ако след 30 дни от датата на получаване на искането, посочено в параграф 1, една от страните е на мнение, че въпросът се нуждае от допълнително обсъждане, тази страна може да поиска в писмена форма свикване на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие и да уведоми за това искане звеното за контакт, посочено в параграф 1. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие заседава в най-кратки срокове, като се стреми да постигне взаимноприемливо решение на въпроса.
4. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие, когато е уместно, се консултира с вътрешните консултативни групи, посочени в член 33.5 („Вътрешни консултативни групи“), или с други експерти.
5. Всяко решение на въпрос, постигнато от страните, се оповестява публично.

ЧЛЕН 26.18

Експертна група

1. Ако в срок до 90 дни след искането за консултации съгласно член 26.17 страните не са постигнали решение по взаимно съгласие, всяка от страните може да поиска сформирането на експертна група, която да разгледа въпроса. Това искане се отправя в писмена форма до определеното съгласно член 26.15 звено за контакт на другата страна. В искането се посочват причините за искането за сформиране на експертна група, включително правното основание за жалбата.

2. Освен ако е предвидено друго в настоящия член, се прилагат член 31.6 („Сформиране на специална група“), член 31.10 („Функции на специалната група“), член 31.20 („Смяна на членовете на специална група“), член 31.21 („Процедурен правилник“), член 31.22 („Временно преустановяване и прекратяване“), член 31.23 („Получаване на информация“) и член 31.24 („Правила за тълкуване“) и раздел Д („Общи разпоредби“) от глава 31 („Уреждане на спорове“); както и приложение 31-А („Процедурен правилник“) и приложение 31-Б („Кодекс за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите“).

3. На първото си заседание след влизането в сила на настоящото споразумение Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие съставя списък на най-малко 15 лица, които искат и могат да изпълняват функциите на членове на експертна група. Списъкът включва три подписа: по един подпис за всяка страна и един подпис с лица, които не са граждани на нито една от страните и които могат да изпълняват функцията на председател на експертна група. Всяка страна предлага поне пет лица за своя подпис. Страните също така избират най-малко пет лица, които да бъдат включени в списък на председателите. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие гарантира, че списъкът се актуализира и че броят на експертите винаги е най-малко 15 лица.

4. Посочените в параграф 3 лица притежават специализирани познания или експертен опит по засегнатата в настоящата глава проблематика, свързана с трудовото право или правото в областта на околната среда или в областта на уреждането на спорове, възникващи в рамките на международни споразумения. Тези лица са независими, изпълняват функциите си в качеството си на частни лица, не приемат инструкции от нито една организация или правителство по отношение на въпроси, свързани с разногласие, нито пък са свързани с правителството на някоя от страните, и спазват разпоредбите, посочени в приложение 31-Б („Кодекс за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите“).

5. Експертната група се сформира в съответствие с процедурите, предвидени в член 31.6, параграфи 2 и 3 („Сформиране на специална група“). Експертите се избират измежду лицата от подписъците, посочени в параграф 3 от настоящия член, в съответствие с член 31.7 („Състав на специалната група“).

6. Освен ако страните са се споразумели за друго в срок до пет дни след датата на сформирание на експертната група, както е определено в член 31.6, параграф 3 („Сформирание на специална група“), мандатът на групата е, както следва:

„да разгледа, в светлината на съответните разпоредби на глава 26 („Търговия и устойчиво развитие“) от настоящото споразумение, въпроса, посочен в искането за сформирание на експертната група, да направи констатации и препоръки за решаването на въпроса и да изготви доклад в съответствие с член 26.18, параграф 8 („Експертна група“)“.

7. По въпроси, свързани със спазването на многостранните споразумения, посочени в настоящата глава, експертната група се стреми да търси информация и да се консултира със съответните органи на МОТ или други органи, създадени съгласно многостранни споразумения в областта на околната среда.

8. В срок до 90 дни след нейното сформирание експертната група представя на страните междинен доклад, а не по-късно от 30 дни след неговото издаване тя представя и окончателен доклад. Тези доклади съдържат установените факти, анализ на приложимостта на съответните разпоредби и основанията за всяко заключение или препоръка. Всяка страна прави общодостъпен окончателния доклад на експертната група в срок до 15 дни, след като последната го е представила.

9. Страните обсъждат прилагането на подходящи мерки, като вземат предвид доклада и препоръките на експертната група. Страната, която прилага подходящи мерки, уведомява своята вътрешна консултативна група, посочена в член 33.5 („Вътрешни консултативни групи“), и другата страна за всички действия или мерки, които трябва да бъдат изпълнени, не по-късно от три месеца, след като докладът е станал общодостъпен. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие проследява последващите действия, предприети вследствие на доклада на експертната група и нейните препоръки. Вътрешните консултативни групи, посочени в член 33.5 („Вътрешни консултативни групи“), могат да представят коментари в това отношение на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие.

ЧЛЕН 26.19

Преглед

1. С цел подобряване на ефективното прилагане на настоящата глава, при влизането в сила на Споразумението страните започват официален процес на преглед, като вземат предвид, наред с другото, опита, натрупан при прилагането на настоящата глава, развитието на политиката във всяка от страните, промените в международните споразумения и становищата, представени от заинтересованите страни. Страните ще се стремят да приключат процеса на преразглеждане в срок от 12 месеца.

2. За целите на параграф 1 страните обсъждат по-специално на заседанията на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие действието на институционалните разпоредби и разпоредбите за уреждане на спорове, предвидени в членове 26.14—26.18, включително евентуален преглед на тяхната ефективност и укрепването на механизма за правоприлагане, в т.ч. възможността за прилагане на етап на привеждане в съответствие, и на съответните мерки за противодействие като крайна мярка.

3. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие може да изготвя изменения на съответните разпоредби на настоящата глава, отразяващи резултата от обсъжданията, посочени в параграфи 1 и 2, в съответствие с процедурата за изменение, установена в член 33.8 („Изменения“).

4. Без да се засягат резултатите от прегледа, страните също така разглеждат възможността и условията за включване на Парижкото споразумение като съществен елемент от настоящото споразумение.

ГЛАВА 27

ПРОЗРАЧНОСТ

ЧЛЕН 27.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „мерки с общо приложение“ означава законови и подзаконови актове, процедури и административни актове с общо приложение;
- б) „заинтересовано лице“ означава всяко физическо или юридическо лице, което може да бъде засегнато от мярка с общо приложение; както и
- в) „административно действие“ означава действие или решение с правни последици, което засяга правата и задълженията на определено лице в конкретен случай, като в определението се включва административното действие или непредприемането на административно действие или невземането на решение в зависимост от правните разпоредби на страната.

ЧЛЕН 27.2

Цел

Страните се стремят да насърчават развитието на прозрачна регулаторна среда.

ЧЛЕН 27.3

Публикуване

1. Всяка страна гарантира, че всяка мярка с общо приложение по отношение на който и да е въпрос в обхвата на настоящото споразумение:
 - а) се публикува в най-кратки срокове чрез официално предназначено за тази цел средство, а в случаите, в които това е изпълнимо — чрез електронно средство, или се предоставя на разположение по друг начин, за да се даде възможност на търговците и другите заинтересовани страни да се запознаят с нея; както и
 - б) ако бъде приета от централното равнище на държавно управление, се предоставя обяснение за нейната цел и основание.
2. Доколкото е възможно, при въвеждане или промяна на някоя от мерките, посочени в параграф 1, всяка страна предоставя достатъчно време за запознаване с нея между публикуването и влизането в сила.

ЧЛЕН 27.4

Предоставяне на информация

1. При поискване от едната страна другата страна предоставя в най-кратки срокове информация и отговаря на въпроси, отнасящи се до всяка съществуваща или предложена мярка с общо приложение, която значително засяга действието на настоящото споразумение.
2. Информацията, предоставяна съгласно настоящия член, не засяга преценката дали мярката е съвместима с настоящото споразумение.

ЧЛЕН 27.5

Управление на мерките с общо приложение

1. Всяка страна администрира по обективен, безпристрастен, последователен и разумен начин всички мерки с общо приложение по отношение на всички въпроси в обхвата на настоящото споразумение.

2. Когато прилага мерки с общо приложение в специфични случаи по отношение на конкретни лица, стоки или услуги от другата страна, всяка страна:

- а) съгласно своите законови и подзаконови актове се стреми да предостави на лицето, което е пряко засегнато от административно производство, в разумен срок предизвестие, когато бъде образувано производството, включващо описание на естеството и правното му основание и общо описание на всички спорни въпроси;
- б) осигурява на това лице разумна възможност за представяне на факти и доводи в подкрепа на неговата позиция преди предприемането на окончателно административно действие, ако времето, естеството на производството и общественият интерес го позволяват; както и
- в) гарантира, че процедурите са в съответствие с нейното законодателство.

ЧЛЕН 27.6

Преразглеждане и обжалване

1. Всяка страна създава или поддържа общи, арбитражни или административни съдилища или процедури с цел своевременно преразглеждане и когато има основание за това, коригиране на административните действия по отношение на всички въпроси в обхвата на настоящото споразумение¹³⁷. Всяка страна гарантира, че нейните процедури за обжалване или преразглеждане се провеждат по недискриминационен и безпристрастен начин от съдилища, които са независими от органа, оправомощен да извърши административното правоприлагане, и нямат съществен интерес от резултата от разглеждания въпрос.
2. Всяка страна гарантира, че на страните по производството, посочено в параграф 1, се предоставя правото на:
 - а) разумна възможност за подкрепа или защита на съответните техни позиции; както и
 - б) решение, основано на доказателствата и представената документация, или ако това се изисква от вътрешното ѝ законодателство, на документацията, събрана от съответния административен орган.

¹³⁷ От съображения за правна сигурност се уточнява, че за преразглеждането и коригирането на административно действие всяка страна може да изиска изчерпване на наличните административни средства за защита.

3. При прилагане на възможността за обжалване или допълнително преразглеждане решението, посочено в параграф 2, буква б), както е предвидено в законодателството на тази страна, се изпълнява от службата или органа, оправомощени да извършват административното правоприлагане.

ГЛАВА 28

ДОБРИ РЕГУЛАТОРНИ ПРАКТИКИ

ЧЛЕН 28.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- a) „регулаторен орган“ означава:
 - i) за Европейския съюз: Европейската комисия; както и
 - ii) за Мексико: Федералната държавна администрация, включително всички децентрализирани органи на Федералната държавна администрация; както и

- б) „регулаторни мерки“ означава мерки с общо приложение, разработени от регулаторен орган и приети от една от страните, чието изпълнение е задължително. Регулаторните мерки са:
- і) за Европейския съюз:
 - А) регламентите и директивите, както е предвидено в член 288 от ДФЕС; както и
 - Б) делегираните актове и актовете за изпълнение, както е предвидено съответно в членове 290 и 291 от ДФЕС; както и
 - іі) за Мексико:
 - А) законите и законодателните декрети, представени от изпълнителната власт на федералното правителство; както и
 - Б) всякакви други административни актове с общо приложение, включително, но не само, наредби, декрети, споразумения и мексикански официални стандарти (Normas Oficiales Mexicanas или NOM).

ЧЛЕН 28.2

Общи принципи

1. Страните отчитат значението на:
 - а) използването на добри регулаторни практики в процеса на планиране, изготвяне, издаване, прилагане, оценка и преглед на регулаторните мерки, за да се постигнат целите на вътрешната политика; както и
 - б) запазването и увеличаването на ползите от настоящото споразумение чрез прилагане на добри регулаторни практики за улесняване на търговията със стоки и услуги и увеличаване на инвестициите между страните.

2. Всяка страна има правото да определя своя подход към добрите регулаторни практики съгласно настоящото споразумение по начин, който е в съответствие със собствената ѝ правна уредба, практики и основни принципи¹³⁸, залегнали в основата на нейната регулаторна система.

¹³⁸ За Европейския съюз тези принципи включват принципите от ДФЕС и произтичащи от него.

3. Разпоредбите на настоящата глава не се тълкуват като изискващи от някоя от страните:

- а) да се отклонява от вътрешните си процедури за определяне на своите регулаторни приоритети и за подготовка и приемане на регулаторни мерки, гарантиращи равнищата на защита, които счита за целесъобразни;
- б) да предприема действия, които биха затруднили или попречили на своевременното приемане на регулаторни мерки, насочени към постигане на целите на обществената политика; или
- в) да постига конкретен регулаторен резултат.

ЧЛЕН 28.3

Обхват

1. Настоящата глава се прилага относно регулаторните мерки по отношение на всеки въпрос, обхванат от настоящото споразумение.
2. Настоящата глава не се прилага за регулаторните органи и регулаторните мерки, практики или подходи на държавите членки.

ЧЛЕН 28.4

Вътрешни консултации и координация на регулаторното развитие

1. Страните отчитат, че прилагането на добри регулаторни практики може да бъде улеснено чрез вътрешни механизми, подобряващи вътрешните консултации и координация, които са необходими при процесите или механизмите за разработване на регулаторни мерки.
2. Всяка страна приема или оставя в сила процеси или механизми за вътрешна координация или преглед във връзка с регулаторните мерки, разработвани от нейния регулаторен орган.
3. Тези процеси или механизми следва да имат за цел, наред с другото:
 - а) да способстват за добрите регулаторни практики, включително посочените в настоящата глава;
 - б) да подобряват вътрешните консултации и координация за установяване и избягване на ненужно дублиране и несъответствие при изискванията на регулаторните мерки на страната;
 - в) да насърчават вниманието спрямо потенциалното въздействие на подготвяните регулаторни мерки, включително тези върху малките и средните предприятия, при последващия процес на вземане на решения;

г) да гарантират спазването на международните задължения в областта на търговията и инвестициите; както и

д) да насърчават вниманието спрямо съответното развитие в международни и друг вид форуми.

4. Страните отчитат, че посочените в параграф 2 процеси или механизми може да варират в зависимост от съответните обстоятелства. В тази връзка и в съответствие със своите вътрешни правила и процедури всяка страна може да подобрява регулаторната си система чрез допълнителни вътрешни механизми за консултации и координация.

5. Всяка страна може да създава или разполага с централен координиращ орган.

ЧЛЕН 28.5

Прозрачност на регулаторните процеси и механизми

Всяка страна прави общодостъпни описанията на процесите и механизмите, по които нейният регулаторен орган подготвя, оценява или прави преглед на своите регулаторни мерки. Тези описания съдържат позоваване на съответните насоки, правила или процедури, включително онези от тях, които са свързани с възможности за обществеността да представи коментари.

ЧЛЕН 28.6

Ранно информиране за планираните регулаторни мерки

1. Всяка страна поне веднъж годишно прави общодостъпен списък на планираните важни¹³⁹ регулаторни мерки, които нейният регулаторен орган с основание очаква да приеме в рамките на годината.
2. По отношение на всяка от включените в посочения в параграф 1 списък регулаторни мерки всяка страна следва също така да направи общодостъпно:
 - а) кратко описание на обхвата и целите на мярката; както и
 - б) очакваното време, за което ще бъде приета, включително, ако е възможно, срока за обществени консултации.

¹³⁹ От съображения за правна сигурност се уточнява, че „важна регулаторна мярка“ означава мярка, която има значително регулаторно въздействие, както е определено от всяка страна в съответствие с нейните правила и процедури.

ЧЛЕН 28.7

Обществени консултации

1. При разработването на важна регулаторна мярка всяка страна в съответствие със своите правила и процедури:
 - а) публикува проект на регулаторната мярка или документите за консултацията, които предоставят достатъчно подробности относно новата регулаторна мярка, която се подготвя, за да се даде възможност на всяко лице да прецени дали и по какъв начин интересите му могат да бъдат значително засегнати;
 - б) предлага разумни възможности за всяко лице, на недискриминационна основа, да представя коментари; както и
 - в) разглежда получените коментари.

2. Всяка страна следва да използва електронни средства за комуникация и да се стреми да използва специална единна точка за достъп за предоставяне на информация, която е свързана с обществените консултации, включително относно начините за предоставяне на коментари.

3. Всяка страна прави общодостъпни всички коментари, които получава, както и обобщението на резултатите от консултациите. Това задължение не се прилага отвъд степента, необходима за защита на поверителна информация или лични данни или за неоповестяване на неподходящо съдържание.

ЧЛЕН 28.8

Оценка на регулаторното въздействие

1. При разработването на важни регулаторни мерки всяка страна насърчава своя регулаторен орган да извършва оценки на регулаторното въздействие в съответствие с приложимите правила и процедури.

2. При извършването на оценка на регулаторното въздействие в съответствие с параграф 1 регулаторният орган на всяка страна установява и оставя в сила процеси и механизми, които насърчават отчитането на следните фактори:

- а) необходимостта от регулаторна мярка, включително естеството и значимостта на проблема, чието решаване се цели с регулаторната мярка;
- б) всякакви осъществими и подходящи регулаторни и нерегулаторни алтернативни възможности, включително възможността да не се стигне до регламентиране, които биха допринесли за постигане на целите на обществената политика на въпросната страна;

- в) доколкото е възможно и уместно, потенциалните разходи и ползи и социалното, икономическото и екологичното въздействие на тези алтернативни възможности, включително върху международната търговия и инвестиции, както и върху малките и средните предприятия, като се отчита, че някои разходи и ползи е трудно да бъдат количествено определени, както и да бъдат изразени като стойност;
- г) по какъв начин разглежданите варианти се съотнасят към релевантните международни стандарти, включително причината за евентуалните различия, ако е целесъобразно; както и
- д) как целите на обществената политика се постигат най-добре по отношение на ефективността и ефикасността.

3. При извършването на оценка на регулаторното въздействие в съответствие с параграф 1 регулаторният орган разчита на най-добрите разумно налични доказателства, включително научна, техническа, икономическа или друга информация.

4. По отношение на всяка оценка на регулаторното въздействие, извършена от регулаторен орган във връзка с регулаторна мярка, съответната страна изготвя окончателен доклад, в който подробно се посочват факторите, които регулаторният орган е взел предвид в своята оценка, както и съответните констатации. Този доклад става общодостъпен не по-късно от датата, на която регулаторната мярка е станала общодостъпна.

ЧЛЕН 28.9

Ретроспективна оценка

1. Регулаторният орган на всяка страна оставя в сила процеси или механизми за насърчаване на периодични ретроспективни оценки или прегледи на своите регулаторни мерки на интервали, които счита за подходящи.
2. При извършването на периодична ретроспективна оценка регулаторните органи на всяка от страните преценяват дали съществуват възможности за по-ефективно постигане на целите на обществената политика и за намаляване на ненужната регулаторна тежест, включително върху малките и средните предприятия. Въз основа на тези периодични ретроспективни оценки всяка страна следва да определя дали нейните регулаторни мерки следва да бъдат изменени, рационализирани, разширени или отменени.
3. Всяка страна прави общодостъпни своите планове и резултатите от тези периодични ретроспективни оценки.

ЧЛЕН 28.10

Регистър на регулаторните мерки

В съответствие със своите правила и процедури всяка страна гарантира, че с действащите регулаторни мерки може да се направи справка на един-единствен свободно достъпен уебсайт. Този уебсайт следва да предоставя възможност за търсене на регулаторни мерки чрез цитат или чрез дума и да се актуализира периодично.

ЧЛЕН 28.11

Звено за контакт

1. Звената за контакт за осъществяване на комуникацията между страните по въпроси, произтичащи от настоящата глава, са:
 - а) за Мексико — Генералната дирекция за правилата за международната търговия на подсекретариата за външната търговия на Министерството на икономиката (*Dirección General de Disciplinas de Comercio Internacional de la Subsecretaría de Comercio Exterior de la Secretaría de Economía*) или нейния правопреемник; както и
 - б) за Европейския съюз — Генерална дирекция „Търговия“ или нейния правопреемник.

2. Всяко звено за контакт отговаря за осъществяването на консултации и за координацията със съответните регулаторни органи, когато е уместно, по въпроси, произтичащи от настоящата глава.

3. Всяка страна уведомява другата страна относно данните за връзка на своето звено за контакт, като уведомява в най-кратки срокове другата страна за всички промени в тези данни за контакт.

ЧЛЕН 28.12

Сътрудничество и обмен на информация

1. Страните си сътрудничат с цел улесняване на прилагането на настоящата глава. Това може да включва организирането на всякакви съответни дейности, включително взаимна помощ, за укрепване на сътрудничеството между техните регулаторни органи.

2. Не по-късно от една година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение страните обменят информация относно своите съществуващи правила и процедури, свързани с добрите регулаторни практики и ако е приложимо, относно всички стъпки, предприети за прилагането на настоящата глава.

ЧЛЕН 28.13

Уреждане на спорове

Никоя от страните не прибъгва до уреждане на спорове съгласно глава 31 („Уреждане на спорове“) относно прилагането или тълкуването на разпоредбите на настоящата глава.

ГЛАВА 29

МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ЧЛЕН 29.1

Цел

Страните отчитат значението на укрепването на сътрудничеството по въпроси, които са важни за малките и средните предприятия (наричани по-нататък „МСП“), чрез средствата, предвидени в настоящата глава, както и чрез други разпоредби на настоящото споразумение, които по друг начин може да бъдат от особена полза за МСП.

ЧЛЕН 29.2

Обмен на информация

1. Всяка страна създава или поддържа общодостъпен уебсайт, съдържащ информация за настоящото споразумение, включително:

а) текста на настоящото споразумение, в това число всички приложения;

- б) кратко представяне на настоящото споразумение; както и
 - в) информация, предназначена за използване от МСП, в която се съдържа:
 - i) описание на разпоредбите в настоящото споразумение, които всяка от страните счита, че са от значение за МСП на двете страни; както и
 - ii) всякаква допълнителна информация, която страната счита за полезна за МСП, които искат да се възползват от възможностите, предлагани от настоящото споразумение.
2. Всяка страна добавя на посочения в параграф 1 уебсайт връзки към:
- а) съответния уебсайт на другата страна; както и
 - б) уебсайтовете на държавните органи и съответни други субекти, които според страната биха предоставили полезна информация на МСП, искащи да осъществяват търговска или стопанска дейност в тази страна.
3. Посочените в параграф 2, буква б) уебсайтове включват информация, свързана с:
- а) митническите законови и подзаконови актове и процедурите за внос, износ и транзит, както и формулярите и документите, изисквани за тях;

- б) законовите и подзаконовите актове и процедурите, свързани с правата върху интелектуална собственост;
- в) техническите правила и когато е необходимо, оценяването на съответствието от трета страна, както е предвидено в глава 9 („Технически пречки пред търговията“), задължителните процедури за оценяване на съответствието и връзките към списъци на органите за оценяване на съответствието;
- г) санитарните и фитосанитарните мерки, свързани с вноса и износа;
- д) правилата относно обществените поръчки, база данни, съдържаща обявленията за обществени поръчки и съответните разпоредби на глава 21 („Обществени поръчки“);
- е) процедурите за регистриране на предприятията; както и
- ж) друга информация, която страната счита за полезна за МСП.

4. Всяка страна включва в посочения в параграф 1 уебсайт връзка към база данни, в която може да се извършва търсене по електронен път по тарифен код от номенклатура. Тази база данни:

- а) включва следната информация по отношение на достъпа на стоки до своя пазар:
 - і) ставките на митата и тарифните квоти, ако е приложимо, по отношение на най-облагодетелстваната нация и страните, за които не се прилага клаузата за най-облагодетелствана нация, както и преференциалните ставки на митата и тарифните квоти;

- ii) акцизите;
 - iii) данъка върху добавената стойност;
 - iv) митническите или другите такси, включително таксите, свързани с конкретен продукт;
 - v) правилата за произход, предвидени в глава 3 („Правила за произход и процедури за произход“); както и
 - vi) критериите, използвани за определяне на митническата стойност на стоките; както и
- б) има за цел да включва следната информация по отношение на достъпа на стоки до пазара на съответната страна:
- i) другите тарифни мерки;
 - ii) връщането, отсроченото плащане или други видове освобождаване от мита, водещи до намаляване, възстановяване или неналагане на мита;
 - iii) ако е приложимо, изискванията за маркировка на държавата на произход, включително мястото и метода за поставяне на маркировката;

iv) информацията, която се изисква за процедурите при внос; както и

v) информацията, свързана с нетарифни мерки.

5. Всяка страна редовно актуализира информацията и връзките, предоставени съгласно параграфи 1—4, за да гарантира тяхната точност.

6. Всяка страна гарантира, че информацията, предоставяна в съответствие с настоящия член, е представена по начин, който е подходящ за използване от МСП. Всяка страна полага усилия информацията да бъде достъпна на английски език.

7. Някоя от страните не прилага такса за достъп до информацията, предоставяна съгласно параграфи 1—4, по отношение на което и да е лице на някоя от страните.

ЧЛЕН 29.3

Звена за контакт по въпросите на МСП

1. Всяка страна определя звено за контакт („звено за контакт по въпросите на МСП“), което отговаря за функциите, определени в настоящия член, като уведомява другата страна за данните му за контакт. В най-кратки срокове страните се уведомяват взаимно за всяка промяна в тези данни за връзка.

2. Звената за контакт по въпросите на МСП:
- а) гарантират, че нуждите на МСП са взети предвид при прилагане на настоящото споразумение и разглеждат начини за увеличаване на възможностите за търговия и инвестиции за МСП чрез укрепване на сътрудничеството между страните по въпросите на МСП;
 - б) определят по какъв начин МСП от страните могат да се възползват от новите възможности, създадени съгласно настоящото споразумение, и обменят информация, свързана с това;
 - в) гарантират, че информацията, включена в уебсайтовете, посочени в член 29.2, е актуална и подходяща за МСП, и разглеждат включването в тези уебсайтове на всякаква допълнителна информация, която може да бъде препоръчана от някое от звената за контакт по въпросите на МСП;
 - г) разглеждат всякакви други въпроси, които представляват интерес за МСП, във връзка с прилагането на настоящото споразумение по отношение на МСП, включително чрез:
 - i) обмен на информация;
 - ii) участие, ако е целесъобразно, в дейността на подкомитетите и работните групи, създадени съгласно настоящото споразумение, като на тези подкомитети и работни групи се представят в съответните им специфични области на дейност въпроси и препоръки от особен интерес за МСП, избягвайки едновременно с това дублирането на работни програми; както и

- iii) определяне и предлагане на възможни и приемливи за всички страни решения за подобряване на способността на МСП да участват в търговията и инвестициите между страните;
 - д) докладват периодично за своите дейности, за да бъдат разгледани от Комитета по търговията; както и
 - е) разглеждат всеки друг свързан с настоящото споразумение въпрос, отнасящ се до МСП, по взаимно съгласие на страните.
3. Звената за контакт по въпросите на МСП заседават при необходимост и извършват своята дейност чрез подходящите канали за комуникация, договорени от звената за контакт по въпросите на МСП, които може да включват електронна поща, видеоконферентна връзка или други електронни средства за комуникация.
4. Звената за контакт по въпросите на МСП могат да се стремят да си сътрудничат с експерти и външни организации, когато е уместно, при изпълнение на дейностите си.

ЧЛЕН 29.4

Неприлагане на разпоредбите за уреждане на спорове

Никоя от страните не прибегва до уреждане на спорове съгласно глава 31 („Уреждане на спорове“) относно тълкуването или прилагането на разпоредбите на настоящата глава.

ГЛАВА 30

СУРОВИНИ

ЧЛЕН 30.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „разрешение“ означава разрешително, лиценз, концесия или подобен административен или договорен инструмент, с който компетентният орган на една от страните дава право на даден субект да упражнява определена стопанска дейност на нейната територия;
- б) „субект“ означава всяко физическо лице, предприятие или група от такива; и
- в) „суровини“ означава вещества, използвани при производството на промишлени продукти, с изключение на преработените продукти от риболов и селскостопанските продукти, които се състоят от сол, сяра, пръст и камъни, гипс, вар и цимент (ХС 25); руди, шлаки и пепели (ХС 26); стоки, включени в ХС 27; неорганични химични продукти (ХС 28); органични химични продукти (ХС 29); торове (ХС 31); естествен каучук (ХС 40); кожи (ХС 41); както и неблагородни и благородни метали и преработени минерали (ex ХС 71, 72; 74—76; 78—81), с изключение на уран и торий (ХС 26.12), както и радиоактивни елементи и изотопи (ХС 28.44, 28.45).

ЧЛЕН 30.2

Принципи

1. Всяка страна си запазва суверенното право да определя наличието на зони на своята територия за проучване и производство на суровини, определени в съответствие с нейното законодателство и Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право, съставена в Монтего Бей на 10 декември 1982 г.
2. В съответствие с разпоредбите на настоящата глава страните запазват правото си да приемат, оставят в действие и прилагат мерки, необходими за преследване на легитимните цели на обществената политика, като например осигуряване на доставките на суровини, защита на обществото, околната среда, общественото здраве и потребителите и насърчаване на обществената сигурност и безопасност.

ЧЛЕН 30.3

Установяване на монопол върху износа и вноса

Никоя страна не установява, нито поддържа монопол върху вноса или износа на суровини. За целите на настоящия член монопол върху вноса или износа означава изключителното право или предоставяне на правомощия от една от страните на даден субект да внася или да изнася суровини за другата страна¹⁴⁰.

¹⁴⁰ От съображения за правна сигурност се уточнява, че посочената разпоредба не засяга разпоредбите на глава 10 („Инвестиции“) и глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“) и приложенията към тях и не включва никакви права, произтичащи от предоставянето на изключително право върху интелектуална собственост.

ЧЛЕН 30.4

Експортно ценообразуване

Никоя от страните не приема, нито поддържа по-висока цена за износ на суровини за другата страна от цената за тези стоки, когато са предназначени за вътрешния пазар, посредством каквато и да е мярка.

ЧЛЕН 30.5

Ценообразуване във вътрешен план

1. Страните могат единствено да регулират цената на вътрешните доставки на суровини (наричана по-нататък „регулирана цена“), като налагат задължение за обществена услуга.
2. Ако някоя от страните наложи задължение за обществена услуга, тя гарантира, че задължението:
 - а) е ясно определено, прозрачно и пропорционално; и
 - б) не се запазва, ако обстоятелствата или целите, пораждащи неговото налагане, вече не съществуват.
3. Страната, регулираща цената, осигурява публикуването на методологията, която е в основата на изчисляването на регулираната цена, посочена в параграф 2, преди тя да влезе в сила.

ЧЛЕН 30.6

Сътрудничество в областта на суровините

Страните си сътрудничат в областта на суровините с оглед, наред с другото, на:

- а) намаляване или премахване на нарушаващите търговията и инвестициите мерки в трети държави, засягащи суровините;
- б) координиране на позициите си в рамките на международни форуми, на които се обсъждат въпроси, свързани със суровините, и насърчаване на международни програми в областта на суровините;
- в) насърчаване на обмена на пазарни данни в областта на суровините;
- г) насърчаване на корпоративната социална отговорност в съответствие с международните стандарти, като например Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия и съответните насоки по надлежната проверка;
- д) насърчаване на научните изследвания, развойната дейност, иновациите и обучението в съответните области от общ интерес в сферата на суровините;
- е) насърчаване на обмена на информация и най-добри практики относно развитието на вътрешната политика; и
- ж) насърчаване на ефикасното използване на ресурсите, включително подобряване на производствените процеси, както и трайността, възможностите за поправка, проектирането, при което се предвижда възможност за лесно разглобяване, лесното повторно използване и рециклиране на стоките.

ГЛАВА 31

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

РАЗДЕЛ А

Цел и обхват

ЧЛЕН 31.1

Цел

Целта на настоящата глава е да се създаде ефективен и ефикасен механизъм за предотвратяване и уреждане на споровете между страните относно тълкуването и прилагането на настоящото споразумение, за да се постигне решение по взаимно съгласие, когато е възможно.

ЧЛЕН 31.2

Обхват

Освен ако е предвидено друго, настоящата глава се прилага за всеки спор между страните относно тълкуването или прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение (наричани по-нататък „обхванатите разпоредби“), ако една от страните счита, че дадена мярка¹⁴¹ на другата страна е несъвместима с някоя от обхванатите разпоредби.

ЧЛЕН 31.3

Определения

За целите на настоящата глава се прилагат определенията, съдържащи се в приложение 31-А („Процедурен правилник“) и приложение 31-Б („Кодекс за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите“).

¹⁴¹ От съображения за правна сигурност се уточнява, че всяко действие или бездействие, което може да се отнесе към някоя от страните, може да представлява мярка на тази страна за целите на настоящата глава. Всяка предложена от една от страните мярка може да бъде предмет на консултации съгласно член 31.5. Не се създава специална група за преразглеждане на предложена мярка.

ЧЛЕН 31.4

Избор на инстанция

1. При възникване на спор във връзка с конкретна мярка, за която се твърди, че е несъвместима със задължение по настоящото споразумение и равностойна по своята същност със задължение по друго международно споразумение, към което и двете страни са се присъединили, включително Споразумението за СТО, търсещата правна защита страна избира инстанцията, пред която да се уреди спорът.
2. След като една от страните е започнала процедури за уреждане на спор по настоящия раздел или по друго международно споразумение, тази страна не може да започва процедури за уреждане на спор пред друга инстанция по отношение на мярка по параграф 1, освен ако първоначално избраната инстанция не може да се произнесе по причини от процесуален характер или свързани с компетентността.
3. За целите на настоящия член:
 - а) процедурите за уреждане на спорове по настоящия раздел се смятат за започнати, когато една от страните поиска сформирането на специална група съгласно член 31.6;
 - б) процедурите за уреждане на спорове съгласно Споразумението за СТО се считат за започнати, когато една от страните поиска сформирането на специална група съгласно член 6 от ДППУС; както и

в) процедурите за уреждане на спорове по всяко друго споразумение се смятат за започнати съгласно съответните разпоредби на въпросното споразумение.

4. Без да се засяга параграф 2, никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства някоя от страните да спре изпълнението на задълженията, одобрени от Органа за уреждане на спорове на СТО или съгласно процедурите за уреждане на спорове по друго международно споразумение, към което страните са се присъединили. Позоваване на Споразумението за СТО или друго международно споразумение между страните не може да се използва за възпрепятстване на страна да спре изпълнението на задължения по настоящото споразумение.

РАЗДЕЛ Б

Консултации

ЧЛЕН 31.5

Консултации

1. Страните полагат усилия за разрешаване на споровете, посочени в член 31.2, като започват добросъвестни консултации с цел постигане на решение по взаимно съгласие.

2. Всяка от страните може да поиска провеждане на консултации, като изпрати до другата страна писмено искане, в което се посочват спорната мярка и обхванатите разпоредби, които тя счита за приложими.
3. Страната, към която е отправено искането за консултации, отговаря в най-кратки срокове на искането и във всеки случай не по-късно от 10 дни след датата на получаването му. Консултациите се провеждат не по-късно от 30 дни след датата на получаване на искането и на територията на страната, към която е отправено искането, освен ако страните са договорили друго. Консултациите се считат за приключени след изтичане на 30 дни от датата на получаване на искането, освен ако страните решат да ги продължат.
4. Консултациите по неотложни въпроси, включително относно бързо развалящи се стоки, се провеждат в рамките на 15 дни след датата на получаване на искането. Консултациите се считат за приключени след изтичане на тези 15 дни, освен ако двете страни решат да ги продължат.
5. В хода на консултациите всяка страна предоставя на другата страна достатъчно фактическа информация, за да даде възможност за цялостно разглеждане на начина, по който спорната мярка би могла да засегне прилагането на настоящото споразумение. Всяка страна се стреми да осигури участието на служители от своите компетентни държавни органи, които имат експертни знания по въпроса, предмет на консултациите.
6. Консултациите, и по-специално изразените от страните по време на консултациите становища, са с поверителен характер и не засягат правата на никоя от страните във връзка с по-нататъшни производства. Всяка страна защитава поверителната информация, която е получена в хода на консултациите, в съответствие с поисканото от страната, предоставяща информацията.

7. Ако страната, към която е отправено искането за консултации, не отговори на това искане в срок до 10 дни след датата на получаването му, ако консултациите не се проведат в сроковете, определени съответно в параграфи 3 или 4, ако страните се споразумеят да не провеждат консултации, или ако консултациите са приключили, без да е постигнато решение по взаимно съгласие, страната, която е поискала консултации, може да приложи член 31.6.

РАЗДЕЛ В

Процедури за работа на специалните групи

ЧЛЕН 31.6

Сформиране на специална група

1. Ако страните не успеят да решат спора чрез прибегване до консултации, както е предвидено в член 31.5, страната, която е поискала консултациите, може да поиска сформирането на специална група.

2. Искането за формиране на специална група се прави чрез писмено искане до другата страна. В искането си страната ищец посочва спорната мярка и обяснява защо тази мярка не е в съответствие с обхванатите разпоредби по начин, при който достатъчно ясно се излага правното основание на искането.

3. При подаване на искането се сформира специална група.

ЧЛЕН 31.7

Състав на специалната група

1. Специалната група е в състав от трима членове.

2. В срок до 15 дни, след като страната ответник е получила писменото искане за сформирание на специална група, страните провеждат консултации помежду си с цел постигане на съгласие относно състава на специалната група. За тази цел всяка страна в срок до 10 дни след датата на получаване на писменото искане съгласно член 31.6 определя член на специалната група, който може да е гражданин на тази страна, и предлага до трима кандидати на другата страна, които да изпълняват функциите на председател. Страните се стремят да постигнат съгласие относно избора на председател измежду кандидатите за председател в срок до 15 дни след датата на получаване на писменото искане съгласно член 31.6. Всяка от страните може да възрази срещу някой от членовете на специалната група, който е определен от другата страна, ако счита, че това лице не отговаря на изискванията, посочени в член 31.9.

3. Ако страните не успеят да постигнат съгласие относно състава на специалната група в рамките на срока, посочен в параграф 2, страните прилагат процедурите, предвидени в следващите параграфи, за да сформират специална група.

4. До седем дни след изтичането на посочения в параграф 2 срок всяка страна назначава член на специалната група от своя посочен в член 31.8 подписък.
5. Ако в рамките на посочения в параграф 4 срок страната ищец не назначи член на специалната група, процедурата за уреждане на спорове се прекратява в края на този срок.
6. Ако отговарящата страна не назначи член на специалната група в рамките на посоченият в параграф 4 срок, страната ищец може да поиска от органа по назначаването, посочен в процедурния правилник в приложение 31-А, да избере член на специалната група на случаен принцип. Органът по назначаването избира член на специалната група на случаен принцип от подписъка на отговарящата страна, посочен в член 31.8, в срок до 15 дни след получаване на искането на страната ищец.
7. Ако страните не успеят да постигнат съгласие относно избора на председател в посочения в параграф 2 срок, страната ищец, или в случай на процедури съгласно член 31.18 — всяка от страните, може да поиска от органа по назначаването, посочен в процедурния правилник в приложение 31-А, да избере на случаен принцип председател на специалната група от подписъка на лицата, изпълняващи функциите на председател, посочени в член 31.8, в рамките на седем дни след изтичането на този срок. Органът по назначаването избира председателя в рамките на 15 дни след получаване на искането на тази страна.
8. За целите на параграфи 6 и 7 органите по назначаването, изброени в процедурния правилник в приложение 31-А, избират членовете на специалната група в съответствие с разпоредбите на настоящата глава и процедурния правилник в приложение 31-А.

9. Ако някой от посочените в член 31.8 списъци не е приет от Комитета по търговията, членовете на специалната група или председателят се назначават измежду лицата, които са били определени от едната или от двете страни, като другата страна е писмено уведомена за техния избор.

ЧЛЕН 31.8

Списъци на членовете на специалните групи

1. Най-късно шест месеца след датата на влизане в сила на настоящото споразумение Комитетът по търговията приема списък с поне 15 лица, които искат и могат да изпълняват функцията на членове на специални групи. Списъкът включва следните три подписа:

- а) подписък на лицата от Европейския съюз;
- б) подписък на лицата от Мексико; както и
- в) подписък на лицата, които изпълняват функциите на председател на специалната група.

2. Всеки подписък съдържа най-малко пет лица. Подписъкът, посочен в параграф 1, буква в), не съдържа лица, които са граждани на една от страните.

3. Комитетът по търговията може да приеме допълнителни списъци от физически лица с експертни знания в конкретни сектори, обхванати от настоящото споразумение. Ако страните са съгласни с това, тези допълнителни списъци се използват за сформирането на специалната група в съответствие с процедурата, посочена в член 31.7.

ЧЛЕН 31.9

Изисквания към членовете на специалните групи

1. Всеки член на специалната група:
 - а) има доказани експертни знания в областта на правото, международната търговия и други въпроси, обхванати от настоящото споразумение, като например разрешаването на спорове, възникнали по силата на други международни търговски споразумения;
 - б) е независим от страните и не е свързан с тях, нито приема указания от някоя от тях;
 - в) действа в личното си качество и не приема указания от никоя организация или правителство по въпроси, свързани със спора; както и
 - г) спазва Кодекса за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите в приложение 31-Б.

2. Председателят също има опит с процедурите за уреждане на спорове.
3. Предвид предмета на конкретен спор страните могат да се договорят за прилагане на дерогация от изискванията, изброени в параграф 1, буква а).

ЧЛЕН 31.10

Функции на специалната група

Специалната група:

- а) подлага на обективна оценка отнесения до нея въпрос, включително фактите по случая, както и приложимостта на обхванатите разпоредби и съответствието на мерките, предмет на спора, с тези разпоредби;
- б) излага в решенията и докладите си фактическите констатации, приложимостта на обхванатите разпоредби, основните мотиви за всички констатации и заключения и ако страните са ги поискали съвместно, за всички препоръки; както и
- в) редовно се консултира със страните и осигурява адекватни възможности за постигане на решение по взаимно съгласие.

ЧЛЕН 31.11

Мандат

1. Освен ако страните са се споразумели за друго, в срок до пет дни след датата на назначаване на последния член на специалната група, нейният мандат се състои в следното:

„да разгледа, въз основа на съответните разпоредби от настоящото споразумение, цитирани от страните, въпроса, посочен в искането за сформирание на специална група, да направи констатации относно съответствието на спорната мярка с разпоредбите от настоящото споразумение, посочени в член 31.2 („Обхват“), да отправя препоръки, ако страните са ги поискали съвместно, както и да представи доклад в съответствие с членове 31.13 („Междинен доклад“) и 31.14 („Окончателен доклад“).

2. Ако страните постигнат съгласие за друг мандат, те уведомяват специалната група относно уговорения мандат в срока, определен в параграф 1.

ЧЛЕН 31.12

Решение относно спешността

1. При поискване от една от страните, не по-късно от пет дни от датата на искането за сформирание на специална група, последната решава в срок до 10 дни от назначаването на последния ѝ член дали случаят се отнася до неотложни въпроси. Другата страна има възможност да представи коментари по искането в срок до пет дни от датата на подаване на такова искане.
2. При неотложни въпроси приложимите срокове, посочени в раздел В, се съкращават наполовина от посочените срокове, с изключение на сроковете, указани в членове 31.6 и 31.11.

ЧЛЕН 31.13

Междинен доклад

1. Специалната група представя на страните междинен доклад в срок до 90 дни след датата на назначаване на последния член на специалната група. Когато специалната група прецени, че този срок не може да бъде спазен, нейният председател писмено уведомява за това страните, като посочва причините за забавянето и датата, на която специалната група предвижда да представи своя междинен доклад. Специалната група в никакъв случай не представя своя междинен доклад по-късно от 120 дни след датата на назначаване на последния ѝ член.

2. Всяка страна може да отправя до специалната група писмено искане за преглед на конкретни аспекти на междинния доклад в срок до 10 дни след получаването му. В срок до шест дни след неговото получаване всяка страна може да представя коментарите си по искането на другата страна.

ЧЛЕН 31.14

Окончателен доклад

1. Специалната група представя на страните своя окончателен доклад в срок до 120 дни след датата, на която е била сформирана. Когато специалната група прецени, че този срок не може да бъде спазен, нейният председател писмено уведомява за това страните, като посочва причините за забавянето и датата, на която специалната група предвижда да представи своя окончателен доклад. Специалната група в никакъв случай не представя своя окончателен доклад по-късно от 150 дни след датата, на която е била сформирана.

2. В окончателния доклад се обсъждат евентуалните писмени искания на страните във връзка с междинния доклад и се заема ясна позиция относно всички коментари по него. След като разгледа всички писмени искания и коментари на страните, свързани с междинния доклад, специалната група може да измени своя доклад и да проведе допълнителни проучвания, ако счита това за целесъобразно.

3. Решенията на специалната група в окончателния доклад са окончателни и обвързващи за страните.

ЧЛЕН 31.15

Мерки за изпълнение

1. Страните отчитат значението на своевременното спазване на констатациите и заключенията на специалната група в окончателния доклад, за да се гарантира ефективното разрешаване на спора. Страната ответник предприема всички необходими мерки, за да се съобрази в най-кратки срокове с констатациите и заключенията в окончателния доклад с оглед на изпълнението на обхванатите разпоредби.
2. Не по-късно от 30 дни след получаване на окончателния доклад страната ответник уведомява страната ищец за мерките, които е предприела или възнамерява да предприеме с оглед на изпълнението.
3. Освен ако страните постигнат решение по взаимно съгласие съгласно член 31.33, решаването на спора изисква отмяната на всяка несъвместима с настоящото споразумение мярка.

ЧЛЕН 31.16

Разумен срок

1. Ако не е възможно незабавно изпълнение, страната ответник не по-късно от 30 дни след получаване на окончателния доклад предава на страната ищец уведомление относно разумния срок, който ще ѝ бъде необходим с оглед на изпълнението. Страните полагат усилия да се споразумеят за разумния срок, необходим за изпълнение на окончателния доклад. Разумният срок не следва да надвишава 15 месеца от представянето на окончателния доклад съгласно член 31.14.
2. Ако страните не постигнат съгласие относно разумния срок, не по-рано от 20 дни след получаване на уведомлението по параграф 1 страната ищец може да поиска писмено от първоначалната специална група да определи разумен срок. Специалната група представя на страните решението си в срок до 20 дни след датата на получаване на искането.
3. Страната ответник уведомява писмено страната ищец за напредъка си по изпълнението на окончателния доклад поне един месец преди изтичането на разумния срок.
4. Страните могат да се споразумеят за удължаване на разумния срок.

ЧЛЕН 31.17

Преглед на изпълнението

1. Не по-късно от датата на изтичане на разумния срок страната ответник уведомява страната ищец за всяка мярка, която е предприела, за да се съобрази с окончателния доклад.
2. Когато страните не са съгласни относно наличието на мерки, предприети с цел изпълнение на обхванатите разпоредби или относно съответствието на мерките с обхванатите разпоредби, страната ищец може да отправи писмено искане до първоначалната специална група, за да вземе решение по въпроса. В искането се посочва оспорваната мярка и се обяснява как тя би била несъвместима с обхванатите разпоредби по начин, който е достатъчен, за да се представи ясно правното основание за жалбата. Специалната група представя на страните решението си в срок до 60 дни след датата на получаване на искането.

ЧЛЕН 31.18

Временни коригиращи мерки

1. При поискване от страната ищец и след консултации с нея страната ответник отправя предложение за временна компенсация, ако:

- а) страната ответник изпрати уведомление до страната ищец, че не е възможно да се съобрази с окончателния доклад; или
- б) страната ответник не изпрати уведомление за мярка, предприета за изпълнение на решението, в срока, посочен в член 31.15, или към датата на изтичане на разумния срок; или
- в) специалната група установи, че не са предприети мерки за изпълнение или че предприетите мерки не съответстват на обхванатите разпоредби.

2. При всяко от условията, посочени в параграф 1, букви от а) — в), страната ищец може да отправи писмено уведомление до страната ответник, че възнамерява да спре изпълнението на задълженията по обхванатите разпоредби, ако:

- а) страната ищец реши да не отправя искане съгласно параграф 1; или

б) когато е направено искане съгласно параграф 1, страните не се споразумяват за временната компенсация в срок до 20 дни след:

- i) датата на уведомлението на страната ответник, че не е възможно да се съобрази с окончателния доклад;
- ii) изтичането на разумния срок; или
- iii) представянето на решението на специалната група съгласно член 31.17.

3. В уведомлението се уточнява равнището, до което се предвижда да се преустанови изпълнението на задълженията. Когато разглежда реализирането на кои ползи да се преустанови, страната ищец следва първо да се стреми да преустанови осъществяването на тези в същия сектор(и) като този или тези, засегнат(и) от мярката, за която специалната група е установила, че е несъвместима с настоящото споразумение или води до пълно или частично накърняване на ползите. Преустановяването на изпълнението на отстъпки или други задължения може да се прилага за секторите, обхванати от настоящата глава, които са различни от този или тези, за който(които) специалната група е установила пълно или частично накърняване на ползите, по-специално ако страната ищец е на мнение, че такова преустановяване в другия сектор е осъществимо или ефективно за постигане на съответствие. Равнището, до което се предвижда преустановяване на изпълнението на отстъпки или други задължения, не превишава равнището, равностойно на пълното или частичното накърняване на ползите вследствие на нарушението.

4. Страната ищец може да преустанови изпълнението на задълженията 15 дни след датата на изпращане на уведомлението, посочено в параграф 2, освен ако страната ответник е отправила искане съгласно параграф 5.

5. Ако страната ответник смята, че предвиденото равнище на преустановяване на изпълнението на отстъпки или други задължения надвишава пълното или частичното накърняване на ползите вследствие на нарушението, тя може да изпрати писмено искане до първоначалната специална група да се произнесе по въпроса преди изтичане на 15-дневния срок, установен в параграф 4. Специалната група определя равнището на ползите, които счита за равностойни, и представя на страните решението си в срок до 30 дни след датата на искането. Страната ищец не преустановява изпълнението на никое от задълженията до постановяване на решението на специалната група. Преустановяването на изпълнението на задълженията трябва да бъде в съответствие с това решение.

6. Преустановяването на изпълнението на задълженията или компенсацията, посочено в настоящия член, е временно и не се прилага, след като:

а) страните стигнат до решение по взаимно съгласие съгласно член 31.33;

б) страните са се съгласили, че с мярката, предприета за изпълнение, страната ответник изпълнява обхванатите разпоредби; или

в) всяка мярка, предприета с цел изпълнение, за която специалната група е установила, че е несъвместима с обхванатите разпоредби, е била оттеглена или изменена така, че страната ответник да изпълни тези разпоредби.

ЧЛЕН 31.19

Преглед на всички мерки за изпълнение, предприети след приемане на временните коригиращи мерки

1. Страната ответник уведомява страната ищец за всяка мярка, която е предприела след преустановяване на изпълнението на задълженията или след прилагане на временна компенсация, в зависимост от случая. С изключение на случаите по параграф 2 страната ищец прекратява преустановяването на изпълнението на задълженията в срок до 30 дни след датата на получаване на уведомлението. В случаите, в които е приложена компенсация, и с изключение на случаите по параграф 2 страната ответник може да прекрати прилагането на тази компенсация в срок до 30 дни след получаване на уведомлението за изпълнение.
2. Ако в срок до 30 дни от датата на получаване на уведомлението страните не постигнат съгласие относно това дали посредством мярката, за която е направено уведомление, страната ответник изпълнява обхванатите разпоредби, страната ищец иска писмено от първоначалната специална група да вземе решение по въпроса. Специалната група представя на страните решението си в срок до 60 дни след датата на получаване на искането. Ако специалната група установи, че предприетата мярка за изпълнение отговаря на обхванатите разпоредби, преустановяването на изпълнението на задълженията или обезщетението, в зависимост от случая, се прекратява. Ако е приложимо, равнището на преустановяване на изпълнението на задълженията или на компенсацията се адаптира съобразно решението на специалната група.

ЧЛЕН 31.20

Смяна на членовете на специална група

Ако по време на процедурите за уреждане на спорове някой от членовете на специалната група не е в състояние да участва, се оттегли или трябва да бъде заменен, тъй като не отговаря на изискванията на Кодекса за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите, установен в приложение 31-Б, се назначава нов член на специалната група в съответствие с член 31.7 и процедурния правилник в приложение 31-А. Срокът за представяне на доклада или решението се удължава при необходимост до назначаването на новия член на специалната група.

ЧЛЕН 31.21

Процедурен правилник

1. Процедурите на специалните групи съгласно настоящия раздел се уреждат от настоящата глава и от процедурния правилник, установен в приложение 31-А.
2. Процедурният правилник гарантира по-специално, че:
 - а) страните имат право на поне едно изслушване пред специалната група, на което всяка страна може устно да представя своите становища;

- б) всяка страна има възможност да представи първоначално писмено становище и писмено опровержение;
 - в) като се защитава поверителната информация, всяка страна прави общодостъпни своите писмени изложения, писмена версия на устно изказване и своите писмени отговори на искане или въпрос от специалната група, ако има такива, възможно най-скоро след представянето на тези документи и не по-късно от датата на предаване на окончателния доклад; както и
 - г) специалната група и страните третираат като поверителна всяка информация, предоставяна от страна на специалната група.
2. Всяко заседание на специалната група е публично, освен ако страните се споразумеят за друго.

ЧЛЕН 31.22

Временно преустановяване и прекратяване

1. По съвместно искане на страните специалната група временно преустановява работата си по всяко време за уговорен от страните срок, ненадвишаващ 12 последователни месеца. Специалната група възобновява дейността си преди края на срока на временното преустановяване при писмено поискване от двете страни или на последния ден от временното преустановяване при писмено поискване от една от страните. Отправилата искането страна изпраща съответно уведомление до другата страна.

2. Ако никоя от страните не поиска да се възобнови работата на специалната група преди изтичане на договорения срок на временното преустановяване, правомощията на специалната група изтичат и процедурата по уреждане на спора се прекратява. Това не засяга правото на страната да започне нови производства по същия въпрос.

3. Ако дейността на специалната група е временно преустановена, съответните срокове по настоящия раздел се удължават със срока, за който е била временно преустановена дейността на специалната група.

ЧЛЕН 31.23

Получаване на информация

1. При поискване от една от страните или по собствена инициатива специалната група може да потърси от страните информация, която тя счита за необходима и подходяща. Страните отговарят в най-кратки срокове и изчерпателно на всяко искане за предоставяне на информация, отправено от специалната група.

2. По искане на една от страните или по своя собствена инициатива специалната група може да потърси всякаква информация, която счита за уместна, от всеки източник. Специалната група също така има право да поиска становището на експерти или тяхното техническо мнение, ако счете това за целесъобразно, и при спазване на реда и условията, договорени от страните, когато е приложимо.

3. Специалната група разглежда становища *amicus curiae* от физически лица от някоя от страните или от юридически лица, установени в някоя от страните, в съответствие с процедурния правилник в приложение 31-А.

4. Всяка информация, получена от специалната група съгласно настоящия член, се разкрива на страните и те могат да представят коментари по тази информация.

ЧЛЕН 31.24

Правила за тълкуване

1. Специалната група тълкува обхванатите разпоредби в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включително онези от тях, които са залегнали във Виенската конвенция за правото на договорите. Специалната група също така взема предвид относимите тълкувания в доклади на специалните групи на СТО и в доклади на Апелативния орган, приети от Органа на СТО за уреждане на спорове.

2. Докладите и решенията на специалната група не може да увеличават или намаляват правата и задълженията на страните, предвидени в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 31.25

Доклади и решения на специалната група

1. Разискванията в рамките на специалната група остават поверителни. Специалната група полага всички усилия за консенсуса при изготвянето на доклади и вземането на решения. Ако това не бъде възможно, специалната група решава въпроса с мнозинство на гласовете. Мненията на отделните членове на специалната група не се оповестяват в никакъв случай.
2. Решенията и докладите на специалната група се приемат безусловно от страните. Те не пораждаат никакви права или задължения по отношение на физически или юридически лица.
3. Всяка страна прави общодостъпни докладите и решенията на специалната група във възможно най-кратък срок след датата на обявяване на страните, като се защитава поверителната информация.

РАЗДЕЛ Г

Механизъм за медиация

ЧЛЕН 31.26

Цел

Целта на механизма за медиация е да способства за намирането на решение по взаимно съгласие посредством подробно уредена и ускорена процедура с помощта на медиатор.

ЧЛЕН 31.27

Започване на процедурата по медиация

1. Всяка от страните може по всяко време да отправи до другата страна писмено искане за започване на процедура по медиация във връзка с всяка от мерките на тази страна, която се отразява неблагоприятно на търговията или инвестициите между страните. Преди започване на процедурата по медиация не се изисква провеждането на консултации.

2. Искането е достатъчно подробно, така че да представя ясно причините за опасенията на отправилата искането страна, както и да съдържа следното:

- а) посочване на спорната мярка;
- б) описание на неблагоприятното въздействие, което отправилата искането страна смята, че мярката оказва или ще окаже върху търговията или инвестициите между страните; както и
- в) пояснение по какъв начин според отправилата искането страна това въздействие е свързано с тази мярка.

3. Процедурата по медиация може да бъде започната единствено по взаимно съгласие на страните. Страната, към която е отправено искането, го разглежда и писмено приема или отхвърля искането, като изпраща отговор до отправилата искането страна в срок до 10 дни след получаването му. В противен случай искането се счита за отхвърлено.

ЧЛЕН 31.28.

Избор на медиатор

1. Страните полагат усилия да постигнат съгласие относно избора на медиатор, ако е възможно, не по-късно от 15 дни след получаване на приемането на искането.

2. В случай че страните не успеят да постигнат съгласие относно избора на медиатор в рамките на срока, посочен в параграф 1, всяка от страните може да поиска от органа по назначаването, посочен в процедурния правилник в приложение 31-А, да избере на случаен принцип в срок до пет дни след искането медиатор от посочения в член 31.8 подписък на лицата, изпълняващи функциите на председатели.

3. Ако посоченият в член 31.8 подписък на лицата, изпълняващи функциите на председатели, не е бил приет от Комитета по търговията към момента на отправяне на искането съгласно член 31.27, медиаторът се избира на случаен принцип от лицата, определени от една от страните или от двете страни за този подписък, в зависимост от случая.

4. Медиаторът не може да бъде гражданин на нито една от страните, нито да е нает от която и да е от страните, освен ако те се споразумеят за друго.

5. Медиаторът спазва Кодекса за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите в приложение 31-Б.

ЧЛЕН 31.29

Правила на процедурата по медиация

1. В срок до 10 дни от назначаването на медиатора страната, която е поискала процедурата по медиация, представя на медиатора и на другата страна подробно писмено описание на опасенията си, по-специално във връзка с действието на спорната мярка и на възможното ѝ неблагоприятно въздействие върху търговията или инвестициите между страните. В срок до 20 дни след датата на получаване на това описание другата страна може да представи в писмена форма своите коментари по отношение на посоченото описание.
2. Медиаторът съдейства на страните по прозрачен начин за постигане на яснота по отношение на спорната мярка и възможните неблагоприятни последици от нея за търговията или инвестициите между страните. По-специално медиаторът може да организира срещи между страните, да се консултира с тях заедно или поотделно, да потърси съдействие от съответните експерти и заинтересовани лица или да се консултира с тях, както и да предоставя всякаква допълнителна подкрепа по искане на страните. Преди обаче да потърси съдействие от съответните експерти и заинтересовани лица или да проведе консултации с тях, медиаторът се консултира със страните.
3. Той може да предлага становища и възможни решения, които да бъдат разгледани от страните. Страните могат да приемат или да отхвърлят предложеното решение или да се договорят за различно решение. Медиаторът не дава съвети или коментари относно съвместимостта на спорната мярка с настоящото споразумение.

4. Процедурата по медиация се провежда на територията на страната, към която е отправено искането за започване на тази процедура, или по взаимно съгласие на всяко друго място или чрез всяко друго средство за комуникация.
5. Страните полагат усилия да стигнат до решение по взаимно съгласие в срок до 60 дни след назначаването на медиатора. При постигането на такова решение страните могат да обмислят извършването на всички необходими вътрешни процедури. Докато се постигне окончателно съгласие, страните могат да вземат под внимание евентуални временни решения, по-специално ако мярката се отнася до нетрайни стоки.
6. По искане на една от страните медиаторът представя на страните проект на фактически доклад, в който се съдържа:
- а) кратко резюме на спорната мярка;
 - б) следваните процедури; както и
 - в) всички решения по взаимно съгласие, които са били постигнати, включително всяко евентуално временно решение.
7. Медиаторът дава на страните срок от 15 дни за коментари по проекта на фактическия доклад. След като разгледа коментарите на страните, медиаторът представя на страните окончателен фактически доклад в срок до 15 дни. Фактическият доклад не съдържа тълкувания на настоящото споразумение.

8. Процедурата се прекратява:
- а) с приемането на решение по взаимно съгласие от страните — на датата на неговото приемане;
 - б) при постигането на взаимно съгласие между страните на който и да е етап от процедурата — на датата на постигане на такова съгласие;
 - в) в деня, в който медиаторът декларира писмено, след като се е консултирал със страните, че продължаването на медиацията би било безполезно; или
 - г) с писмена декларация на една от страните след разглеждане на решения по взаимно съгласие в рамките на процедурата по медиация и след като бъдат взети предвид мненията и предложените от медиатора решения — на датата на тази декларация.

ЧЛЕН 31.30.

Поверителност

1. Освен ако страните се споразумеят за друго, всички етапи на процедурата по медиация, включително всякакви съвети или предложени решения, са поверителни. Всяка страна може да разгласи публично факта, че е в ход процедура по медиация.

2. Ако страните се споразумеят, решенията по взаимно съгласие стават общодостъпни. Публично оповестеният вариант не може да съдържа информация, която една от страните е посочила като поверителна.

ЧЛЕН 31.31.

Връзка с процедурите за уреждане на спорове

1. Процедурата по медиация не засяга правата и задълженията на страните съгласно раздели Б и В или съгласно процедурите за уреждане на спорове по други споразумения. От съображения за правна сигурност се уточнява, че докато текат процедурите на специалните групи, може да бъде започната или продължена процедура по медиация.

2. В други процедури по уреждане на спорове съгласно настоящото споразумение или всяко друго споразумение никоя от страните не може да се позовава или да представя като доказателство, нито пък специалната група може да взема под внимание:

- а) позициите, възприети от другата страна в хода на процедурата по медиация, или информацията, събрана изключително в съответствие с параграф 2 от член 31.29;
- б) факта, че другата страна е изразила желание да приеме решение относно мярка — предмет на медиацията; или
- в) мнения или предложения на медиатора.

3. Освен ако страните се споразумеят за друго, никой медиатор не може да изпълнява функцията на член на специална група в процедури за уреждане на спорове съгласно настоящото споразумение или съгласно което и да било друго споразумение, които се отнасят за същия въпрос, по който той е бил медиатор.

РАЗДЕЛ Д

Общи разпоредби

ЧЛЕН 31.32

Искане за информация

1. Преди да бъде отправено искане за консултации или медиация съответно съгласно член 31.5 или 31.27, всяка от страните може да поиска информация относно мярка, която оказва неблагоприятно въздействие върху търговията или инвестициите между страните. Страната, до която е отправено такова искане, представя в срок до 20 дни след получаване на искането писмен отговор, заедно с нейните коментари по поисканата информация.
2. Обикновено преди да поиска консултации или да започне процедура по медиация или други съответни процедури за сътрудничество или консултации съгласно настоящото споразумение, от всяка от страните се очаква да поиска информация съгласно параграф 1.

ЧЛЕН 31.33

Решение по взаимно съгласие

1. Страните могат по всяко време да стигнат до решение по взаимно съгласие по всякакъв спор измежду посочените в член 31.2.
2. Ако бъде постигнато решение по взаимно съгласие в рамките процедура със специална група или процедура по медиация или по време на други алтернативни средства за разрешаване на спорове, договорени от страните, включително процедури, включващи посредничество или помирение, страните съвместно уведомяват за това решение председателя на специалната група или медиатора, в зависимост от случая. Непосредствено след това уведомление се прекратява процедурата със специална група или процедурата по медиация.
3. Всяка страна предприема необходимите мерки за изпълнението на решението по взаимно съгласие в уговорения срок.
4. Не по-късно от датата, на която изтича уговореният срок, страната, която трябва да приведе в изпълнение решението по взаимно съгласие, писмено уведомява другата страна за евентуално предприетите от нея мерки за целта.

ЧЛЕН 31.34

Срокове

1. Всички срокове, определени в настоящата глава, се пресмятат в дни от деня, следващ този, в който е извършено посоченото действие.
2. Всеки срок, посочен в настоящата глава, може да бъде изменян по взаимно съгласие на страните.
3. Съгласно раздел В специалната група може по всяко време да предложи на страните да се променя всеки срок, посочен в настоящата глава, като указва мотивите за предложението.

Член 31.35.

Разходи

1. Всяка страна заплаща собствените си разходи, свързани с участието ѝ в специалната група или процедурата по медиация.

2. Страните носят взаимна отговорност за разходите, произтичащи от организационни въпроси, включително възнагражденията и разходите на членовете на специалната група и на медиатора, като си ги поделят поравно. Възнаграждението на членовете на специалната група се определя в съответствие с процедурния правилник в приложение 31-А. Възнаграждението на медиатора се фиксира в съответствие с предвиденото за председател на специална група съгласно процедурния правилник в приложение 31-А.

ЧЛЕН 31.36

Управление на процедурата за уреждане на спорове

1. Всяка страна:
 - а) определя служба, която отговаря за управление на процедурата за уреждане на спорове по настоящата глава; както и
 - б) писмено уведомява другата страна за местонахождението на службата и координатите за връзка с нея в рамките на три месеца след влизането в сила на настоящото споразумение.
2. Всяка страна отговаря за функционирането и разходите на своята съответна служба.

3. Независимо от разпоредбите на параграф 1, страните могат да се споразумеят съвместно да поверят на външен орган оказването на подкрепа за определени административни задачи, свързани с процедурата за уреждане на спорове по настоящата глава.

ЧЛЕН 31.37

Частни права

Никоя страна не предвижда право на иск по реда на своето вътрешно право срещу другата страна на основание, че дадена мярка на другата страна не е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 31.38

Изменение на приложенията

Съветът по търговията може да изменя приложение 31-А („Процедурен правилник“) и приложение 31-Б („Кодекс за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите“).

ГЛАВА 32

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 32.1

Общи изключения

1. Член XX от ГАТТ от 1994 г., включително неговите бележки и допълнителни разпоредби, е включен в настоящото споразумение и е част от него, като се прилага *mutatis mutandis* към глава 2 („Търговия със стоки“), глава 3 („Правила за произход и процедури за произход“), глава 4 („Митници и улесняване на търговията“), глава 6 („Санитарни и фитосанитарни мерки“), глава 8 („Енергия“), глава 9 („Технически пречки пред търговията“), глава 22 („Държавни предприятия, предприятия, на които са предоставени специални права или привилегии, и определени монополи“), глава 10 („Либерализация на инвестициите“) и глава 30 („Суровини“).
2. Страните споделят разбирането, че:
 - а) мерките, посочени в член XX, буква б) от ГАТТ от 1994 г., включват мерките в областта на околната среда¹⁴², необходими за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията; както и

¹⁴² Страните отчитат правото на позоваване на член XX, буква б) от ГАТТ от 1994 г. във връзка с мерките, предприети по силата на многостранни споразумения в областта на околната среда, към които са се присъединили.

б) член XX, буква ж) от ГАТТ от 1994 г. се прилага за мерки, свързани с опазването на живите и неживите изчерпаеми природни ресурси.

3. Ако една от страните възнамерява да предприеме мерки в съответствие с член XX, букви и) и й) от ГАТТ от 1994 г., тази страна предоставя на другата страна:

а) цялата относима информация; както и

б) при поискване разумна възможност за консултация по всеки въпрос, свързан с такава мярка, с оглед постигане на взаимноприемливо решение.

Страните могат да договорят всякакви необходими средства за решаване на проблема, предмет на консултациите по параграф 3, буква б).

Ако наличието на изключителни и критични обстоятелства, изискващи предприемането на незабавни действия, правят невъзможно предварителното информиране или консултиране, страната, която възнамерява да предприеме съответните мерки, може незабавно да предприеме необходимите мерки за справяне с тези обстоятелства и незабавно информира другата страна за това.

4. Член XIV, букви а), б) и в) от ГАТС е включен в настоящото споразумение и е част от него, като се прилага *mutatis mutandis* по отношение на глава 11 („Трансгранична търговия с услуги“), глава 12 („Временно присъствие на физически лица със стопанска цел“), глава 13 („Вътрешна нормативна уредба“), глава 14 („Взаимно признаване на професионалните квалификации“), глава 16 („Далекосъобщителни услуги“), глава 17 („Услуги по международен морски транспорт“), глава 18 („Финансови услуги“), глава 19 („Цифрова търговия“), глава 22 („Държавни предприятия, предприятия, на които са предоставени специални права или привилегии, и определени монополи“) и глава 10 („Либерализация на инвестициите“).

5. Страните споделят разбирането, че мерките, посочени в член XIV, буква б) от ГАТС, включват мерките¹⁴³ в областта на околната среда, необходими за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията.

ЧЛЕН 32.2

Данъчно облагане

1. За целите на настоящия член:

а) „пребиваване“ означава пребиваване за данъчни цели; както и

б) „данъчна спогодба“ означава спогодба за избягване на двойното данъчно облагане или всяко друго международно споразумение или договореност, отнасящи се изцяло или частично за данъчно облагане, към които една от страните се е присъединила.

¹⁴³ Страните отчитат правото за позоваване на член XIV, буква б) от ГАТС във връзка с мерките, предприети по силата на многостранни споразумения в областта на околната среда, по които са страна.

2. Някои от разпоредбите в настоящото споразумение не засяга правата и задълженията на страните, предвидени в която и да е данъчна спогодба. В случай на несъответствие между настоящото споразумение и данъчна спогодба, втората има предимство за аспектите, за които се отнася несъответствието.

3. Член 10.8 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), член 11.7 („Третиране като най-облагодетелствана нация“), член 18.4 („Третиране като най-облагодетелствана нация“) и член 18.7, параграф 4 („Трансгранична търговия с финансови услуги“) не се прилагат за предимства, предоставяни от една от страните съгласно данъчна спогодба.

4. При условие че се спазва изискването подобни мерки да не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или необоснована дискриминация между страните, ако съществуват сходни условия, или да са средство за прикрито ограничаване на търговията и инвестициите, някои от разпоредбите на настоящото споразумение не се тълкува по начин, който възпрепятства някоя от страните да приема, оставя в сила или прилага мерки, целящи да осигурят справедливото или ефективното облагане или събиране на преки данъци, с които:

- а) се прави разграничение между данъкоплатци, които не се намират в еднакво положение, особено с оглед на пребиваването им или на мястото, в което е инвестиран капиталът им; или
- б) се цели да се предотврати избягването или отклонението от данъчно облагане в съответствие с разпоредбите на която и да е данъчна спогодба или на вътрешното данъчно законодателство.

ЧЛЕН 32.3

Оповестяване на информация

1. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като изискваща от която и да е страна да предоставя поверителна информация, чието оповестяване би възпрепятствало правоприлагането или по друг начин би противоречало на обществения интерес, или би накърнило легитимни търговски интереси на определени публични или частни предприятия.
2. Оповестяването на информация по време на цялата процедура за уреждане на спорове съгласно настоящото споразумение се урежда от разпоредбите на приложимите глави.
3. Когато една от страните предоставя информация на другата страна съгласно настоящото споразумение, включително посредством органи, създадени по силата на настоящото споразумение, която се счита за поверителна съгласно законовите и подзаконовите актове на предоставящата информацията страна, другата страна третира информацията като поверителна, освен ако предоставящата информацията страна не се съгласи на обратното.

ЧЛЕН 32.4

Освобождаване от задължения в рамките на СТО

Ако дадено право или задължение, установено с разпоредба на настоящото споразумение, дублира право или задължение в Споразумението за СТО, всяка мярка, предприета в съответствие с решение за освобождаване, прието съгласно параграфи 3 и 4 от член IX от Споразумението за СТО, се счита за съответстваща на разпоредбата в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 32.5

Изключение във връзка със сигурността

Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като:

- а) съдържаща изискване към някоя от страните да предоставя или да позволява достъп до информация, чието оповестяване според нея е в противоречие с нейни основни интереси в областта на сигурността; или
- б) възпрепятстваща някоя от страните да предприема действие, което счита за необходимо за защитата на свои основни интереси в областта на сигурността и което е:
 - i) свързано с производството или с трафика на оръжие, боеприпаси и военна техника и с подобен трафик или сделки с други стоки и материали, осъществявани пряко или косвено с цел снабдяване на военен обект;
 - ii) свързано с доставката на услуги и технологии, както и със стопански дейности, извършвани пряко или косвено с цел снабдяване на военен обект;
 - iii) свързано с материали за ядрено делене и ядрен синтез или материали, от които те се получават;
 - iv) предприето по време на война или друго извънредно обстоятелство в международните отношения;
- в) възпрепятстваща някоя от страните да предприема каквото и да е действие в изпълнение на нейните задължения съгласно международното право по силата на Хартата на ООН с цел запазване на международния мир и сигурност.

ГЛАВА 33

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

РАЗДЕЛ А

Институционални разпоредби

ЧЛЕН 33.1

Съвет по търговията

1. Създава се Съвет по търговията. Съветът по търговията:
 - а) наблюдава изпълнението на целите на настоящото споразумение;
 - б) осъществява надзор върху действието и изпълнението на настоящото споразумение;
както и
 - в) разглежда всякакви въпроси, възникващи в контекста на настоящото споразумение.

Съветът по търговията се състои или от представители на Съюза, отговарящи за търговските и инвестиционните въпроси, от една страна, и от представители на Министерството на икономиката на Мексико, от друга страна, на министерско равнище, или от посочени от тях лица. Той се председателства съвместно от представител на Съюза и представител на Мексико.

2. В изпълнение на целите на настоящото споразумение Съветът по търговията може да изменя:

- а) приложение 2-А („График за премахване на митата“) и приложение 2-Д („Съответни мерки за лозаро-винарски продукти и спиртни напитки“);
- б) глава 3 („Правила за произход и процедури за произход“), включително приложения 3-А до 3-Г;
- в) съответните списъци и графици на Мексико съгласно параграф 6 от член 10.12 („Несъответстващи на изискванията мерки и изключения“) и параграф 4 от член 11.8 („Несъответстващи на изискванията мерки и изключения“);
- г) приложение 21-А („Обхванати поръчки на Европейския съюз“) и приложение 21-Б („Обхванати поръчки на Мексико“);
- д) приложение 25-Б („Списък на географските означения“);
- е) приложение 31-А („Процедурен правилник“) и приложение 31-Б („Кодекс за поведение на членовете на специалните групи и медиаторите“).

3. В изпълнение на целите на настоящото споразумение Съветът по търговията може също така:

- а) да приема задължителни тълкувания на разпоредбите на настоящото споразумение;
- б) да взема други решения, както е предвидено в настоящото споразумение, и
- в) при изпълнение на функциите си да предприема всякакви други мерки, за които страните може да се договорят.

4. Съветът по търговията приема свой процедурен правилник.

5. Решенията и препоръките на Съвета по търговията се приемат със съгласието на страните след приключване на съответните им вътрешни процедури, необходими за целта. Тези решения са задължителни за страните, които предприемат всички необходими мерки за тяхното изпълнение. В съответствие с приложимите си правни процедури страните извършват всяка промяна, посочена в параграф 2, буква а), в рамките на период, за който те може да се договорят.

6. Съветът по търговията заседава по взаимно съгласие, на предварително уговорена от страните дата и с предварително договорен от тях дневен ред, като заседанията се провеждат на ротационен принцип в Брюксел и Мексико Сити. Извънредните заседания може да се свикват по взаимно съгласие по искане на някоя от страните. Заседанията може също така да се провеждат с помощта на всяко технологично средство, което е на разположение на страните.

7. Съветът по търговията провежда заседание три години след влизането в сила на настоящото споразумение, за да обсъди:

а) изменения на глава 8;

б) изменения на следните тарифни линии в приложение 2-А-2:

i) ТК за говеждо месо: Тарифни линии: 0201 20 20, 0201 20 30, 0201 20 50, 0201 20 90, 0201 30 00, 0202 20 10, 0202 20 30, 0202 20 50, 0202 20 90, 0202 30 10, 0202 30 50, 0202 30 90, 0210 20 10 и 0210 20 90,

ii) ТК за карантии от животни от рода на едрия рогат добитък: Тарифни линии: 0206 10 95, 0206 29 91 и 0210 99 51,

iii) ТК за домашни птици: Тарифни линии: ex 0207 13 10, 0207 13 20, 0207 13 50, 0207 13 60, 0207 13 70, ex 0207 14 10, 0207 14 20, 0207 14 50, 0207 14 60, 0207 14 70, 0207 27 10, 1602 32 11, 1602 32 19, 1602 32 30 и 1602 32 90,

iv) ТК за етанол: Тарифни линии: 2207 10 00, 2207 20 00 и 2208 90 99;

в) възможността за преразглеждане на специфичните за отделните продукти правила за произход от глава 28, глава 38 (тарифна подпозиция 3824 90), глава 85 (тарифна позиция 8507) и глава 87 (тарифни позиции 8701—8707) от раздел Б от приложение 3-А с оглед на евентуалното привеждане в съответствие на правилата, приложими за Мексико, с правилата, приложими за ЕС, като се вземе предвид, наред с другото, оценката на съответния пазар на електрически превозни средства по това време.

ЧЛЕН 33.2

Комитет по търговията

1. Създава се Комитет по търговията. Комитетът по търговията отговаря за общото прилагане на настоящото споразумение.
2. Комитетът по търговията се състои или от високопоставени представители на Съюза, отговарящи за търговските и инвестиционните въпроси, от една страна, и от представители на Министерството на икономиката на Мексико, от друга страна, съгласно съответните изисквания на всяка от страните, или от посочени от тях лица. Той се председателства съвместно от представител на Съюза и представител на Мексико.
3. Комитетът по търговията:
 - а) подпомага Съвета по търговията при изпълнение на неговите функции;
 - б) отговаря за правилното изпълнение и прилагане на разпоредбите на настоящото споразумение и за оценка на резултатите при неговото прилагане;
 - в) без да се засяга глава 31 („Уреждане на спорове“), се стреми да предотвратява и разрешава евентуалните различия или спорове във връзка с тълкуването или прилагането на настоящото споразумение;

- г) упражнява надзор върху работата на подкомитетите и другите органи, създадени по силата на настоящото споразумение; както и
 - д) обсъжда начини за по-нататъшно укрепване на търговията и инвестициите между страните.
4. При изпълнение на задълженията си по параграф 3 Комитетът по търговията може:
- а) да създава допълнителни подкомитети и други органи, различни от учредените с настоящото споразумение, съставени от представители на страните, и да им възлага отговорности в рамките на своята компетентност и да взема решения за промяна на функциите, възложени на подкомитетите и другите органи, които той създава, както и да ги разпуска;
 - б) да препоръчва на Съвета по търговията да приема решения в съответствие с конкретните цели на настоящото споразумение, включително измененията, посочени в член 33.1, параграф 2, буква а)(Съвет по търговията), или да приема такива решения и да упражнява функциите на Съвета по търговията, както е предвидено в настоящото споразумение, в периодите между заседанията на Съвета по търговията или когато той не може да заседава; както и
 - в) при изпълнение на функциите си да предприема всякакви други мерки съгласно договореностите на страните или указанията на Съвета по търговията.
5. Комитетът по търговията приема свой процедурен правилник.

6. Решенията и препоръките на Комитета по търговията се приемат по взаимно съгласие на страните в съответствие с процедурния му правилник, след като приключат съответните вътрешни процедури на страните, необходими за целта. Тези решения са задължителни за страните, които предприемат всички необходими мерки за тяхното изпълнение.

7. Комитетът по търговията заседава по взаимно съгласие, на предварително уговорена от страните дата и с предварително договорен от тях дневен ред, като заседанията се провеждат на ротационен принцип в Брюксел и Мексико Сити. Извънредните заседания може да се свикват по взаимно съгласие по искане на някоя от страните. Заседанията може също така да се провеждат с помощта на всяко технологично средство, което е на разположение на страните.

ЧЛЕН 33.3

Координатори

1. Всяка страна определя координатор за настоящото споразумение и уведомява другата страна за това в срок до шестдесет дни след влизането му в сила.

2. Координаторите:

а) улесняват комуникацията между страните по всички въпроси, обхванати от настоящото споразумение, както и между други звена за контакт, създадени съгласно него;

- б) изготвят съвместно дневния ред и извършват цялата необходима подготовка за заседанията на Съвета по търговията и Комитета по търговията в съответствие с настоящия член; както и
- в) предприемат последващи действия във връзка с решенията на Съвета по търговията и Комитета по търговията, в зависимост от случая.

ЧЛЕН 33.4

Подкомитети и други органи

1. Страните създават следните подкомитети и други органи, които се състоят от представители на Съюза, от една страна, и от представители на Мексико, от друга страна:
 - а) Комитет по търговията със стоки;
 - б) Подкомитет по селското стопанство;
 - в) Подкомитет по търговията с вина и спиртни напитки;
 - г) Подкомитет по митниците, улесняването на търговията и правилата за произход;
 - д) Подкомитет по санитарните и фитосанитарните мерки;

- е) съвместна работна група по хуманното отношение към животните и антимикробната резистентност;
- ж) Подкомитет по техническите пречки пред търговията;
- з) Подкомитет по услугите и инвестициите;
- и) Подкомитет по финансовите услуги;
- й) Подкомитет по обществените поръчки;
- к) Подкомитет по интелектуалната собственост;
- л) Подкомитет по търговията и устойчивото развитие.

2. Комитетът по търговията приема процедурен правилник, с който се определят съставът, задълженията и функционирането на подкомитетите и другите органи.

3. Освен ако друго е предвидено в настоящото споразумение или е договорено между страните, подкомитетите и другите органи заседават при необходимост или по искане на една от страните или на Комитета по търговията. Заседанията се провеждат присъствено или с помощта на всяко технологично средство, което е на разположение на страните. Присъствените заседания се провеждат на ротационен принцип в Брюксел и Мексико Сити.

4. Подкомитетите и другите органи се председателстват съвместно от представител на Съюза и представител на Мексико.

5. Подкомитетите и другите органи, посочени в параграф 1, докладват за дейността си на Комитета по търговията и могат да отправят целесъобразни препоръки в случаите, предвидени в настоящото споразумение. Препоръките се приемат по взаимно съгласие.

6. Създаването на който и да е от подкомитетите или другите органи не възпрепятства никоя от страните да отнесе даден въпрос директно до Комитета по търговията.

ЧЛЕН 33.5

Вътрешни консултативни групи

1. В срок до една година след влизането в сила на настоящото споразумение всяка страна определя една или повече вътрешни консултативни групи.

2. Вътрешната консултативна група съветва съответната страна по въпроси в обхвата на настоящото споразумение.

3. Ако бъде определена повече от една вътрешна консултативна група, всяка от тях може да има различни членове, но трябва да включва балансирано представителство на независими организации на гражданското общество, включително неправителствени организации, стопански и синдикални организации с дейности в областта на икономиката, устойчивото развитие, социалната политика, правата на човека, околната среда и други области.

4. Всяка страна се среща със своята(ите) вътрешна(и) консултативна(и) група(и) най-малко веднъж годишно. Тя разглежда представените от нейната(ите) вътрешна(и) консултативна(и) група(и) становища или препоръки по въпроси от значение за настоящото споразумение.

5. За да се насърчава обществената осведоменост относно вътрешната(ите) консултативна(и) група(и), всяка от страните публикува списъка на участващите в нея(тях) организации, както и звено за контакт за всяка една от тях.

6. Страните насърчават съответните си вътрешни консултативни групи да взаимодействат помежду си.

ЧЛЕН 33.6

Форум на гражданското общество

1. Страните улесняват организирането на Форум на гражданското общество с участници от страните с цел провеждане на обществен диалог по въпроси от значение за настоящото споразумение.

2. Форумът на гражданското общество заседава във връзка със заседанието на Комитета по търговията. Страните могат също така да улесняват участието във Форума на гражданското общество чрез технологични средства.

3. Форумът на гражданското общество е отворен за участие на независими организации на гражданското общество, създадени на територията на страните, включително за членове на вътрешните консултативни групи, посочени в член 33.5 („Вътрешни консултативни групи“). Страните насърчават балансираното представителство на независими организации на гражданското общество, включително на неправителствени организации, стопански и синдикални организации с дейности в областта на икономиката, устойчивото развитие, социалната политика, правата на човека, околната среда и други области.

4. Когато е целесъобразно, представителите на страните, участващи в Комитета по търговията, могат да вземат участие в сесия на Форума на гражданското общество, за да представят информация по въпроси, свързани с действието на настоящото споразумение, и да се включат в диалог с Форума на гражданското общество.

5. Тази сесия се председателства от съпредседателите на Комитета по търговията или от техни заместници, в зависимост от случая. Всяка страна публикува официалните изявления, които е направила в рамките на Форума на гражданското общество.

РАЗДЕЛ Б

Заключителни разпоредби

ЧЛЕН 33.7

Териториално приложение

1. Освен ако е посочено друго, настоящото споразумение се прилага по отношение на Европейския съюз на териториите, спрямо които се прилагат ДЕС и ДФЕС, и при условията, предвидени в тези договори. Разпоредбите относно тарифното третиране на стоките, правилата за произход и процедурите за произход се прилагат и за митническата територия на Европейския съюз, която не е обхваната от първото изречение. По отношение на Съюза понятието „територия“ в глава 4 („Митници и улесняване на търговията“) и в член 2.7 („Стоки, повторно въвеждани на митническата територия след ремонт или преправяне“), член 2.13 („Временен внос на стоки“) и член 25.66 („Мерки за контрол по границите, свързани с правата върху интелектуална собственост“) от настоящото споразумение се разбира като отнасящо се до митническата територия на Европейския съюз. Митническата територия на Европейския съюз е територията, посочена в член 4 от Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 г. за създаване на Митнически кодекс на Съюза¹⁴⁴.

¹⁴⁴ Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 г. за създаване на Митнически кодекс на Съюза, публикуван в ОВ L 269, 10.10.2013 г., стр. 1.

2. Освен ако е посочено друго, настоящото споразумение се прилага по отношение на Мексико, сухоземната територия, въздушното пространство, вътрешните води, териториалното море и всички области извън териториалните води на Мексико, в рамките на които Мексико може да упражнява суверенни права и юрисдикция, както е определено в националното законодателство на страната и в съответствие с Конвенцията на ООН по морско право, подписана в Монтего Бей на 10 декември 1982 г.

ЧЛЕН 33.8

Изменения

1. Настоящото споразумение може да бъде изменяно с писмено съгласие между страните. Всяко изменение влиза в сила на датата, договорена между страните, и след приключване на съответните им правни изисквания и процедури.
2. Независимо от параграф 1, чрез решения Съветът по търговията или Комитетът по търговията може да внасят изменения в разпоредбите на настоящото споразумение или в неговите приложения в случаите, предвидени от него.

ЧЛЕН 33.9

Влизане в сила

1. Настоящото споразумение се подписва и одобрява от страните съгласно техните съответни вътрешни процедури.
2. Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от втория месец, следващ датата, на която страните са се уведомили взаимно за приключването на вътрешните процедури за целта.
3. Уведомленията, направени в съответствие с настоящия член, се изпращат за Европейския съюз до Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз, а за Мексико до Министерството на външните работи на Мексико, които са депозитари по настоящото споразумение.

ЧЛЕН 33.10

Връзка с други споразумения

1. Дялове III—V от Споразумението за икономическо партньорство, политическо координиране и сътрудничество между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Мексиканските съединени щати, от друга страна, подписано в Брюксел на 8 декември 1997 г., се отменят и заменят с настоящото споразумение. Решенията на Съвместния съвет или Съвместния комитет, посочени в приложение 33, се заменят с настоящото споразумение при влизането му в сила.

2. Позоваванията на горепосочените решения във всички други споразумения между страните се тълкуват като позовавания на настоящото споразумение.

3. По изключение от член 33.16 („Срок на прилагане и прекратяване“) и освен ако страните са договорили друго, решенията и препоръките, приети от органите, създадени съгласно членове 33.1, 33.2 и 33.4 от настоящото споразумение, остават в сила и продължават да пораждат действие съгласно осъвремененото глобално споразумение. След влизането в сила на осъвремененото глобално споразумение решенията и препоръките на Съвета по търговията се считат за решения и препоръки на Съвместния съвет, създаден съгласно част IV, член 1.2 от осъвремененото глобално споразумение, а решенията и препоръките на Комитета по търговията се считат за решения и препоръки на Съвместния комитет, учреден съгласно част IV, член 1.3 от осъвремененото глобално споразумение.

4. Независимо от член 33.16, параграф 1:

- а) временните мерки, приети съгласно член 2.24, параграф 7 и член 20.4 от настоящото споразумение и които са в сила към датата на влизане в сила на осъвремененото глобално споразумение, се прилагат до изтичане на предвидения им срок на действие;
- б) двустранните защитни мерки, приети съгласно раздел В от глава 5 от настоящото споразумение и които са в сила към датата на влизане в сила на осъвремененото глобално споразумение, се прилагат до изтичане на предвидения им срок на действие;

- в) от датата на влизане в сила на осъвремененото глобално споразумение процедурите за уреждане на спорове, започнати съгласно член 31.6 от настоящото споразумение, се считат за спорове по осъвремененото глобално споразумение и продължават до своето приключване; както и
- г) обвързващият резултат от всяка процедура за уреждане на спорове, започната съгласно член 31.6 от настоящото споразумение, остава обвързващ за страните след датата на влизане в сила на осъвремененото глобално споразумение.

5. Без да се засяга член 33.16, параграф 1, страните по настоящото споразумение не могат да започват производства за уреждане на спорове съгласно осъвремененото глобално споразумение по въпроси, които са били предмет на окончателен доклад на специална група по глава 31 от настоящото споразумение.

6. Без да се засяга член 33.16, параграф 1, преходните периоди, които вече са изтекли изцяло или частично съгласно настоящото споразумение, се вземат предвид при изчисляване на преходните периоди, предвидени в равностойни разпоредби по осъвремененото глобално споразумение. Тези преходни периоди съгласно осъвремененото глобално споразумение се изчисляват, считано от датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

7. Без да се засяга член 33.16, параграф 1, процедурните периоди, които вече са изтекли изцяло или частично съгласно настоящото споразумение, се вземат предвид при изчисляване на процедурните периоди, предвидени в равностойни разпоредби от осъвремененото глобално споразумение.

ЧЛЕН 33.11

Приложения, протоколи и съвместни декларации

1. Приложенията, включително допълненията, протоколите и бележките към тях, и съвместните декларации към настоящото споразумение са неразделна част от него.
2. Всяко приложение към настоящото споразумение, включително допълненията към него, обозначено с код, започващ с номер с арабски цифри, представлява неразделна част от главата от настоящото споразумение, която е обозначена със същия номер с арабски цифри и в която се прави позоваване на това конкретно приложение.
3. Приложения I—VII към настоящото споразумение, включително допълненията към тях, които са обозначени с римски цифри, представляват неразделна част от глави 10—19 от настоящото споразумение. Освен ако е предвидено друго, определенията, посочени в глави 10—19, се прилагат аналогично и за тези приложения.

ЧЛЕН 33.12

Присъединяване на нови държави членки към Европейския съюз

1. Европейският съюз незабавно уведомява Мексико за всяко искане от страна на трета държава за присъединяване към Европейския съюз.

2. Европейският съюз уведомява Мексико за влизането в сила на всеки договор относно присъединяването на трета държава към Европейския съюз (наричан по-нататък „Договор за присъединяване“).

3. В хода на преговорите между Европейския съюз и третата държава, която иска да се присъедини, Европейският съюз:

- а) предоставя, по искане на Мексико и в рамките на възможното, информация по всички въпроси в обхвата на настоящото споразумение; както и
- б) взема предвид всички опасения, изразени от Мексико във връзка с въпросите в обхвата на настоящото споразумение.

4. Комитетът по търговията:

- а) разглежда достатъчно време преди датата на присъединяване всички последици, което то има за настоящото споразумение; както и
- б) разглежда, преди да е влязло в сила присъединяването на третата държава към Европейския съюз, последиците от това присъединяване за настоящото споразумение и постига съгласие по всички необходими изменения, корекции или преходни мерки, свързани с настоящото споразумение, за да се даде възможност на страните да го прилагат в рамките на възможното от датата на присъединяване на новата държава членка към Европейския съюз.

5. Решенията на Комитета по търговията се приемат в съответствие с член 33.2.6 (Комитет по търговията).

ЧЛЕН 33.13

Присъединяване на други държави в бъдеще към настоящото споразумение

Към настоящото споразумение може да се присъедини всяка държава, която е готова да изпълнява задълженията по него, при спазване на реда и условията, договорени между държавата и страните, и след одобрение в съответствие с приложимите правни процедури на всяка страна и на присъединяващата се държава.

ЧЛЕН 33.14

Частни права

Никоя от разпоредбите в настоящото споразумение не се тълкува като предоставяща права или налагаща задължения на лица, различни от правата и задълженията, създадени между страните съгласно международното публично право, или, без да се засяга вътрешното законодателство на Мексико, като позволяваща директно позоваване на настоящото споразумение във вътрешните правни системи на страните.

ЧЛЕН 33.15

Автентични текстове

Настоящото споразумение е съставено в два еднообразни екземпляра на английски, български, гръцки, датски, естонски, ирландски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, чешки, шведски и хърватски език, като всички текстове са еднакво автентични.

ЧЛЕН 33.16

Срок на прилагане и прекратяване

1. Настоящото споразумение остава в сила до влизането в сила на осъвремененото глобално споразумение.
2. Европейският съюз или Мексико може да уведоми писмено другата страна за намерението си да прекрати настоящото споразумение. Прекратяването поражда действие шест месеца след датата на получаване на това уведомление.